

REGULERINGSKOMMISSIE VOOR ENERGIE IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

STUDIE (BRUGEL-STUDIE-20150909-09)

**Over de evolutie van elektriciteits- en aardgasprijzen
voor de professionele klanten in het Brussels
Hoofdstedelijk Gewest voor de jaren 2009 tot 2014**

9 september 2015

*Uitgevoerd op verzoek van BRUGEL door L'Institut de
Conseil et d'Etudes en développement durable asbl*

Analytische samenvatting

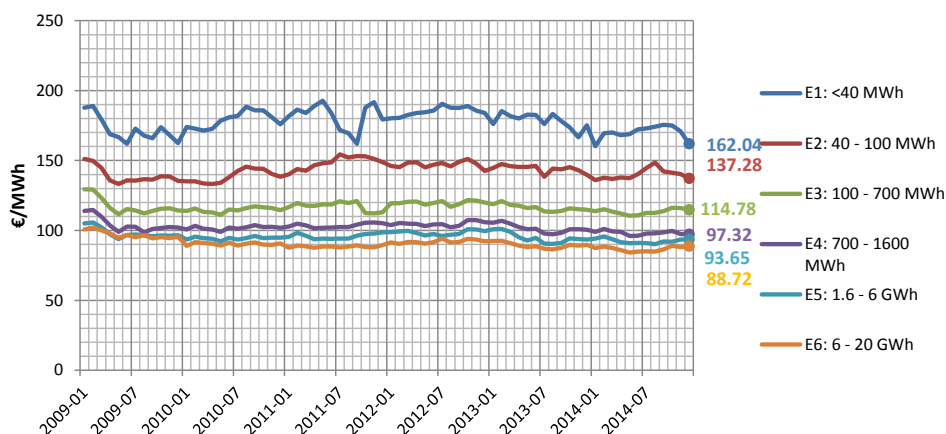
Deze studie heeft tot doel de evolutie van de elektriciteits- en aardgasprijzen (en hun componenten) voor de professionele klanten (AMR en MMR) voor te stellen. Ze kon worden opgesteld dankzij de medewerking van de energieleveranciers die ons de informatie betreffende de facturen die ze voor hun klanten hebben opgesteld in samengevoegde vorm hebben bezorgd.

Voor elektriciteit is de evolutie van de all-in prijs (in €/MWh excl. btw) voor de verschillende verbruiksklassen opgenomen in de figuur hiernaast.

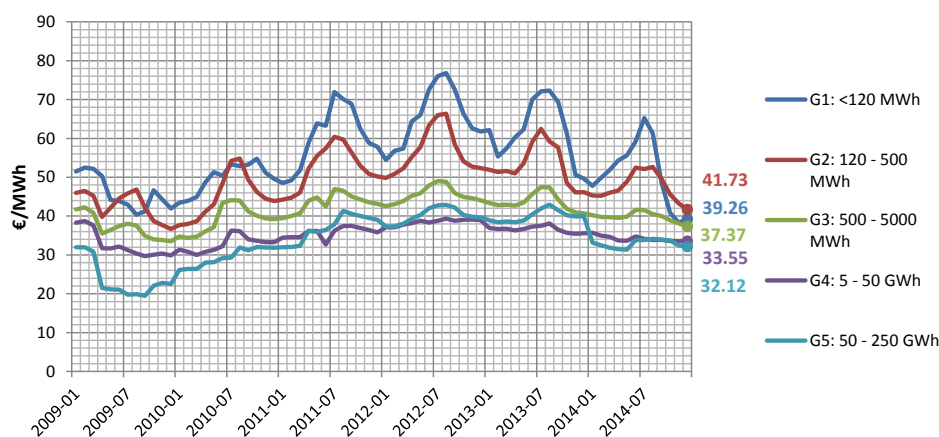
Van januari 2009 (referentiemaand voor de vergelijkingen) tot december 2014 (laatste maand die in deze studie is opgenomen), zien we een daling van 9,1% tot 14,5% naargelang van de verbruiksklasse. Deze daling is het gevolg van een daling van de energiecomponent en de taksen; ze wordt echter afgezwakt door een stijging van de transmissietarieven en de bijdrage hernieuwbare energie.

Alle verbruiksklassen door elkaar genomen en op jaarbasis, gaat de prijs per MWh elektriciteit van € 105,79 in 2009 naar € 104,39 in 2013 en uiteindelijk € 102,95 in 2014.

Brussel > Elektriciteit > All-in

Brussel > Gas > All-in

Voor aardgas is de evolutie van de all-in prijs (€/MWh excl. btw) opgenomen in de figuur hiernaast.

Alle verbruiksklassen door elkaar genomen gaat de prijs per MWh aardgas van: € 37,54 in 2009 naar € 42,60 in 2013 en uiteindelijk € 39,05 in 2014.

Tussen de twee referentiedatums, namelijk januari 2009 en december 2014, is de prijs per MWh aardgas voor alle verbruiksklassen gedaald, van 9,2% voor de klasse G4 tot 23,8% voor de klasse G1.

Belangrijkste wijzigingen tussen 2013 en 2014

Elektriciteit

In de loop van het laatste jaar (december 2012 tot december 2013) evolueert de **all-in prijs** voor elektriciteit verschillend voor de ene verbruiksklasse ten opzichte van de andere. Voor de klassen E3 en E5 blijft hij onveranderd; hij vertoont daarentegen een daling van 1% tot 7,5% voor de andere verbruiksklassen.

De component **energie** daalt voor alle verbruiksklassen van januari tot augustus 2014. Vanaf september begint hij opnieuw te stijgen. Deze evolutie volgt de evolutie van de beursindexen elektriciteit. De stijging in het laatste kwartaal van 2014 is waarschijnlijk verbonden met de onbeschikbaarheid van de Belgische nucleaire eenheden en de onzekerheid over hun toekomstige beschikbaarheid.

De **bijdrage hernieuwbare energie**, die stijgt, volgt de evolutie van het opgelegde quotum voor de aankoop van groenestroomcertificaten dat stijgt van 3,50% in 2013 naar 3,80% in 2014.

De **transmissie** stijgt licht als gevolg van de stijging, op federaal niveau, van de toeslag voor offshore windmolenparken, de offshore groenestroomcertificaten en de stijging van de term verbonden met het onderschreven vermogen.

De **distributie** blijft in principe onveranderd ten opzichte van 2013, maar we stellen toch variaties vast in de prijsstatistieken voor bepaalde verbruiksklassen.

De **federale taken** vertonen opnieuw een daling (ingezet in 2013) als gevolg van de daling van de financiering van de verplichtingen die voortvloeien uit de denuclearisatie en, in mindere mate, de financiering van de maximumprijzen voor de beschermde afnemers. De **regionale bijdrage** is geïndexeerd op basis van de consumptieprijsindex en evolueert weinig tussen 2013 en 2014.

Aardgas

Van december 2013 tot december 2014 zien we een duidelijke daling van de **energiecomponent (inclusief transmissie)** van -8,1% voor G4 (5 tot 50 GWh/jaar) tot -10,6% voor G1 (<120 MWh/jaar).

Er was geen evolutie voor de **distributietarieven**, aangezien de tarieven van 2012 waren verlengd tot eind 2014. We stellen niettemin variaties vast in de prijsstatistieken voor bepaalde verbruiksklassen.

Bij de overgang naar 2014 zijn de **federale taken** eerst gedaald (-5,4%), voornamelijk als gevolg van de daling van de toeslag beschermde afnemers. In de loop van het jaar werden ze echter herzien, opnieuw voornamelijk als gevolg van de toeslag beschermde afnemers, die ze deed stijgen tot 19,7%. De **regionale bijdrage** volgt de evolutie van de consumptieprijsindex en is weinig geëvolueerd tussen 2013 en 2014.

Inhoudsopgave

INLEIDING.....	9
1 METHODOLOGIE	10
1.1 Belangrijke opmerking	10
1.2 Segmentering van de verbruikers van elektriciteit en aardgas	10
1.3 Gegevensbronnen	11
1.4 Componenten van de elektriciteits- en de aardgasprijs.....	12
1.5 Verwerkingen en validering van de gegevens	13
1.6 Representativiteit	14
2 PRIJS VAN DE ELEKTRICITEIT	17
2.1 Evolutie van de globale elektriciteitsprijs	17
2.1.1 Evolutie van de gemiddelde prijs per verbruiksklasse	17
2.1.2 Gemiddelde jaarlijkse prijs.....	19
2.1.3 Vergelijking van de evolutie van de gemiddelde prijs met macro-economische indicatoren	21
2.2 Evolutie van de componenten van de elektriciteitsprijs	24
2.2.1 Evolutie a priori van de componenten van de elektriciteitsprijs	24
2.2.2 Evolutie van het gedeelte energie	26
2.2.3 Evolutie van de bijdrage hernieuwbare energie	30
2.2.4 Evolutie van de "commodity"	31
2.2.5 Evolutie van de transmissietarieven	33
2.2.6 Evolutie van de distributietarieven.....	35
2.2.7 Evolutie van de federale taksen	36
2.2.8 Evolutie van de regionale bijdrage.....	38
2.3 Detail van de componenten per verbruiksklasse	40
2.3.1 Verbruiksklasse E1 (< 40 MWh)	40
2.3.2 Verbruiksklasse E2 (40-100 MWh)	42
2.3.3 Verbruiksklasse E3 (100-700 MWh).....	44
2.3.4 Verbruiksklasse E4 (700-1 600 MWh)	46
2.3.5 Verbruiksklasse E5 (1.6-6 GWh).....	48
2.3.6 Verbruiksklasse E6 (6-20 GWh).....	50
3 PRIJS VAN HET AARDGAS	53
3.1 Evolutie van de globale aardgasprijs	53
3.1.1 Evolutie van de gemiddelde prijs per verbruiksklasse	53
3.1.2 Gemiddelde jaarlijkse prijs.....	55

3.2	Evolutie van de componenten van de aardgasprijs	57
3.2.1	A priori evolutie van de componenten van de aardgasprijs	57
3.2.2	Evolutie van het gedeelte energie (inclusief transmissie)	59
3.2.3	Evolutie van de distributietarieven	63
3.2.4	Evolutie van de federale taken	64
3.2.5	Evolutie van de regionale bijdrage	66
3.3	Detail van de componenten per verbruiksklasse	67
3.3.1	Verbruiksklasse G1 (< 120 MWh)	67
3.3.2	Verbruiksklasse G2 (120-500 MWh)	69
3.3.3	Verbruiksklasse G3 (500-5 000 MWh)	71
3.3.4	Verbruiksklasse G4 (5-50 GWh)	73
4	REGIONALE EN INTERNATIONALE VERGELIJKINGEN	76
4.1	Elektriciteit	76
4.1.1	Regionale vergelijkingen	76
4.1.2	Internationale vergelijkingen	78
4.2	Aardgas	79
4.2.1	Regionale vergelijkingen	79
4.2.2	Internationale vergelijkingen	81
5	CONCLUSIES	83
5.1	Elektriciteit	83
5.2	Aardgas	84
BIJLAGE 1.	DETAIL VAN DE ELEKTRICITEITSPRIJS [€/MWH] - 5 LAATSTE JAREN	85
BIJLAGE 2.	DETAIL VAN DE AARDGASPRIJS [€/MWH] - 5 LAATSTE JAREN	91

Inleiding

Deze studie heeft tot doel de evolutie van de elektriciteits- en aardgasprices en hun componenten voor de professionele klanten met telelezing voor te stellen¹. Ze werd uitgevoerd door het ICEDD (Institut de Conseil et d'Etudes en Développement Durable) op aanvraag van BRUGEL, de Brusselse regulator van de elektriciteits- en gasmarkt, om de overheid en de verbruikers informatie en cijfergegevens te verstrekken over de maandelijkse evolutie van de elektriciteits- en aardgasprices voor de professionele klanten. Er werd een eerste studie uitgevoerd in 2013 die de periode dekte van januari 2009 tot december 2012. De huidige studie is een derde editie van de eerste studie en dekt de jaren 2009 tot 2014.

We benadrukken dat we deze studie niet hadden kunnen uitvoeren zonder de actieve medewerking van de energieleveranciers, die bereid waren om de informatie betreffende de facturen die ze voor hun klanten hebben opgesteld in samengevoegde vorm aan het ICEDD te bezorgen.

Dit document is als volgt opgebouwd.

Het **eerste hoofdstuk** beschrijft de methodologie die werd gevolgd om deze studie uit te voeren (reserve, segmentering van de verbruikers, gegevensbronnen en uitgevoerde verwerkingen evenals de representativiteit van de gegevens).

De **hoofdstukken 2 en 3** behandelen respectievelijk de elektriciteits- en de aardgasprice.

We analyseren eerst de evolutie van de totale factuur om ze vervolgens te vergelijken met externe variabelen (bijvoorbeeld de energieprices op de internationale markten).

Vervolgens presenteert de analyse het gewicht van de verschillende termen van de factuur (excl. btw): energie, transmissie, distributie, kosten verbonden met de ontwikkeling van de elektriciteitsproductie van de hernieuwbare energiebronnen via het systeem van groenestroomcertificaten, taksen (excl. btw) en toeslagen. De analyse onderzoekt welke termen aan de basis liggen van de eventuele prijsstijgingen of -dalingen. Deze desaggregatie van de prices zal een nauwkeurig idee geven van de realiteit van de prices en hun evolutie.

Het **hoofdstuk 4** plaatst de gewestelijke elektriciteits- en aardgasprices en hun evolutie in perspectief met de prices die in andere regio's en landen worden toegepast.

De studie eindigt met een samenvatting van de belangrijkste elementen voor de onderzochte periode.

¹ Zie voor de professionele klanten laagspanning het Prijsobservatorium dat om de 3 maanden op de site van BRUGEL wordt gepubliceerd.

1 Methodologie

Zoals vermeld in de inleiding, is deze studie het resultaat van de uitwisseling van informatie met de energieleveranciers. Deze laatsten hebben de gemiddelde maandelijkse prijzen voor elektriciteit en aardgas die ze voor hun professionele klanten toepassen op een samengevoegde manier overgemaakt.

De prijzen zijn altijd vermeld in euro excl. btw per MWh² voor elektriciteit en per MWh PCS voor aardgas.

Met gemiddelde prijs bedoelen we de gemiddelde gewogen prijs die overeenstemt met de onderstaande formule:

$$\left(\frac{\text{€}}{\text{MWh}}\right)_{\text{moyen}} = \frac{\sum \text{€}}{\sum \text{MWh}}$$

1.1 Belangrijke opmerking

We herinneren eraan dat de gemiddelde prijzen die hier worden gepubliceerd per verbruiksklasse de diversiteit van alle individuele situaties niet kunnen weergeven. Zo zal een verbruiker uit een bepaalde verbruiksklasse zich misschien verbazen over het feit dat zijn factuur aanzienlijk afwijkt van de gemiddelde waarde in deze studie, terwijl tal van elementen dit kunnen verklaren: een zeer specifiek gebruik van elektriciteit of gas (profiel en gebruikt maximumvermogen), een verscheidenheid van aangeboden bijkomende diensten, een gekozen prijsstructuur (vaste of geïndexeerd prijs, of met latere keuzeoptie), een datum van inwerkingtreding van het leveringscontract, enz.

1.2 Segmentering van de verbruikers van elektriciteit en aardgas

Om de evolutie van de elektriciteits- en aardgasprijzen te bestuderen, moeten we de verbruikerspopulatie opsplitsen in verschillende categorieën waarvan we de gemiddelde prijzen dan kunnen analyseren zonder rekening te houden met de zeer talrijke individuele situaties. De segmentering van de klanten die elektriciteit en aardgas verbruiken, werd uitgevoerd aan de hand van de volgende criteria:

- **De intrinsieke relevantie van de segmentering.** Het is noodzakelijk dat de kenmerken van de verschillende geanalyseerde verbruikersgroepen relatief homogeen zijn. Elke klasse moet in het ideale geval een type verbruiker vertegenwoordigen die wordt geconfronteerd met specifieke verbruiks- en facturatieproblemen. Hoewel deze keuze de internationale vergelijkingen zou vergemakkelijken, wilde BRUGEL de verbruiksklassen van het organisme voor de Europese statistieken (Eurostat) niet overnemen omdat deze klassen te groot zijn en slecht aangepast aan het specifieke geval van het Brussels Gewest. De informatie die we hieruit hadden kunnen afleiden, zou te onnauwkeurig zijn.
- **De leesbaarheid van de resultaten van de studie.** BRUGEL wil de resultaten van de studie publiek bekendmaken. De verbruikerscategorieën moeten dus gemakkelijk identificeerbaar zijn voor een

² Ter herinnering, 1 GWh = 1 000 MWh = 1 000 000 kWh.

niet-gespecialiseerd publiek. Het lijkt ons bijgevolg nutteloos om bepaalde subcategorieën al te sterk te segmenteren, maar we moeten ook een te sterk niveau van samenvoeging vermijden dat de evolutie van de gemiddelde prijzen voor te heterogene populaties moeilijk interpreteerbaar zou maken.

In functie van deze criteria werden de klanten gesegmenteerd op basis van de jaarlijkse verbruiksklasse. De verbruiksklasse waartoe een leveringspunt behoort (EAN-code) wordt bepaald op basis van het verbruik "over het jaar" (verbruik van de laatste 12 maanden). Als we niet over deze informatie beschikken (bv. nieuwe klanten), annualiseren we de beschikbare verbruiksgegevens. De verbruiksklassen worden in Tabel 1 hieronder weergegeven.

Klasse	Elektriciteit	Klasse	Aardgas
E1	< 40 MWh	G1	< 120 MWh
E2	40 ≤ < 100 MWh	G2	120 ≤ < 500 MWh
E3	100 ≤ < 700 MWh	G3	500 ≤ < 5 000 MWh
E4	700 ≤ < 1 600 MWh	G4	5 ≤ < 50 GWh
E5	1 600 ≤ < 6 000 MWh	G5	50 ≤ < 250 GWh
E6	6 ≤ < 20 GWh		-

Tabel 1: Segmentering van de klanten elektriciteit en aardgas

Vanwege de vertrouwelijkheid van de gegevens beperkt de studie zich strikt tot de professionele klanten die minder dan 20 GWh elektriciteit per jaar verbruiken. Om dezelfde reden werd de limiet voor het jaarlijks verbruik voor aardgas bepaald op 250 GWh. Als in de loop van de studie echter zou blijken dat bepaalde verbruiksklassen weinig vertegenwoordigd zijn (zwakke steekproef), zullen vanwege dezelfde vertrouwelijkheidsredenen geen gegevens in deze studie worden meegedeeld.

1.3 Gegevensbronnen

Elke leverancier geeft aan BRUGEL bestanden door met de gemiddelde maandelijkse prijzen die worden toegepast voor elektriciteit en aardgas voor de professionele klanten die over een aansluiting van het type AMR³ en MMR⁴ beschikken; de YMR-aansluitingen⁵ zijn niet opgenomen in deze studie.

Deze prijsgegevens worden geleverd:

- per energietype (elektriciteit, gas);
- per jaar en per maand;
- per verbruiksklasse.

Bovendien geeft elke leverancier volgens de bovengenoemde granulariteit ook het volgende door:

- het geleverde volume (GWh);
- het aantal aansluitingspunten.

³ AMR: Automatic Meter Reading; meter met telelezing (kwartuurwaarde).

⁴ MMR: Monthly Meter Reading; meter met maandelijkse opnemings.

⁵ YMR: Yearly Meter Reading; meter met jaarlijkse opnemings.

1.4 Componenten van de elektriciteits- en de aardgasprijs

De componenten van de elektriciteits- en de aardgasprijs die voor deze studie werden weerhouden, worden weergegeven in de onderstaande tabel.

Componenten	
Energie excl. groenestroomcertificaat	(I)
Bijdrage hernieuwbare energie en warmtekracht-koppeling (alleen elektriciteit)	(II)
Transmissie	(III)
Distributie	(IV)
Federale taken	(V)
Regionale taken	(VI)
Totaal taken	(VII) = (V) + (VI)
All-in prijs	(VIII) = (I) + (II) + (III) + (IV) + (V) + (VI)

Tabel 2: Componenten van de elektriciteits- en de aardgasprijs

Deze componenten en hun inhoud worden gedetailleerd weergegeven in de onderstaande tabel.

Componenten	
Energie excl. groenestroomcertificaten	Voor elektriciteit: bevat het gedeelte energie ('commodity' gedeelte) excl. quantum groenestroomcertificaten die opgenomen zijn in een specifieke component. Voor aardgas: bevat het gedeelte energie ('commodity' gedeelte) en tevens de kosten voor de transmissie van het gas (deze kunnen namelijk voor de overgrote meerderheid van de leveranciers niet worden losgekoppeld).
Bijdrage hernieuwbare energie en warmtekrachtkoppeling	Voor elektriciteit: kosten verbonden met de ontwikkeling van de elektriciteitsproductie van de hernieuwbare energiebronnen via het systeem van groenestroomcertificaten. Voor aardgas: geldt niet voor dit type energie; deze term is bijgevolg nul.
Transmissie	Voor elektriciteit: bevat de kosten verbonden met het gebruik van het transmissienet, verliezen inbegrepen. Voor aardgas: deze term is nul, want de kosten verbonden met het gebruik van het transmissienet kunnen meestal niet worden losgekoppeld van het gedeelte energie voor de meeste leveranciers en zijn dus inbegrepen in de energiegedeelte.
Distributie	Bevat de kosten verbonden met het gebruik van het distributienet.
Federale taken	Dit veld bevat de energiebijdrage, de federale bijdrage en de toeslag "beschermde afnemers" (gas).
Regionale taken	Deze component omvat de toeslag elektriciteit (art. 26) en gas (art.20 septiesdecies) en de toeslag energiefonds (energiebegeleiding en fonds betreffende het energiebeleid), maar bevat niet de wegenisretributie (opgenomen in transport en distributie).
Totaal taken	Dit veld stemt overeen met de som van de bovenvermelde componenten 'federale taken' en 'regionale taken'.
All-in prijs	Dit veld stemt overeen met het totale bedrag van de factuur excl. btw uitgedrukt in €, gedeeld door het aantal geleverde MWh. Het is in principe gelijk aan de som van de componenten (energie exclusief groenestroomcertificaten, quota groenestroomcertificaten, transmissie, distributie, federale taken en regionale taken).

Tabel 3: Detail van de prijscomponenten

1.5 Verwerkingen en validering van de gegevens

Voorafgaande verwerking uitgevoerd door de leveranciers

Er werd aan de leveranciers gevraagd om de gegevens te verwerken vooraleer de gemiddelden te berekenen en dit om de afwijkende gegevens uit de berekening te weren, evenals de facturen waarvoor er geen of bijna geen verbruik was (voorbeeld: gasfactuur in de zomerperiode).

Om de afwijkende waarden te weren hebben we de leveranciers aangeraden een logaritmische transformatie uit te voeren van de relatie kWh – euro en de gegevens die zich op meer dan drie betrouwbaarheidsintervallen van 95% bevonden te verwijderen⁶. Voor de periode januari 2009 tot december 2014 hebben slechts twee leveranciers een voorafgaande verwerking van hun gegevens uitgevoerd.

Geleverde volumes

Naast de verschillende prijscomponenten (per type energie, verbruiksklasse, jaar en maand), werd aan de energieleveranciers gevraagd om, volgens dezelfde granulometrie, de geleverde volumes en het aantal betrokken aansluitingspunten te vermelden.

Deze geleverde volumes werden dan vergeleken met andere leveringsinformatie die beschikbaar was bij de regulator (zie §1.6 p14) om na te gaan of de vermelde informatie coherent was.

Deze controle heeft enkele fouten in de doorgegeven informatie aan het licht gebracht; voornamelijk factorfouten 1 000 of 1 000 000 als gevolg van een probleem met de eenheid (MWh of kWh vermeld, terwijl was gevraagd om dit uit te drukken in GWh).

Filters op de negatieve of nulwaarden

In een beperkt aantal gevallen waren bepaalde prijscomponenten nul of negatief. Toen ze over deze bijzonderheden werden ondervraagd, hebben de energieleveranciers uitgelegd dat deze waarden niets te maken hadden met fouten bij de overdracht van de informatie aan de regulator en wel degelijk de facturatie aan hun professionele klanten weerspiegelden. Globaal waren deze waarden het gevolg van:

- de rechtzetting van een vorige factuur;
- het resultaat van de toepassing van een verminderd tarief of een vrijstelling voor een periode van meer dan een maand, maar geïmputeerd op de factuur van één maand.

Deze verklaring heeft ons overtuigd, maar om de maandelijkse informatie niet te vervalsen, hebben we de volgende gegevens opzettelijk uitgesloten:

- de negatieve of nulwaarden voor de componenten: energie of distributie (elektriciteit en gas), bijdrage hernieuwbare energie (elektriciteit);

⁶ Meer informatie vindt u in de studie die beschikbaar is op de website van de CWaPE: CWaPE > Publications > Etudes externes> « Analyse des prix de l'électricité et du gaz naturel en Wallonie - Clients professionnels (rapport n°4 -rapport final - juin 2004 à mars 2009) » of via de volgende link: <http://www.cwape.be/docs/?doc=168>.

- de negatieve waarden voor de componenten: transmissie (elektriciteit), federale of regionale taken (elektriciteit en gas).

De aansluitingspunten waarvoor er geen verbruik was (bv. meters verbonden met een noodaansluiting), werden eveneens verwijderd (geleverd volume nul).

Component transmissie voor aardgas

Voor aardgas is de transmissiecomponent in de meeste gevallen direct opgenomen in de energiecomponent. Sommige leveranciers maken echter het onderscheid tussen de componenten energie en transmissie. Om de gegevens gelijkvormig te maken, hebben we beslist om de componenten energie en transmissie op te tellen en deze component voortaan "Energie inclusief transmissie" te noemen.

Afwijkende waarden

In een beperkt aantal gevallen hebben we bepaalde gegevens uitgesloten die onbetwistbaar onjuist waren.

Betrouwbaarheidsinterval van 95%

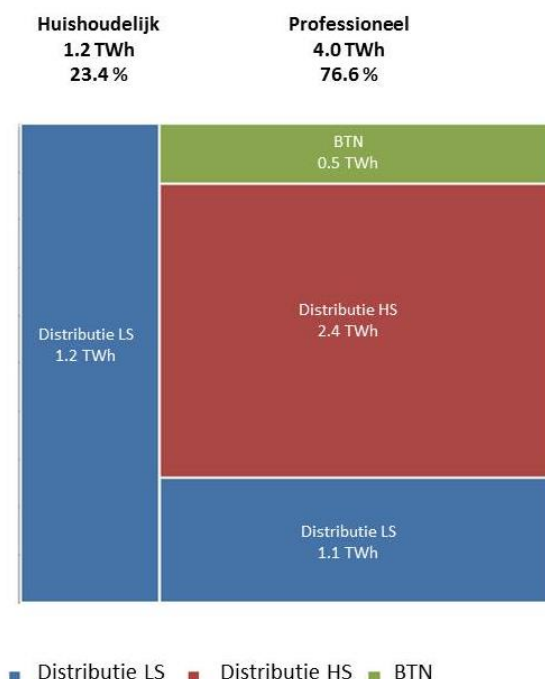
Tot slot zijn we voor de energiecomponenten bijdrage hernieuwbare energie en transmissie uitgegaan van de hypothese dat onze streekproef van het normale type was en hebben we de gemiddelde prijzen die zich boven een betrouwbaarheidsinterval van 95% bevonden, berekend per energietype, per verbruiksklasse en per jaar, uitgesloten. Voor de component distributie zijn we op dezelfde manier tewerk gegaan, maar dit keer met een betrouwbaarheidsinterval berekend per energietype en per jaar omdat de verbruiksklasse in principe geen impact heeft op de distributietarieven.

1.6 Representativiteit

De grafiek hiernaast geeft weer waarop deze studie in verband met elektriciteit zich richt.

Het formaat van de vlakken staat in verhouding met de geleverde elektriciteit in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor het jaar 2014.

Deze studie heeft betrekking op de professionele klanten die over een aansluiting van het type AMR³ of MMR⁴ beschikken en die jaarlijks minder dan 20 GWh verbruiken. Het gaat dus voornamelijk om professionele klanten aangesloten in hoogspanning (of gelijkgesteld) op het distributienet; op de grafiek Distributie HS⁷ in het rood en

Figuur 1: Scope van de studie in verband met elektriciteit (gegevens 2014), bron: Brugel

⁷ HS = Hoogspanning. In zijn technisch reglement definieert Sibelga, de distributienetbeheerder in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, hoogspanning als een spanning van meer dan 1 kV.

Methodologie

een deel van Distributie LS⁸ voor professionele klanten in het blauw.

⁸ LS = Laagspanning. Zie HS

Zijn dus uitgesloten van deze studie:

- de huishoudelijke afnemers;
- de professionele klanten met een aansluiting van het type YMR⁵;
- de professionele klanten met een jaarlijks verbruik van meer dan 20 GWh voor elektriciteit en 250 GWh voor aardgas;
- de professionele klanten die zijn aangesloten op het lokale transmissienet (LTN), op het transmissienet (TN) en de directe klanten.

Om een idee te geven van de representativiteit van de steekproef waarop deze studie is gebaseerd, worden de vermelde hoeveelheden energie vergeleken met die welke BRUGEL heeft vermeld.

BRUGEL beschikt namelijk over informatie in verband met de leveringen naargelang het type aansluiting (AMR⁹, MMR en YMR) voor elektriciteit en voor gas. Als we de YMR-aansluitingen, die niet in deze studie worden behandeld, uitsluiten en de geleverde volumes vergelijken met de volumes van onze steekproef, krijgen we de onderstaande tabel.

Jaar	Elektriciteit [GWh]			Aardgas [GWh]		
	Brussel	Steekproef	%	Brussel	Steekproef	%
2009	2 988	1 971	66%	4 123	3 201	78%
2010	3 011	2 137	71%	4 630	4 026	87%
2011	2 959	2 402	81%	3 507	3 619	103% ¹⁰
2012	2 417 ¹¹	2 148	89% ¹¹	4 901 ¹²	4 313	88% ¹²
2013	2 831	2 249	79%	4 223	4 469	106% ¹⁰
2014	2 731	2 059	75%	3 170	3 063	97%

Tabel 4: Representativiteit van de steekproef (alleen op basis van de AMR- en MMR-aansluitingen)

De in deze studie gebruikte gegevens bevatten slechts een gedeelte van de hoeveelheden energie (de hoeveelheden die werden doorgegeven door de leveranciers die aan deze studie hebben deelgenomen¹³) van de professionele klanten met een aansluiting van het type AMR en MMR en met een jaarlijks verbruik van minder dan 20 GWh voor elektriciteit en 250 GWh voor aardgas. De representativiteit van de steekproef is dus hoog en de resultaten dekken een meerderheid van het gefactureerde verbruik in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

⁹ Exclusief de klanten die direct op het net van ELIA zijn aangesloten voor elektriciteit

¹⁰ Dit cijfer van meer dan 100% kan het resultaat zijn van een fout in de volumes die de leveranciers hebben doorgegeven, of van een wijziging van het type aansluiting in de loop van het jaar, of van de opneming op datums die niet noodzakelijk overeenstemmen met 1 januari en 31 december.

¹¹ Dit cijfer wordt ter informatie gegeven want de hier vermelde leveringen dekken slechts de 10 eerste maanden van 2012

¹² Dit cijfer wordt ter informatie gegeven want de hier vermelde leveringen dekken slechts de 9 eerste maanden van 2012

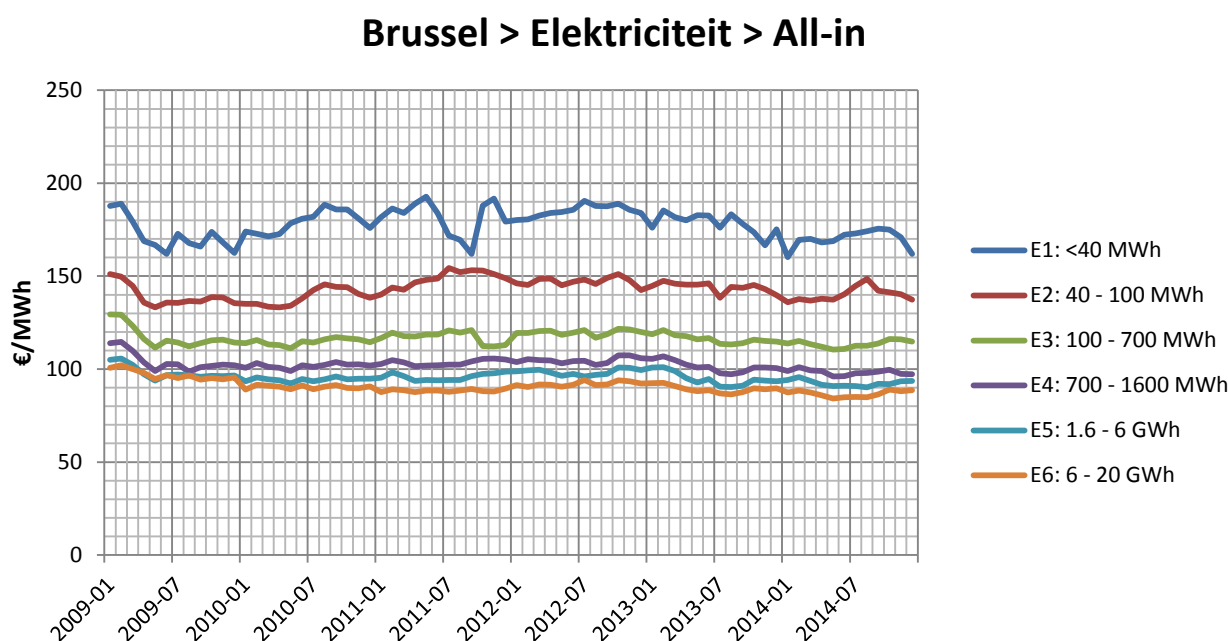
¹³ De meerderheid van de leveranciers heeft ons facturatiegegevens doorgegeven; slechts enkele leveranciers met zeer weinig leveringspunten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest hebben geen informatie doorgegeven.

2 Prijs van de elektriciteit

2.1 Evolutie van de globale elektriciteitsprijs

2.1.1 Evolutie van de gemiddelde prijs per verbruiksklasse

De evolutie van de gemiddelde elektriciteitsprijs per verbruiksklasse is opgenomen in Figuur2 en Tabel5. In Bijlage 1 vindt de lezer de cijfertabellen op basis waarvan Figuur2 werd opgesteld. Zoals te verwachten was, zien we een degressiviteit van de prijs in functie van het jaarlijkse verbruik. De tijdelijke evolutie van een verbruiksklasse naar een andere lijkt dezelfde richting uit te gaan.

Figuur2: Evolutie van de gemiddelde prijs van een MWh elektriciteit per verbruiksklasse (all-in prijs en excl. btw)

In hierboven figuur stellen we vast dat de gemiddelde all-in prijs is blijven stijgen voor de verbruiksklasse E1 (< 40 MWh /jaar) gedurende de drie laatste kwartalen van 2012 en dit ondanks de bevrozing van de energieprijzen voor de periode tussen 1 april 2012 en 31 december 2012. De wet van 29 maart 2012¹⁴ legde namelijk een tijdelijke bevrozing op van de, opwaartse, indexeringen van de variabele contracten voor de huishoudelijke afnemers en voor de kmo's met een jaarlijks elektriciteitsverbruik van minder dan 50 MWh, hetzij de verbruiksklasse E1 en een gedeelte van de verbruiksklasse E2. We merken echter op dat deze bevrozing van de prijzen slechts van toepassing was op de energiecomponent en voor de lopende

¹⁴ "Vanaf 1 april 2012 tot en met uiterlijk 31 december 2012, is de opwaartse indexering van de variabele energieprijzen voor de levering van elektriciteit en van aardgas, verboden, in zoverre deze de initiële grens overschrijdt die is vastgesteld op basis van de indexeringsparameters van de leveranciers op 1 april 2012 en in zoverre de commissie, op basis van de door de Koning vastgestelde criteria bedoeld in § 4bis van de artikelen 20bis van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en 15/10bis van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen, zoals ingevoegd bij de artikelen 29 en 82 en gewijzigd bij de artikelen 27 en 28 van de wet van 29 maart 2012 houdende diverse bepalingen (I), de indexeringsparameters voor een contracttype met variabele energieprijzen niet heeft gevalideerd."

Prijs van de elektriciteit

contracten met variabele prijs en dat de nieuwe contracten en de contracten met vaste prijzen dus per definitie niet werden beïnvloed. Op 1 januari 2013 zien we geen "inhaalbeweging" zoals we hadden kunnen verwachten.

De onderstaande tabel bevat de gemiddelde prijzen voor de maand januari van de jaren 2009 tot 2014 en de maand december 2013 en 2014.

	E1: <40 MWh	E2: 40 - 100 MWh	E3: 100 - 700 MWh	E4: 700 - 1600 MWh	E5: 1.6 - 6 GWh	E6: 6 - 20 GWh
2009-01	187.73	151.10	129.39	113.89	105.01	100.63
2010-01	174.01	135.13	113.86	100.61	93.40	88.95
2011-01	181.67	140.10	116.62	102.70	95.33	87.67
2012-01	180.22	146.20	119.37	103.85	98.78	91.43
2013-01	176.09	144.68	118.70	105.53	100.91	92.44
2013-12	175.20	139.78	114.79	100.45	93.39	89.63
2014-01	160.27	135.97	113.74	98.90	94.21	87.35
2014-12	162.04	137.28	114.78	97.32	93.65	88.72
Evolutie 2009-01 tot 2014-12	-13.7%	-9.1%	-11.3%	-14.5%	-10.8%	-11.8%
JGG ¹⁵ 2009-01 tot 2014-12	-2.5%	-1.6%	-2.0%	-2.6%	-1.9%	-2.1%
Evolutie 2013-12 tot 2014-12	-7.5%	-1.8%	-0.0%	-3.1%	+0.3%	-1.0%

Tabel5: Evolutie van de gemiddelde prijs van een MWh elektriciteit per verbruiksklasse (all-in prijs en excl. btw)

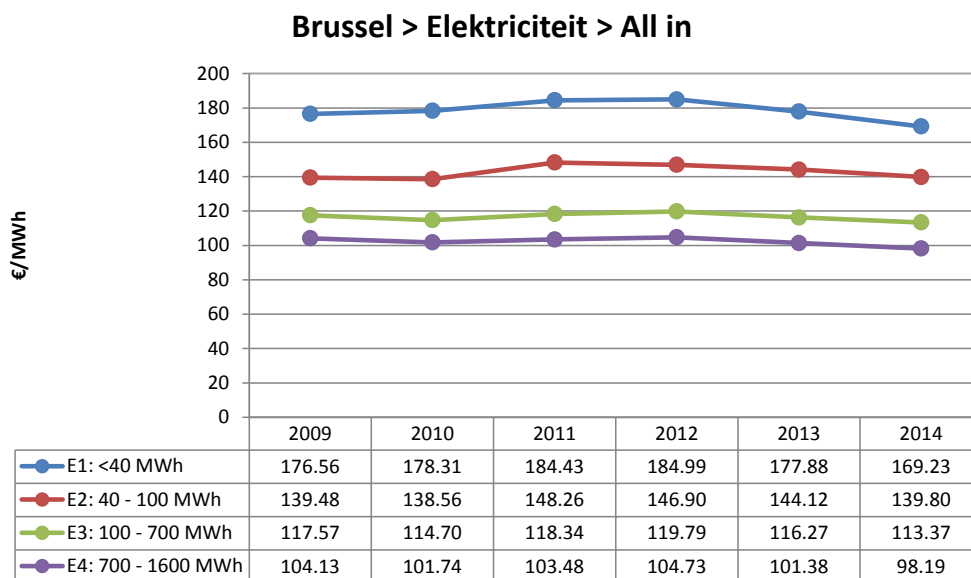
Als we de maand januari 2009 als referentie nemen en ze vergelijken met de maand december 2014, is de all-in prijs voor elektriciteit voor alle onderzochte verbruiksklassen gedaald. Die daling gaat van -9,1% voor E2 tot -14,5% voor E4.

Over het laatste jaar, van december 2013 tot december 2014 zien we dezelfde trend, namelijk een daling van de prijs per MWh all-in voor alle verbruiksklassen, behalve E5 en E3, waar de prijzen stabiliseren.

¹⁵ JGG = Jaarlijks gemiddeld groeicijfer

2.1.2 Gemiddelde jaarlijkse prijs

Naast de hiervoor gepresenteerde maandelijkse evolutie, is het soms interessant om over jaarlijkse cijfers te beschikken. Dat is het onderwerp van deze paragraaf. Het gaat hier niet om een maandelijks gemiddelde van de cijfers die in de vorige paragraaf worden gepresenteerd, maar wel om een gewogen gemiddelde in functie van de geleverde volumes (MWh).

Figuur 3: Gemiddelde jaarlijkse prijs per MWh elektriciteit (all-in prijs en excl. btw)

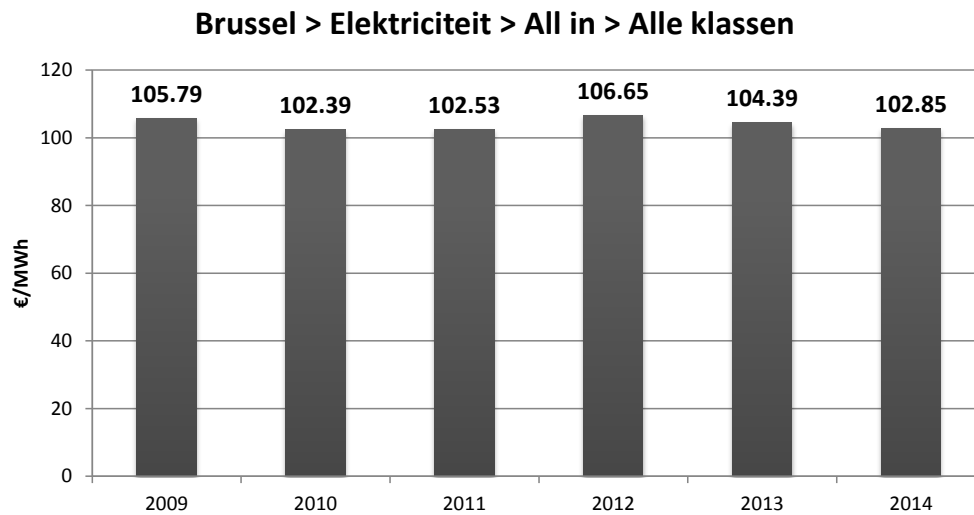
Op een enkele uitzondering na, is de gemiddelde jaarlijkse prijs per MWh elektriciteit:

- gedaald tussen 2009 en 2010 (behalve voor E1);
- gestegen tussen 2010 en 2011 (behalve voor E6);
- gestegen tussen 2011 en 2012 (behalve voor E2);
- gedaald van 2012 tot 2013;
- gedaald van 2013 tot 2014.

Evolutie van de gemiddelde jaarlijkse all-in prijs van een MWh elektriciteit	van 2009 tot 2010	van 2010 tot 2011	van 2011 tot 2012	van 2012 tot 2013	van 2013 tot 2014
E1: <40 MWh	+1.0%	+3.4%	+0.3%	-3.8%	-4.9%
E2: 40 - 100 MWh	-0.7%	+7.0%	-0.9%	-1.9%	-3.0%
E3: 100 - 700 MWh	-2.4%	+3.2%	+1.2%	-2.9%	-2.5%
E4: 700 - 1600 MWh	-2.3%	+1.7%	+1.2%	-3.2%	-3.1%
E5: 1.6 - 6 GWh	-3.8%	+1.4%	+2.8%	-3.6%	-2.6%
E6: 6 - 20 GWh	-6.8%	-2.0%	+4.0%	-3.1%	-2.8%

Uiteindelijk zien we van 2009 tot 2014 een daling van de all-in prijs voor alle verbruiksklassen (van -2,8% voor E1 tot -10,5% voor E6); behalve voor E2 waar de prijs standhoudt (+0,2%).

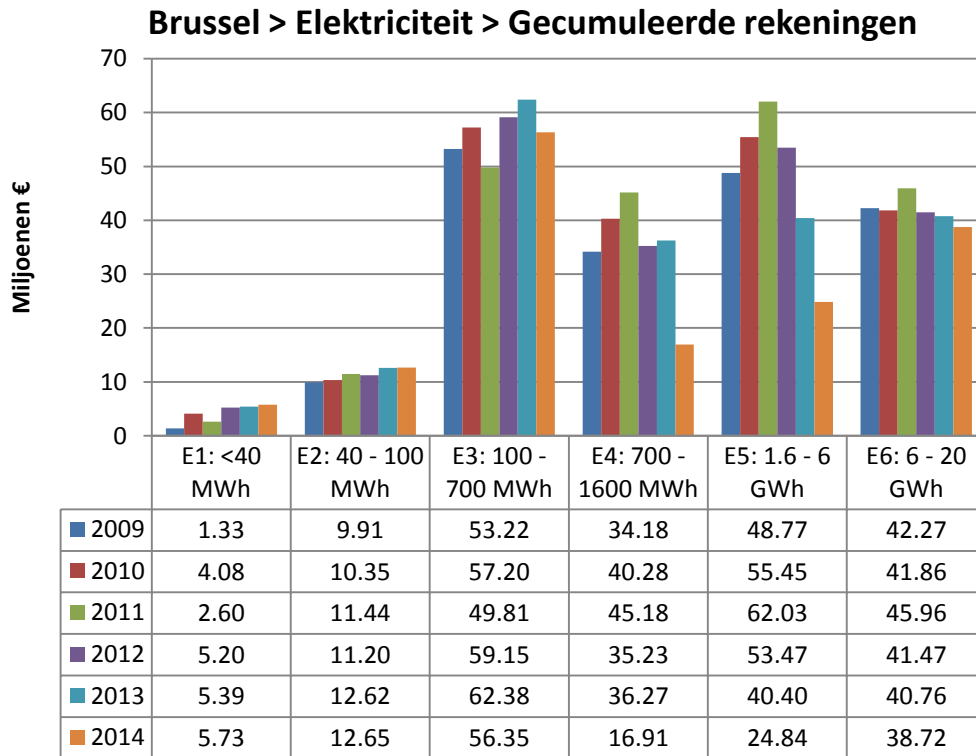
Voor de lezer die slechts één cijfer per jaar wil onthouden, geeft de onderstaande grafiek de gemiddelde all-in prijs, alle verbruiksklassen door elkaar genomen. Ook hier gaat het niet om een maandelijks gemiddelde van de reeds gepresenteerde cijfers, maar wel om een gewogen gemiddelde in functie van de geleverde volumes.

Figuur 4: Gemiddelde prijs jaarlijkse prijs per MWh elektriciteit alle verbruiksklassen door elkaar genomen (all-in prijs en excl. btw)

De trend die we vaststellen in Figuur 4 is dezelfde als in Figuur 3; namelijk een daling van de prijs tussen 2009 en 2010, gevolgd door opeenvolgende stijgingen in 2011 en 2012 om te eindigen met een daling tussen 2012 en 2014. Uiteindelijk is de gemiddelde all-in prijs van 2014 lager dan die van 2009.

De onderstaande figuur bevat de som van de bedragen die aan de klanten in onze steekproeven werden gefactureerd. We merken op dat de vastgestelde jaarlijkse variaties voor deze facturen verbonden zijn met de evolutie van de prijs, maar ook met de variaties van de geleverde volumes.

Figuur 5: Elektriciteitsfactuur van de klanten uit de steekproeven

2.1.3 Vergelijking van de evolutie van de gemiddelde prijs met macro-economische indicatoren

De figuren op de volgende pagina plaatsen de evolutie van de gemiddelde all-in prijs excl. btw voor de verschillende verbruiksklassen in perspectief met de evolutie van de consumptieprijsindex¹⁶; dit alles op basis van een index januari 2009 = 100.

Voor de onderzochte periode stellen we voor alle verbruiksklassen vast dat de elektriciteitsprijs neerwaarts is geëvolueerd in tegenstelling tot de index van de consumptieprijsen. Deze laatste is met 10% gestegen in zes jaar tijd terwijl we, voor de verschillende verbruiksklassen, een daling van 9,1% tot 14,5% vaststellen, zoals blijkt uit de onderstaande tabel.

	E1: <40MWh	E2: 40-100MWh	E3: 100-700MWh	E4: 700-1600MWh	E5: 1.6-6 GWh	E6: 6-20GWh	Index van de consumptieprijsen
2009-01	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
2010-01	92.7	89.4	88.0	88.3	88.9	88.4	100.6
2011-01	96.8	92.7	90.1	90.2	90.8	87.1	103.9
2012-01	96.0	96.8	92.3	91.2	94.1	90.9	107.7

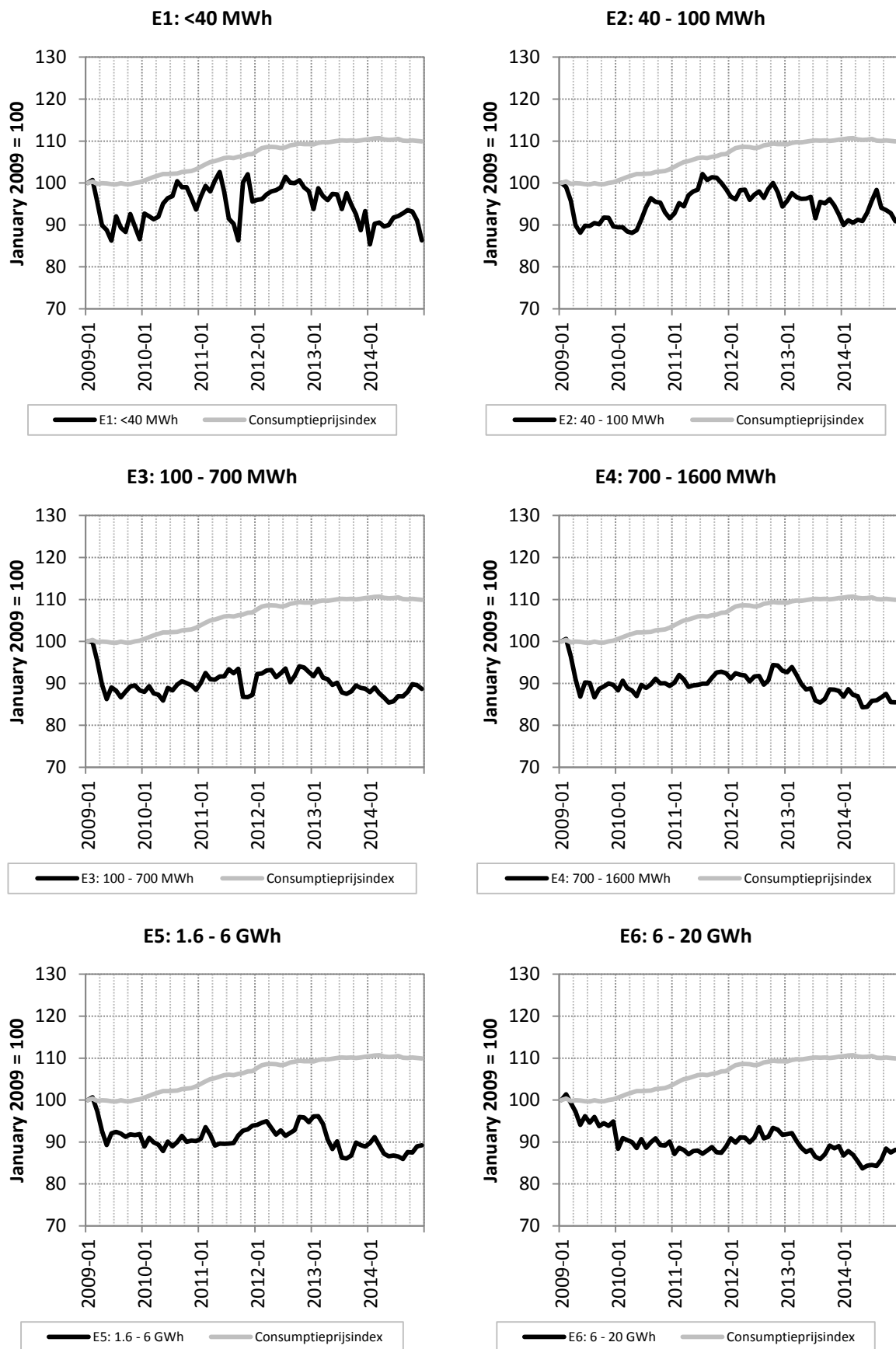
¹⁶ We merken op dat de elektriciteitsprijs zelf een component is van de index van de consumptieprijsen.

ANALYSE VAN DE EVOLUTIE VAN DE ELEKTRICITEITS- EN AARDGASPRIJZEN
IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST VOOR DE PROFESSIONELE KLANTEN

Prijs van de elektriciteit

2012-12	98.0	94.4	92.7	93.0	94.7	91.7	109.2
2013-01	93.8	95.8	91.7	92.7	96.1	91.9	109.2
2014-01	85.4	90.0	87.9	86.8	89.7	86.8	110.5
2014-12	86.3	90.9	88.7	85.5	89.2	88.2	109.9

Tabel 6: Vergelijking van de evolutie van de all-in prijs van elektriciteit en de consumptieprijsindex
(met index januari 2009 = 100)

Figuur 6: Vergelijking van de evolutie van de all-in prijs van elektriciteit en de index van de consumtieprijzen

2.2 Evolutie van de componenten van de elektriciteitsprijs

In het eerste deel van dit hoofdstuk (§2.2.1) bekijken we welke trends we in de resultaten mogen verwachten.

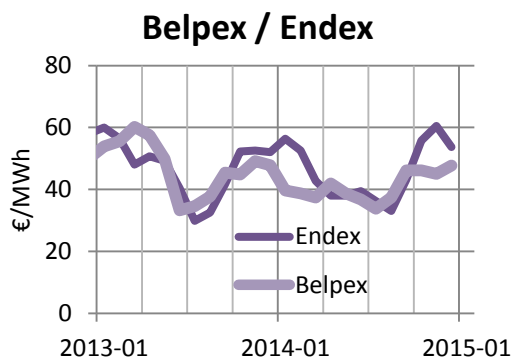
Vervolgens (§2.2.2 tot §2.2.8) analyseren we de evolutie van de verschillende componenten waaruit de prijs per MWh aardgas bestaat.

2.2.1 Evolutie a priori van de componenten van de elektriciteitsprijs

Op basis van de gegevens gepubliceerd door de CREG, door BRUGEL, door de leveranciers of de kranten, kunnen we ons a priori (namelijk zonder de resultaten van de studie te bekijken) een idee vormen van de evolutie van de componenten van de elektriciteitsprijs. Voor:

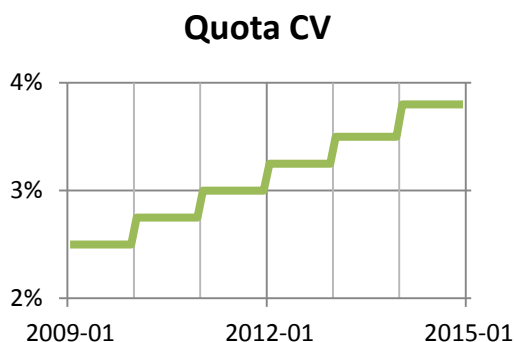
- de energie:

de indexen Belpex¹⁷ en Endex¹⁸ waarvan de evoluties hiernaast worden weergegeven, vertegenwoordigen de elektriciteitsprijs op korte termijn op de elektriciteitsbeurs voor de Belgische markt. We stellen vast dat ze beide sterk zijn gedaald in de eerste helft van 2013 om vervolgens te stijgen in de tweede helft van 2013 zonder echter terug te keren naar hun vorige niveau. In 2014 zijn de evoluties gelijkaardig aan die van 2013 (daling in het 1^e semester en stijging in het 2^e semester). De indexen voor december 2014 zijn vergelijkbaar met die van een jaar eerder (december 2013).

- de bijdrage hernieuwbare energie:

de evolutie van deze component is direct verbonden met het beleid van het Gewest, het bijbehorende verplichte quotum groenestroomcertificaten en de evolutie van de prijs van het groenestroomcertificaat op de markt. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn deze quota gestegen van 2,50% in 2009 tot 2,75% in 2010, tot 3,00% in 2011, 3,25% in 2012, 3,50% in 2013 en tot slot 3,80% in 2014. We kunnen dus verwachten dat deze component op dezelfde manier is geëvolueerd en tussen 2009 en 2014 met 52% is gestegen.

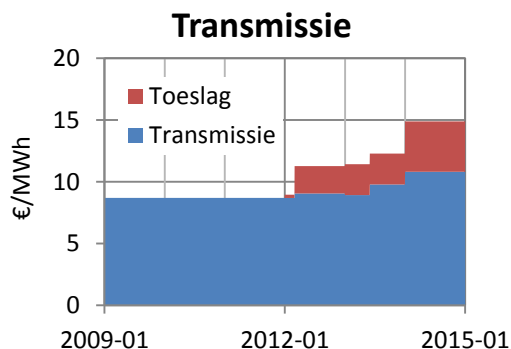

- de transmissietarieven:

¹⁷ Belpex DAM (Day Ahead Market): maandelijks gemiddelde van de Belix-noteringen (Belgium Index spot) gepubliceerd op de site van de Belgische elektriciteitsbeurs <http://www.belpex.be>

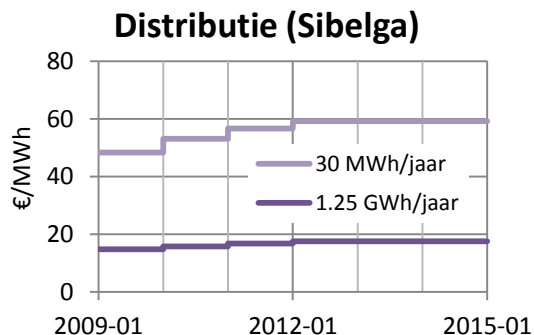
¹⁸ Endex: gemiddelde van de noteringen voor het product POWER BE van de maand M gepubliceerd op de site <http://www.apxendex.com> in de maand die voorafgaat aan de maand M, uitgedrukt in €/MWh.

in principe worden de transmissietarieven vastgelegd voor een periode van 4 jaar (2008-2011 en 2012-2015) maar in het hoofdstuk over deze component zullen we zien dat dit niet helemaal het geval was. We hadden dus een stabiliteit mogen verwachten van 2009 tot 2011 en vervolgens een eventuele stijging in 2012. In 2013 en 2014 stijgen de transmissietarieven licht, voornamelijk als gevolg van de stijging van de toeslagen (openbare dienstverplichtingen voor de financiering van de aansluiting van de offshore windmolenparken en de financiering van de groenestroomcertificaten op federaal niveau).

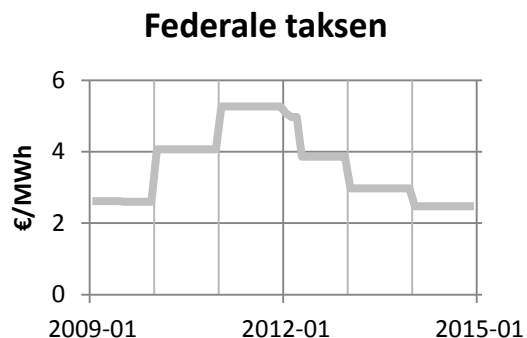
- de distributietarieven:

zoals de transmissietarieven worden ook de distributietarieven vastgelegd voor een periode van 4 jaar (2009-2012). Om praktische en juridische redenen was dit echter evenmin het geval. In de drie eerste kwartalen van 2009 werden vaak de tarieven van 2008 gehanteerd; daarna werden de nieuwe distributietarieven goedgekeurd. In april 2012 heeft de CREG de goedgekeurde tarieven voor 2012 verlengd tot einde 2014.

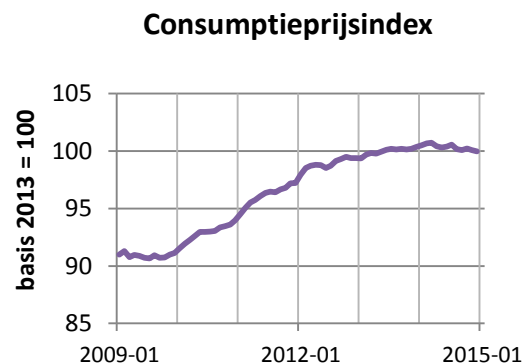
- de federale taken:

ze omvatten de energiebijdrage en de federale bijdrage waarvan het bedrag wordt vastgelegd door de CREG. Exclusief degressiviteit en exclusief vrijstelling is ze verdubbeld van 2009 tot eind 2011 (2 5860 €/MWh eind 2009 tot 4 0685 €/MWh eind 2010 en 5 2640 €/MWh eind 2011). In 2012 is de federale bijdrage drie keer gedaald om te eindigen op 3 8597 €/MWh vanaf april en tot eind december (hetzij +15% ten opzichte van eind 2009). In 2013 is de federale bijdrage opnieuw gedaald tot 2 9781 €/MWh. Bepaalde aftrekken ("denuclearisatie" en "Kyoto") uit het verleden werden echter afgeschaft vanaf 2013.

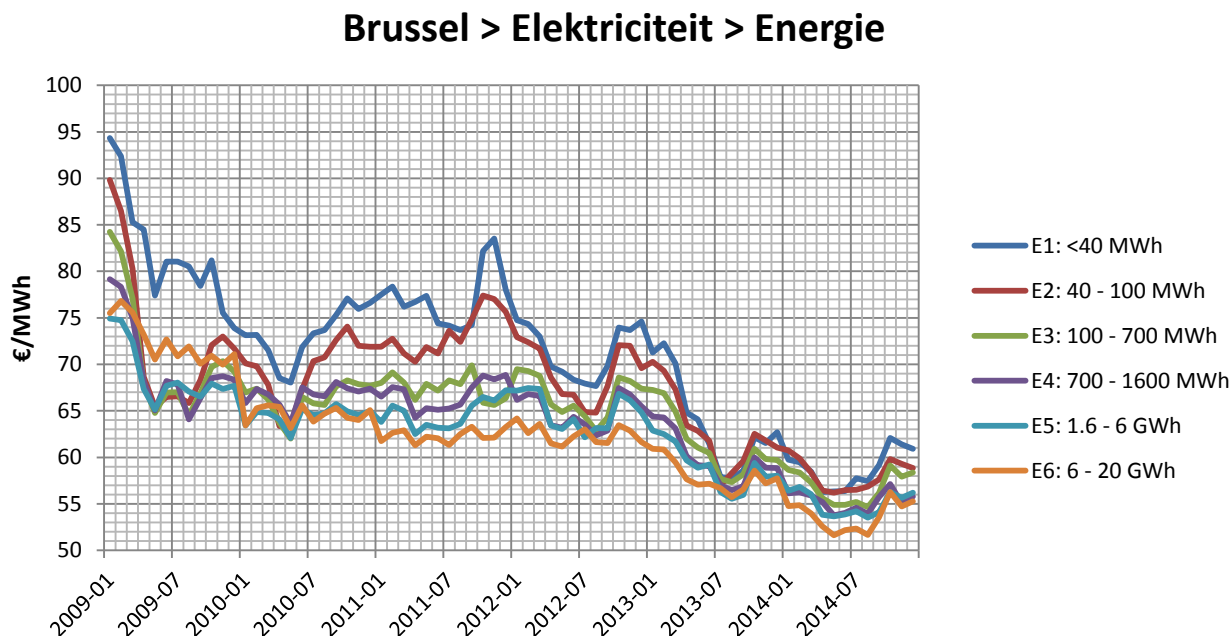
- de regionale bijdrage:

de Brusselse regionale bijdrage omvat de toeslag elektriciteit (art. 26 van de Ordonnantie van 19 juli 2001). Het bedrag van deze toeslag hangt af van het vermogen dat ter beschikking wordt gehouden (aansluitingsvermogen voor hoogspanning). Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de consumptieprijsindex die slechts licht is geëvolueerd.

2.2.2 Evolutie van het gedeelte energie

Figuur 7 hieronder bevat de evolutie van de energieprijzen, uitgedrukt in euro per MWh elektriciteit.

Figuur 7: Evolutie van de gemiddelde energieprijzen per MWh elektriciteit

In het tweede halfjaar 2008 waren de energieprijzen fors gestegen en ze bereikten een ongekende piek eind 2008 – begin 2009. Daarna verergerde de economische crisis van het najaar 2008 en daalden de prijzen fors in het 1^e kwartaal 2009; en vervolgens minder uitgesproken tot het einde van het 1^e halfjaar 2010. In 2011 zijn de prijzen gestabiliseerd in het 1^e halfjaar en vervolgens gestegen in het 2^e halfjaar.

In 2012 daalt de gemiddelde prijs voor alle verbruiksklassen tot augustus, om vervolgens opnieuw te stijgen tot in oktober. Voor de verbruiksklasse E1 (< 40 MWh/jaar) zijn de vastgestelde prijzen in het laatste kwartaal 2012 hoger dan die van maart en dit ondanks de bevrozing van de energieprijzen voor de periode tussen 1 april 2012 en 31 december 2012 (zie ¹⁴ pagina 16). De wet van 29 maart 2012¹⁹ legt namelijk een tijdelijke bevrozing op van de, opwaartse indexeringen, van de variabele contracten voor de huishoudelijke afnemers en voor de kmo's met een jaarlijks elektriciteitsverbruik van minder dan 50 MWh, hetzij de verbruiksklasse E1 en een gedeelte van de verbruiksklasse E2.

Globaal dalen de prijzen voor alle verbruiksklassen van oktober 2012 tot augustus 2014. Op het einde van het derde kwartaal 2014 zien we een stijging van de prijzen. Die stijging hangt samen met de stijging van de beursnoteringen van elektriciteit (zie Figuur 8 pagina 29) voor dezelfde periode. Deze prijsstijging is

¹⁹ "Vanaf 1 april 2012 tot en met uiterlijk 31 december 2012, is de opwaartse indexering van de variabele energieprijzen voor de levering van elektriciteit en van aardgas, verboden, in zoverre deze de initiële grens overschrijdt die is vastgesteld op basis van de indexeringsparameters van de leveranciers op 1 april 2012 en in zoverre de commissie, op basis van de door de Koning vastgestelde criteria bedoeld in § 4bis van de artikelen 20bis van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en 15/10bis van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen, zoals ingevoegd bij de artikelen 29 en 82 en gewijzigd bij de artikelen 27 en 28 van de wet van 29 maart 2012 houdende diverse bepalingen (I), de indexeringsparameters voor een contracttype met variabele energieprijzen niet heeft gevalideerd."

trouwens waarschijnlijk ook verbonden met de onbeschikbaarheid van bepaalde Belgische nucleaire eenheden en de onzekerheid over hun toekomstige beschikbaarheid (zie kader hieronder).

In de periode waarvoor deze studie werd uitgevoerd, zijn de energieprijzen sterk gedaald, van 25% tot 35% naargelang van de verbruiksklassen. In de loop van het laatste jaar is de energieprijs voor alle verbruiksklassen gedaald van -2,3% voor E1 tot -5,2% voor E4.

	E1: <40 MWh	E2: 40 - 100 MWh	E3: 100 - 700 MWh	E4: 700 - 1600 MWh	E5: 1.6 - 6 GWh	E6: 6 - 20 GWh
2009-01	94.34	89.83	84.25	79.16	74.92	75.50
2010-01	73.12	70.11	66.97	65.83	63.44	63.42
2011-01	77.51	71.91	68.01	66.52	63.80	61.76
2012-01	74.76	72.92	69.49	66.17	67.17	64.18
2012-01	74.76	72.92	69.49	66.17	67.17	64.18
2013-01	71.27	70.29	67.26	64.41	62.88	60.93
2013-12	62.69	61.04	59.71	58.84	58.03	57.73
2014-01	59.73	60.73	58.64	56.12	56.40	54.75
2014-12	60.90	58.86	58.36	55.77	56.19	55.27
Evolutie 2009-01 tot 2014-12	-35.4%	-34.5%	-30.7%	-29.5%	-25.0%	-26.8%
JGG ²⁰ 2009-01 tot 2014-12	-7.1%	-6.9%	-6.0%	-5.7%	-4.7%	-5.1%
Evolutie 2013-12 tot 2014-12	-2.8%	-3.6%	-2.3%	-5.2%	-3.2%	-4.3%

Tabel 7: Evolutie van de gemiddelde energieprijs per MWh elektriciteit per verbruiksklasse (€/MWh excl. btw)

Voor de volledigheid herinneren we eraan dat het vangnetmechanisme – dat geldt voor de huishoudelijke afnemers en de kmo's (< 50 MWh/jaar) hetzij een deel van de klanten van de verbruiksklasse E1 - volledig in werking is getreden op 1 januari 2013. Bijgevolg kan het product met variabele prijzen slechts vier keer per jaar worden geïndexeerd, namelijk op de 1 dag van een kwartaal. Eind 2014 heeft de federale regering beslist om dit mechanisme te verlengen tot 31 december 2017.

Onbeschikbaarheid van de Belgische kernreactoren in 2014

In maart 2014 werden de reactoren Doel 3 en Tihange 2 stilgelegd om bijkomende testen uit te voeren na de ontdekking van duizenden microscheurtjes in de stalen reactorkuipen.

In augustus 2014 veroorzaakt sabotage aan de olietoevoer van de stoomturbine van de centrale Doel 4 schade aan de turbine en de stillegging van de centrale.

In november 2014 leidt een brand in een transformatiepost tot de stillegging van Tihange 3. Dit is de vierde reactor die wordt stilgelegd. Hij wordt uiteindelijk opnieuw opgestart op 1 december.

Op 19 december 2014 wordt Doel opnieuw in gebruik genomen, maar op 25 december wordt Tihange 3 vrijwillig stilgelegd gedurende 10 dagen om het onderhoud dat was voorzien voor einde maart uit te stellen, zodat de centrale beschikbaar zou zijn tot het einde van de winter.

²⁰ JGG = Jaarlijks gemiddeld groeicijfer

2.2.2.1 Vergelijking van de evolutie van de prijs van de energiecomponent met macro-economische indicatoren

De figuren op de volgende pagina (Figuur 8) maken het mogelijk om de evoluties in de loop van de twee afgelopen jaren van de energiecomponent voor elke verbruiksklasse te vergelijken met macro-economische indicatoren. We zien onder meer dat de prijsstijgingen die werden vastgesteld in het derde kwartaal 2014 worden bevestigd door de evolutie van deze indicatoren.

De vijf indicatoren die hier werden weerhouden, zijn de beursnoteringen voor de elektriciteitsleveringen in België op zeer korte tot zeer lange termijn:

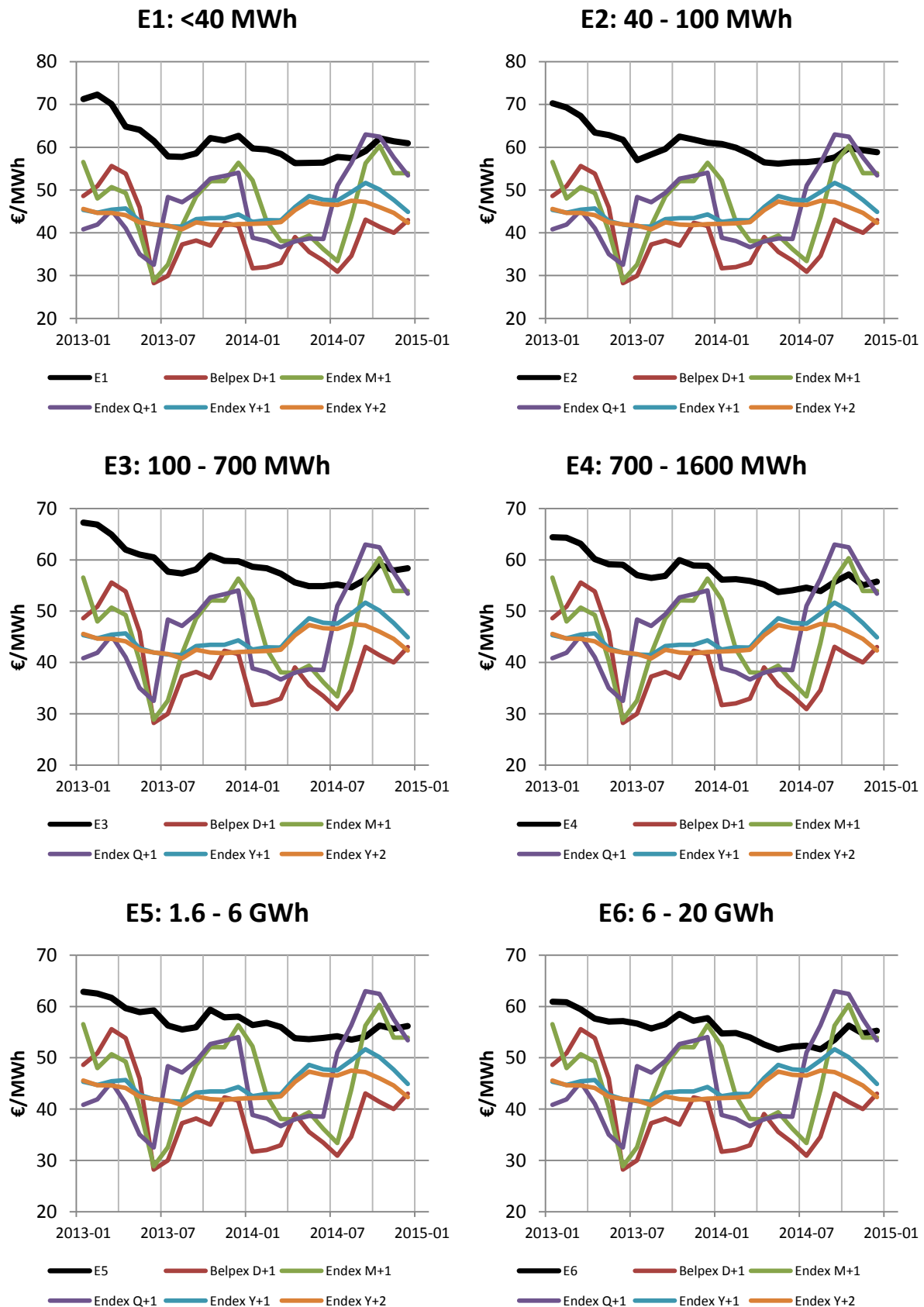
- **Belpex base D+1**: maandelijks rekenkundig gemiddelde uitgedrukt in €/MWh van de dagelijkse referentieprijzen (*end of day*) baseload (contracten voor de fysieke levering van elektriciteit op het Belgische hoogspanningsnet in de loop van de volgende dag), zoals gepubliceerd op <http://www.belpex.be>
- **Endex base M+1**: gemiddelde van de dagelijkse noteringen (*end of day*) baseload voor een elektriciteitslevering in de volgende maand (*month-ahead*), gepubliceerd op <http://www.apxendex.com>
- **Endex base Q+1**: idem maar levering in het volgende kwartaal (*quarter-ahead*)
- **Endex base Y+1**: idem maar levering in het volgende jaar (*year-ahead*)
- **Endex base Y+2**: idem maar levering binnen twee jaar.

In de onderstaande tabel werden de determinatiecoëfficiënten tussen elke verbruiksklasse en elke beursindex berekend. Zo verklaart de variatie van de Belpex voor 60% de variatie van de prijs van de energiecomponent voor de verbruiksklasse E1 over de periode van januari 2013 tot december 2014.

Determinatiecoëfficiënten van 2013-01 tot 2014-12	Belpex base D+1	Endex Power BE base M+1	Endex Power BE base Q+1	Endex Power BE base Y+1	Endex Power BE base Y+2
E1: <40 MWh	60%	21%	1%	1%	0%
E2: 40 - 100 MWh	48%	17%	4%	7%	2%
E3: 100 - 700 MWh	48%	15%	4%	10%	5%
E4: 700 - 1600 MWh	47%	11%	3%	10%	5%
E5: 1.6 - 6 GWh	39%	9%	6%	16%	10%
E6: 6 - 20 GWh	36%	16%	0%	20%	18%

Tabel 8: Determinatiecoëfficiënten tussen de gemiddelde energieprijzen en de beursindexen (Belpex en Endex) over de periode van januari 2013 tot december 2014

Voor de volledigheid herinneren we eraan dat de invoering van het vangnetmechanisme (geldt slechts voor een gedeelte van de verbruiksschijf E1, zie vorige pagina) de leveranciers verbiedt om de tarieven met variabele prijzen die aan de huishoudelijke afnemers en de kmo's worden gefactureerd te indexeren op basis van de beursnoteringen voor elektriciteit (en gas).

Figuur 8: Evolutie van de energiegcomponent van elektriciteit ten opzichte van macro-economische indicatoren

2.2.3 Evolutie van de bijdrage hernieuwbare energie

De evolutie van het bedrag van deze bijdrage is nauw verbonden met de evolutie van de quota voor groenestroomcertificaten die wordt bepaald door de gewestregering en de evolutie van de marktprijs van het groenestroomcertificaat. Ter herinnering, deze quota (verhouding tussen het aantal te leveren groenestroomcertificaten en het aantal MWh elektriciteit dat aan de eindklanten werd geleverd) evolueren als volgt:

Jaar	Quota
2004	2.00%
2005	2.25%
2006	2.50%
2007	2.50%
2008	2.50%
2009	2.50%
2010	2.75%
2011	3.00%

Jaar	Quota
2012	3.25%
2013	3.50%
2014	3.80%
2015	4.50%
2016	5.10%
2017	5.80%
2018	6.50%
2019	7.20%

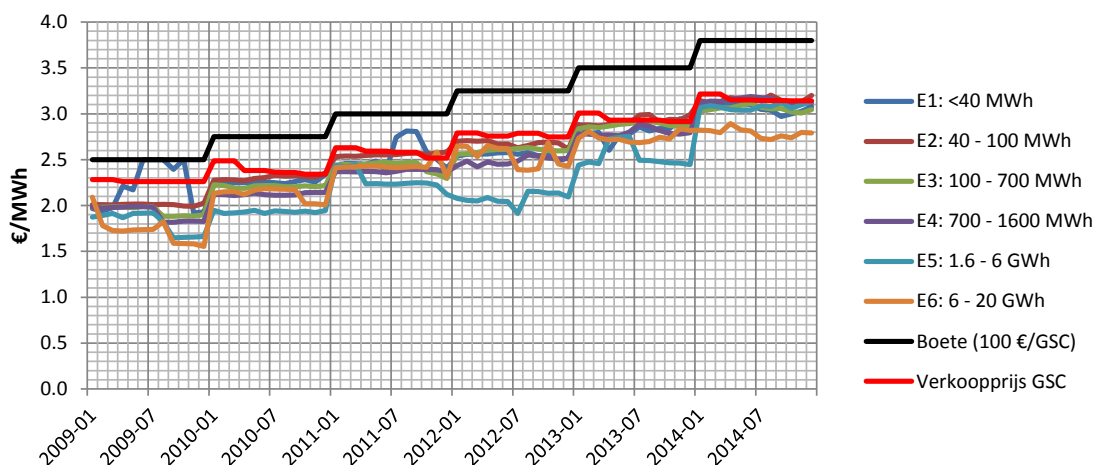
Jaar	Quota
2020	8.00%
2021	8.80%
2022	9.50%
2023	10.30%
2024	11.10%
2025	12.10%

Tabel 9: Evolutie van de quota groenestroomcertificaten

Bron: Besluiten van de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 21/12/2006, 29/03/2007, 29/11/2012

De evolutie van het bedrag van de bijdrage hernieuwbare energie en warmtekrachtkoppeling is opgenomen in Figuur 9 hieronder. In deze figuur hebben we ook de reeks "Boete" toegevoegd die overeenstemt met het bedrag dat de leverancier moet betalen per ontbrekend groenestroomcertificaat (momenteel vastgelegd op 100 €/GSC). Deze reeks vertegenwoordigt dus in zekere zin een plafond voor deze bijdrage hernieuwbare energie en staat direct in verhouding tot de quota groenestroomcertificaten.

Brussel > Elektriciteit > Bijdragen hernieuwbare energie en WKK

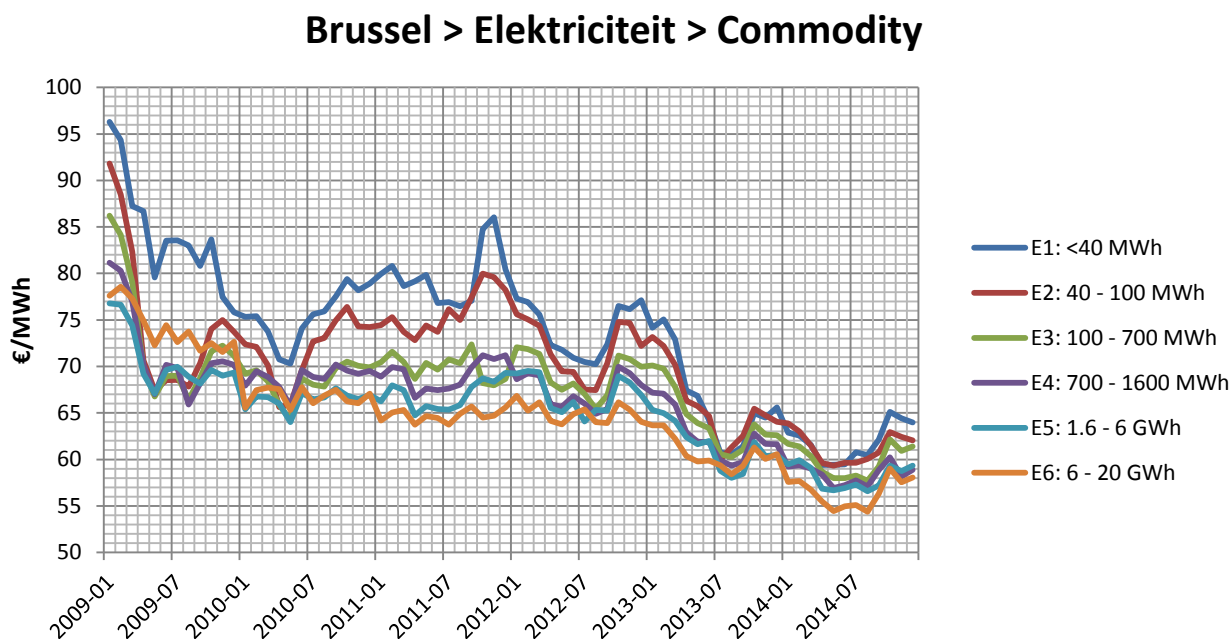
Figuur 9: Evolutie van de gemiddelde prijs van de bijdrage hernieuwbare energie per MWh elektriciteit

Naast de reeks "Boete" werd er nog een andere reeks toegevoegd aan Figuur 9. Het gaat om het bedrag van deze bijdrage hernieuwbare energie gekoppeld aan de transactieprijs van de GSC die BRUGEL elk kwartaal vaststelt (reeks "Verkoopprijs GSC"). We merken op dat de leveranciers deze bijdrage hernieuwbare energie gemiddeld factureren aan een lagere prijs dan die van de markt van de groenestroomcertificaten (curve "Verkoopprijs GSC").

De evolutie van de bijdrage hernieuwbare energie volgt de evolutie van de quota zoals we konden verwachten en is vrijwel identiek voor de verschillende verbruiksklassen.

2.2.4 Evolutie van de "commodity"

De som van de "energie" componenten (§2.2.2) en de "bijdrage hernieuwbare energie" (§2.2.3) vormt wat algemeen de "commodity" wordt genoemd, waarvan de evolutie wordt weergegeven in de onderstaande figuur.

Figuur 10: Evolutie van de gemiddelde commodityprijs per MWh elektriciteit

De onderstaande tabel toont de bedragen van de commodity voor bepaalde maanden. We zien dat deze laatste daalt voor alle verbruiksklassen over de gehele onderzochte periode, maar ook in de loop van het laatste jaar (van -1,9% voor E3 tot -4,4% voor E4).

€/MWh excl. btw	E1: <40 MWh	E2: 40 - 100 MWh	E3: 100 - 700 MWh	E4: 700 - 1600 MWh	E5: 1.6 - 6 GWh	E6: 6 - 20 GWh
2009-01	96.30	91.84	86.23	81.15	76.79	77.59
2010-01	75.34	72.39	69.20	67.95	65.38	65.55
2011-01	79.94	74.44	70.45	68.89	66.24	64.17
2012-01	77.30	75.62	72.06	68.61	69.25	66.83
2013-01	74.15	73.17	70.09	67.19	65.32	63.66
2013-12	65.58	64.03	62.59	61.63	60.48	60.55
2014-01	62.86	63.87	61.66	59.24	59.46	57.57
2014-12	63.98	62.06	61.41	58.89	59.32	58.06
Evolutie 2009-01 tot 2014-12	-33.6%	-32.4%	-28.8%	-27.4%	-22.7%	-25.2%
JGG ²¹ 2009-01 tot 2014-12	-6.7%	-6.4%	-5.6%	-5.3%	-4.3%	-4.8%
Evolutie 2013-12 tot 2014-12	-2.4%	-3.1%	-1.9%	-4.4%	-1.9%	-4.1%

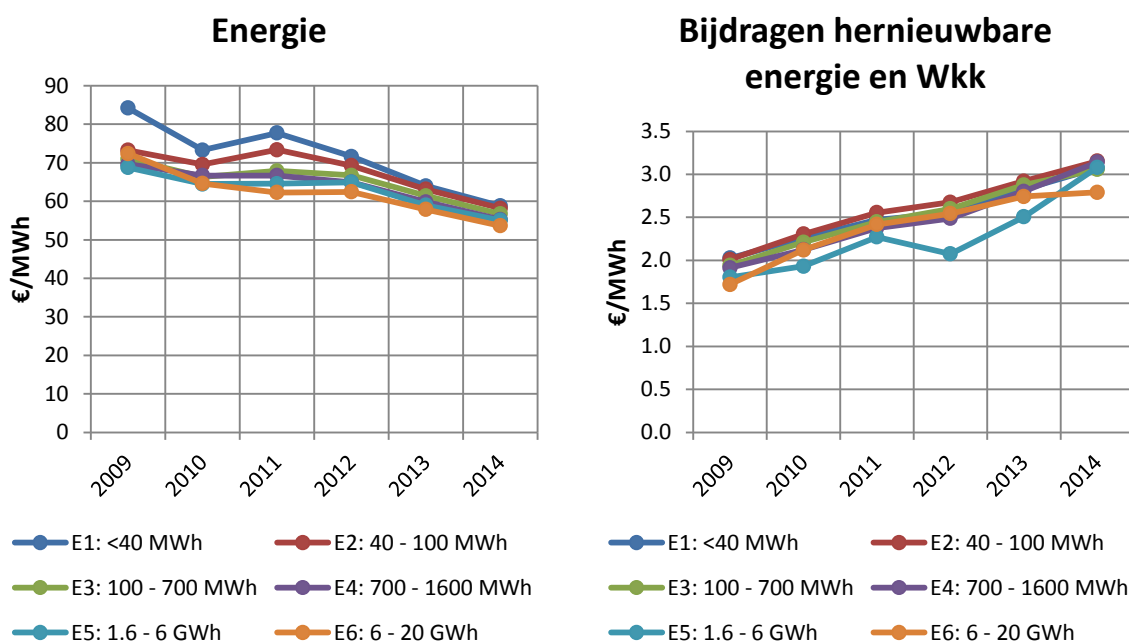
Tabel 10: Evolutie van de gemiddelde commodityprijs per MWh elektriciteit per verbruiksklasse (€/MWh excl. btw)

²¹ JGG = Jaarlijks gemiddeld groeicijfer

De figuren (Figuur 9) hierboven tonen ons de stijging van de kosten voor de ondersteuning van hernieuwbare energie, die worden gecompenseerd door de daling van de kosten van de energiecomponent.

Zoals vermeld in de vorige paragrafen, daalt de energiecomponent terwijl de component bijdrage hernieuwbare energie globaal stijgt. Zou er een verband zijn tussen deze twee effecten?

Aangezien de quota voor groenestroomcertificaten jaarlijks en niet maandelijks evolueren, is er geen objectieve reden om de correlaties op maandbasis te analyseren. De onderstaande oefening zal dus jaarlijks worden uitgevoerd.

Figuur 11: Evolutie van de gemiddelde jaarlijkse energieprijzen (figuur links) en de bijdrage hernieuwbare energie (figuur rechts) per MWh elektriciteit

Op basis van de gegevens die worden weergegeven in de figuren hierboven kunnen we de determinatiecoëfficiënten tussen deze twee componenten berekenen. Deze zijn opgenomen in de tabel hieronder. Statistisch en over de periode van 2009 tot 2014 blijkt hieruit dat de jaarlijkse variaties van de bijdrage hernieuwbare energie de jaarlijkse variaties van de energiecomponent voor 89% verklaren voor de verbruiksklasse E1. We kunnen dus zeggen dat er een verband is tussen de daling van de kost van de energiecomponent en de stijging van de bijdrage hernieuwbare energie (dus waarschijnlijk ook met de ontwikkeling van de hernieuwbare energie). Deze analyse geldt ook voor de andere verbruiksklassen aangezien de determinatiecoëfficiënten variëren van 75% voor E2 tot 95% voor E4.

Determinatiecoëfficiënten	E1: <40 MWh	E2: 40 - 100 MWh	E3: 100 - 700 MWh	E4: 700 - 1600 MWh	E5: 1.6 - 6 GWh	E6: 6 - 20 GWh
Bijdrage hernieuwbare energie - Energie	89%	75%	84%	95%	92%	92%

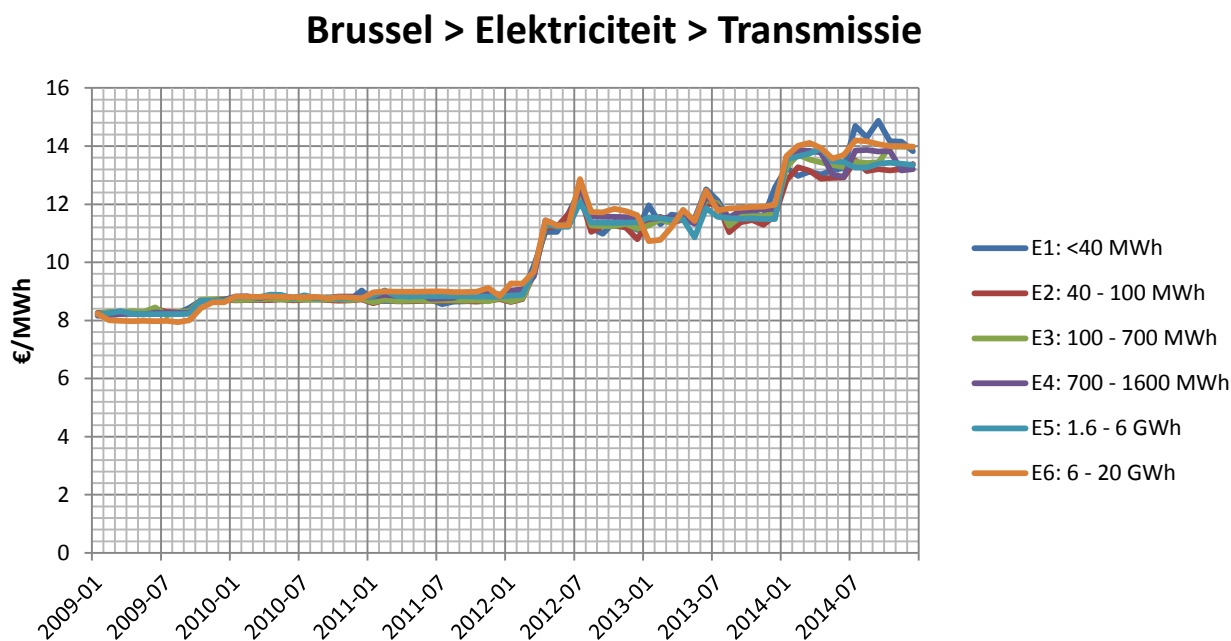
Tabel 11: Determinatiecoëfficiënten tussen de gemiddelde energieprijis en de bijdrage hernieuwbare energie van 2009 tot 2014

2.2.5 Evolutie van de transmissietarieven

De transmissietarieven omvatten:

- de tarieven voor de aansluiting op het net (onderschreven vermogen, beheer van het systeem, ...);
- de tarieven voor het gebruik van het net, inclusief het tarief voor de compensatie van onevenwichten;
- de tarieven voor de ondersteunende diensten;
- diverse toeslagen: aansluiting van de offshore windmolenparken, offshore groenestroomcertificaten, wegenisretributie.

De transmissietarieven zijn gereguleerd en worden goedgekeurd en gecontroleerd door de CREG. Ze worden goedgekeurd voor een periode van 4 jaar (2008-2011 en 2012-2015). Ingevolge meerdere beroepen werden ze echter aangepast op 1 april en 1 oktober 2010. Op 1 januari 2012 kwamen dan de nieuwe tarieven die vervolgens werden gewijzigd op de volgende spildatums: 1 juni 2013 en 1 januari 2014. Ze zullen opnieuw worden aangepast op 1 januari 2015 om aan de werkingsregels van de strategische reserve te voldoen (om de pieken in de vraag te dekken en bevoorradingsstekorten op te vangen).

Figuur 12: Evolutie van de transmissiekosten per MWh elektriciteit

Figuur 12 hierboven geeft de evolutie van de transmissietarieven opgesteld op basis van de gegevens die de leveranciers hebben doorgegeven.

De stijging van de transmissietarieven vanaf 1 januari 2012 is te wijten aan de grote infrastructuurprojecten op de netten (projecten Stevin, Nemo en Alegro), de hogere prijzen van de ondersteunende diensten en de

kosten verdeeld over een kleiner verbruik als gevolg van de economische crisis en de toenemende gedecentraliseerde productie (bron: CREG)²²).

In maart 2012 werden de transmissietarieven opnieuw opwaarts herzien (cascadeprincipe²³: de distributienetbeheerder heeft een aanpassingsvoorstel ingediend omdat de tarieven van Elia hoger zijn dan de tarieven die in 2011 werden toegepast).

Tegelijk met deze stijging van het transmissietarief zien we in dezelfde periode, maar in mindere mate, een stijging van de federale toeslagen die in de transmissie inbegrepen zijn, met name de toeslagen voor offshore windmolenparken en de offshore groenestroomcertificaten; deze laatste werden eveneens opwaarts herzien in 2013.

Op 1 juni 2013 werden de kosten van bepaalde diensten eveneens verhoogd (beheer van het opname-systeem, reservering van de primaire frequentieregeling,...).

In april 2013 heeft ELIA een gecorrigeerd tariefvoorstel overgemaakt aan de CREG; dit tariefvoorstel werd goedgekeurd door de CREG en is in werking getreden op 1 januari 2014. Een van de aanpassingen is de verhoging van de term verbonden met het onderschreven vermogen voor alle types aansluitingen. Dit verklaart gedeeltelijk de vastgestelde stijging in 2014 ten opzichte van 2013.

We hebben daarentegen geen verklaring voor de piek die we hebben vastgesteld in juli 2012. We veronderstellen dat het gaat om een regularisatie na de hierboven beschreven aanpassingen in het eerste halfjaar 2012.

²² CREG, "Studie (F)120906-CDC-1183 over de 'componenten van de elektriciteits- en aardgasprijzen'"

²³ De transmissiekosten die de DNB factureert, zijn deze van Elia, gecorrigeerd in functie van de nettoverliezen van de DNB.

2.2.6 Evolutie van de distributietarieven

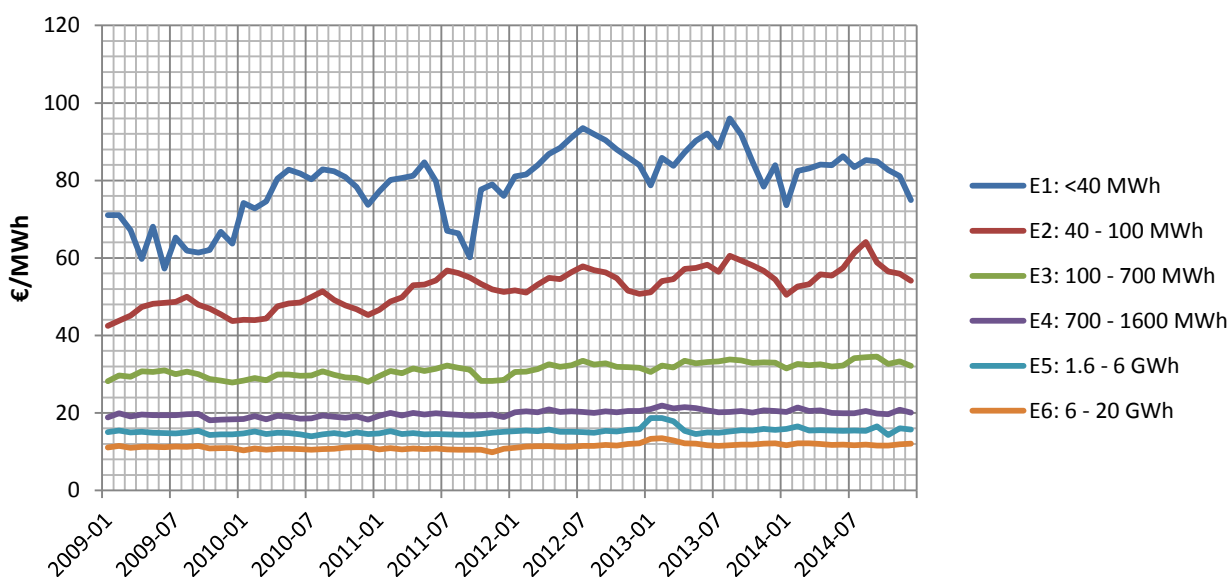
Net als de transmissietarieven zijn de distributietarieven gereguleerd en worden ze goedgekeurd en gecontroleerd door de CREG. Sinds 1 januari 2009 worden ze goedgekeurd voor een periode van 4 jaar (2009-2012). Om zowel juridische als praktische redenen was dit echter niet het geval. Voor Sibelga (de distributienetbeheerder in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest) werden de tarieven van 2008 verlengd tot eind september 2009. Daarna zijn de nieuwe distributietarieven van kracht geworden.

In april 2012 heeft de CREG de goedgekeurde tarieven voor 2012 verlengd tot einde 2014. Er is dus in principe geen evolutie tussen 2012 en 2014.

Voor de volledigheid vermelden we tevens dat, ingevolge de 6e Staatshervorming, de bevoegdheid voor de controle van de distributietarieven voor elektriciteit en gas op 1 juli 2014 werd overgedragen aan de gewestelijke regulatoren; het is dus BRUGEL dat momenteel deze taak uitvoert. De tariefperiode bedraagt nu 5 jaar voor de regulatoire periode 2015-2019.

Figuur 13 toont de evolutie van het distributietarief, per verbruiksklasse, opgesteld op basis van de gegevens die de leveranciers hebben doorgegeven. Naast het feit dat we een degressiviteit van deze tarieven vaststellen (in €/MWh) in functie van het jaarlijks verbruik, zien we, vooral voor E2 en in mindere mate voor E1, een schommeling van de sinusvorm met een maximum in juli en een minimum in januari die we kunnen toeschrijven aan een seizoenseffect verbonden met de elektrische verwarming en de verlichting. We zien dit seizoenseffect trouwens in alle SLP-curven²⁴ van de professionele klanten die op de website van Synergrid werden gepubliceerd. De curve E1 vertoont een bijzonder, zelfs foutief gedrag dat we hier niet kunnen verklaren.

Brussel > Elektriciteit > Distributie

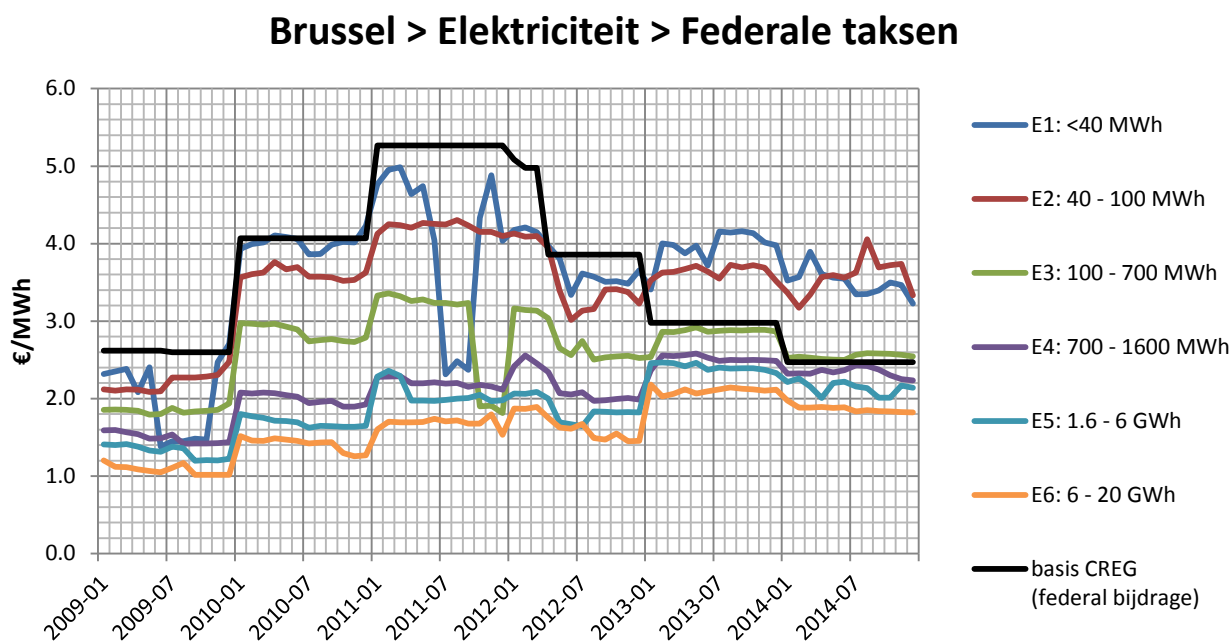

²⁴ Type-verbruiksprofielen, 'Synthetic Load Profiles' (SLP's), worden in de vrije elektriciteits- en gasmarkt gebruikt voor de verrekening van de afname van verbruikers die niet uitgerust zijn met telemeting

Figuur 13: Evolutie van de distributiekosten per MWh elektriciteit

2.2.7 Evolutie van de federale taken

Figuur 14 hieronder toont de evolutie van het bedrag van de federale taken (federale bijdrage en energiebijdrage) dat is opgenomen in de facturen van de professionele klanten. In deze figuur werd de reeks "basis CREG" toegevoegd. Het gaat om de evolutie van het bedrag van de federale bijdrage zoals gepubliceerd door de CREG, namelijk het bedrag dat door de transmissienetbeheerder (TNB) bij zijn eigen klanten en bij de distributienetbeheerders (DNB) wordt geïnd, exclusief degressiviteit²⁵ en exclusief vrijstelling²⁶.

Figuur 14: Evolutie van de federale taken per MWh elektriciteit

De evolutie van de verschillende verbruiksklassen volgen gemiddeld de evolutie van de door de CREG gepubliceerde bedragen. We stellen ook vast dat het bedrag van de federale bijdrage per MWh lager is naarmate de verbruiksklasse hoger is; dit volgt de logica van de vrijstellingsregel²⁵.

Hoewel we in 2013 een vermindering van de federale bijdrage voor de verschillende verbruiksklassen hadden kunnen verwachten verbonden met een vermindering van de termen "denuclearisatie" en "beschermde afnemers" waaruit deze bijdrage bestaat (zie Figuur 15 hieronder), was dit niet het geval,

²⁵ "Wanneer op een verbruikslocatie voor professioneel gebruik een hoeveelheid van meer dan 20 MWh/jaar wordt geleverd, zal de federale bijdrage voor die eindafnemers, op basis van hun jaarlijks verbruik, als volgt door de leveranciers en de houders van een toegangscontract verminderd worden:

1° voor de verbruiksschijf tussen 20 MWh/jaar en 50 MWh/jaar: met 15%;

2° voor de verbruiksschijf tussen 50 MWh/jaar en 1 000 MWh/jaar: met 20%;

3° voor de verbruiksschijf tussen 1 000 MWh/jaar en 25 000 MWh/jaar: met 25%;

4° voor de verbruiksschijf meer dan 25 000 MWh/jaar: met 45%.

Per verbruikslocatie en per jaar, bedraagt de federale bijdrage, gefactureerd door de leveranciers en de houders van een toegangscontract, voor die verbruikslocatie maximum 250 000 euro. " Bron: CREG.

²⁶ Tot 31/12/2012 genieten bepaalde klanten van een vrijstelling voor de componenten 'denuclearisatie' en 'Kyoto' op basis van een levering groene stroom. Op 1 januari 2013 werd deze vrijstelling afgeschaft.

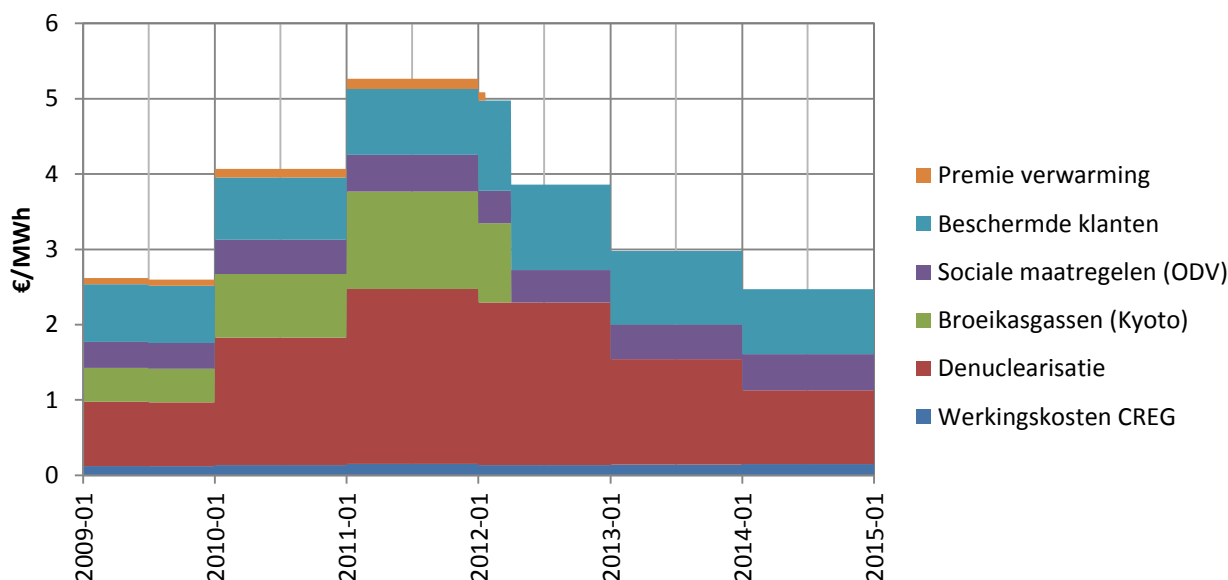
integendeel. De afschaffing van het vrijstellingsmechanisme voor de componenten "denuclearisatie" en "Kyoto" op 1 januari 2013 had inderdaad het omgekeerde tot gevolg, want we zien een stijging van de afnames voor alle verbruiksklassen; zelfs meer uitgesproken voor de grote verbruikers.

Een ander opmerkelijk feit voor 2013 en 2014 is dat het bedrag van deze bijdrage voor de klasse E1 en E2 hoger is dan het bedrag dat de CREG vermeldt. Een waarschijnlijke verklaring voor dit verschil - naast de toepassing van de energiebijdrage - is te vinden in het in aanmerking nemen van de netverliezen. Bij de facturatie van de toeslag aan hun klanten houden de DNB immers rekening met het percentage van de netverliezen.

Toch zien we in de onderstaande figuur schommelingen in de tijdelijke evoluties. Die zijn waarschijnlijk het gevolg van verschillende situaties (vrijstelling, degressiviteit, in aanmerking nemen van de netverliezen) maar ook van afrondingen (de cijfers die de leveranciers hebben doorgegeven, waren in de meeste gevallen afgerond tot op de eurocent; dit kan invloed hebben voor een component met een gewicht van 1 tot 4 euro).

Figuur 15 toont het detail van de componenten van de federale bijdrage zoals het werd gepubliceerd door de CREG (stemt overeen met de reeks "basis CREG" van Figuur 14). We stellen vast dat de vermindering van de federale bijdrage in 2013 (-23% ten opzichte van einde 2012) en in 2014 (-17% ten opzichte van 2013) het gevolg is van de vermindering van de financiering van de denuclearisatieverplichtingen en, in mindere mate, van de financiering van de maximumprijzen voor de beschermde afnemers.

Evolutie van de federale bijdrage "Elektriciteit" Eenheidstoelagen m.b.t. de transmissienetbeheerder

Figuur 15: Evolutie van de federale bijdrage per MWh elektriciteit en haar componenten

Bron: CREG

Naast de federale bijdrage bestaat er nog een andere federale heffing: de **energiebijdrage**. De bedrijven die in deze studie zijn opgenomen, zijn hieraan echter meestal niet onderworpen. Het bedrag van deze energiebijdrage is vast en bedraagt, naargelang van het geval²⁷:

- 0 €/MWh voor een aansluiting > 1 kV;
- 0 €/MWh voor een aansluiting < 1 kV en een bedrijf met de hoedanigheid van energie-intensief bedrijf met een overeenkomst milieudoelstelling;
- 0,9544 €/MWh: aansluiting < 1 kV en een bedrijf met een overeenkomst milieudoelstelling;
- 1,9088 €/MWh voor de andere wel of niet professionelen.

2.2.8 Evolutie van de regionale bijdrage

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en voor elektriciteit bestaat de regionale bijdrage uitsluitend uit de toeslag elektriciteit (Art. 26 van de Ordonnantie van 19 juli 2001). Het bedrag van deze toeslag hangt af van het vermogen dat ter beschikking wordt gehouden (aansluitingsvermogen voor hoogspanning). Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de index van de consumptieprijzen. De Ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bepaalt het bedrag van deze toeslag op 0,67 €/kVA voor hoogspanning geïndexeerd op basis van het gemiddelde van de index van de consumptieprijzen.²⁸ De ordonnantie voorziet een begrenzing van het recht tot een vermogen van 5 MVA per maand.

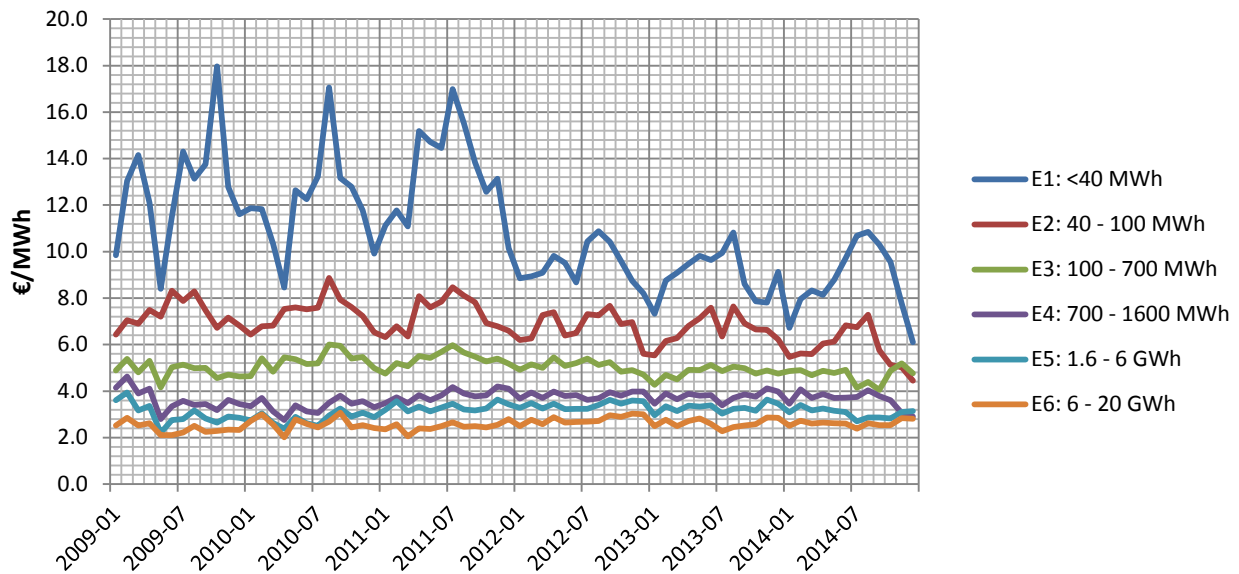
Het bedrag van deze toeslag wordt voor 5% toegewezen aan het "Fonds voor sociale energiebegeleiding", bestemd voor de opdrachten uitgevoerd door de OCMW's en voor 95% aan het "Fonds voor energiebeleid".

De evolutie van de bedragen van de regionale bijdragen opgesteld op basis van de gegevens die de leveranciers hebben doorgegeven, wordt getoond in Figuur 16 hieronder.

²⁷ Programmawet (1) van 27 december 2004 en zijn latere wijzigingen

²⁸ door het bedrag van de heffing te vermenigvuldigen met een coëfficiënt die men bekomt door het gemiddelde van de indexen van de consumptieprijzen van het referentiejaar te delen door het gemiddelde van de indexen van de consumptieprijzen van het jaar 2001

Brussel > Elektriciteit > Regionale bijdrage

Figuur 16: Evolutie van de regionale bijdrage per MWh elektriciteit

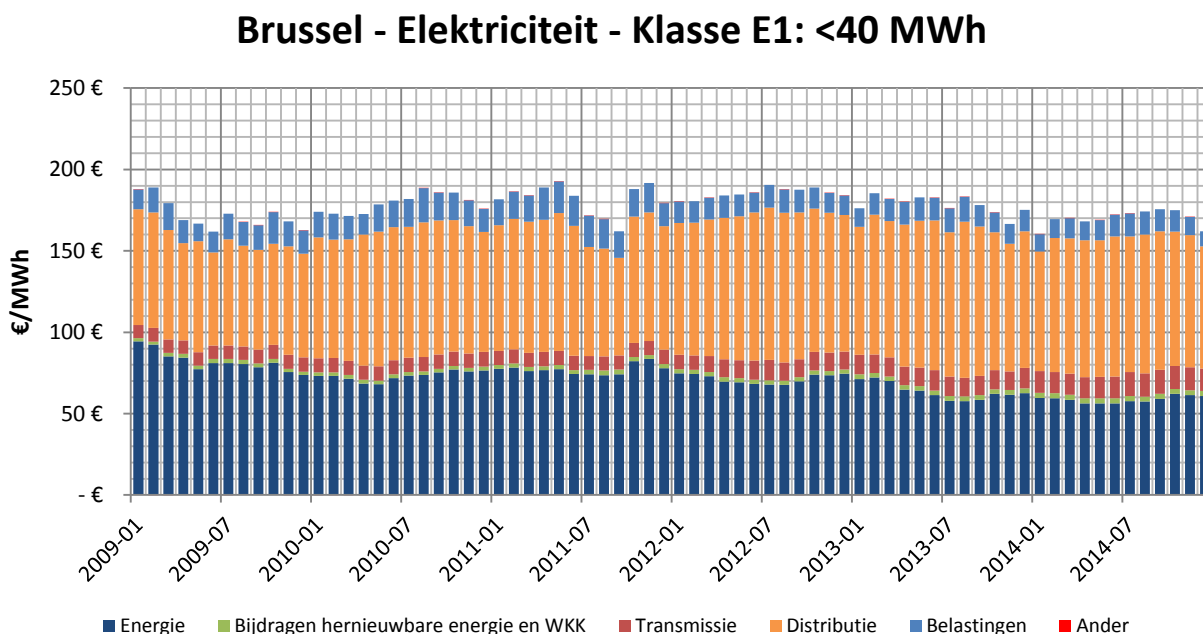
Op basis van de gegevens waarover we beschikken, is het niet mogelijk om de variaties van de curve E1 te verklaren. We kunnen echter het seizoenseffect waarnemen (waarschijnlijk verbonden met de elektrische verwarming, het gebruik van warmtepompen en de verlichting) aangezien de teller constant is in de ratio €/MWh (in verhouding tot het vermogen van de aansluiting) en de noemer daalt in de zomer.

2.3 Detail van de componenten per verbruiksklasse

De gemiddelde prijzen all-in excl. btw van de MWh elektriciteit werden uitgesplitst volgens hun verschillende componenten namelijk energie, de bijdrage hernieuwbare energie en warmtekrachtkoppeling, de transmissie- en de distributiekosten, de (federale en regionale) taken en een component met de naam "andere" (positief, negatief of nul naargelang van het geval). Deze laatste component werd ingevoerd om het feit te respecteren dat de som van de andere posten van de factuur niet altijd overeenstemt met de eindfactuur (bijvoorbeeld in geval van herzieningen, ...).

Omdat deze evoluties grotendeels worden besproken in hoofdstuk 2.2, geven we niet systematisch commentaar bij de figuren die in dit hoofdstuk worden voorgesteld.

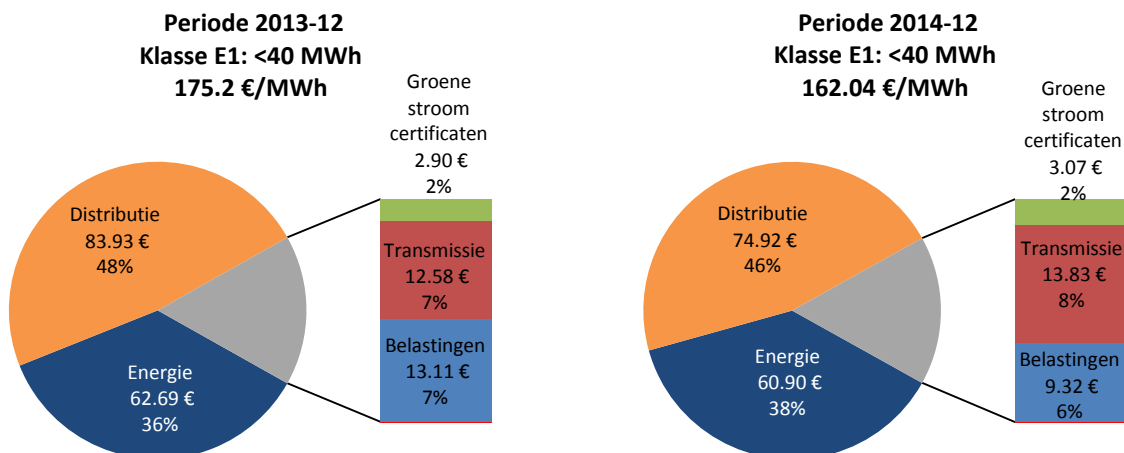
2.3.1 Verbruiksklasse E1 (< 40 MWh)

Figuur 17: Evolutie van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh elektriciteit (verbruiksklasse E1: <40MWh, all-in prijs excl. btw)

Als we Figuur 17, bekijken, zien we al snel dat enerzijds de energiecomponent en anderzijds de distributieterm de doorslaggevende posten zijn in de elektriciteitsprijs. Figuur 18 hieronder toont ons dat voor de verbruiksklasse E1 (jaarlijks elektriciteitsverbruik kleiner dan 40 MWh), de energie iets meer dan 35% van het bedrag van de factuur vertegenwoordigt, terwijl de distributie iets minder dan 50% vertegenwoordigt.

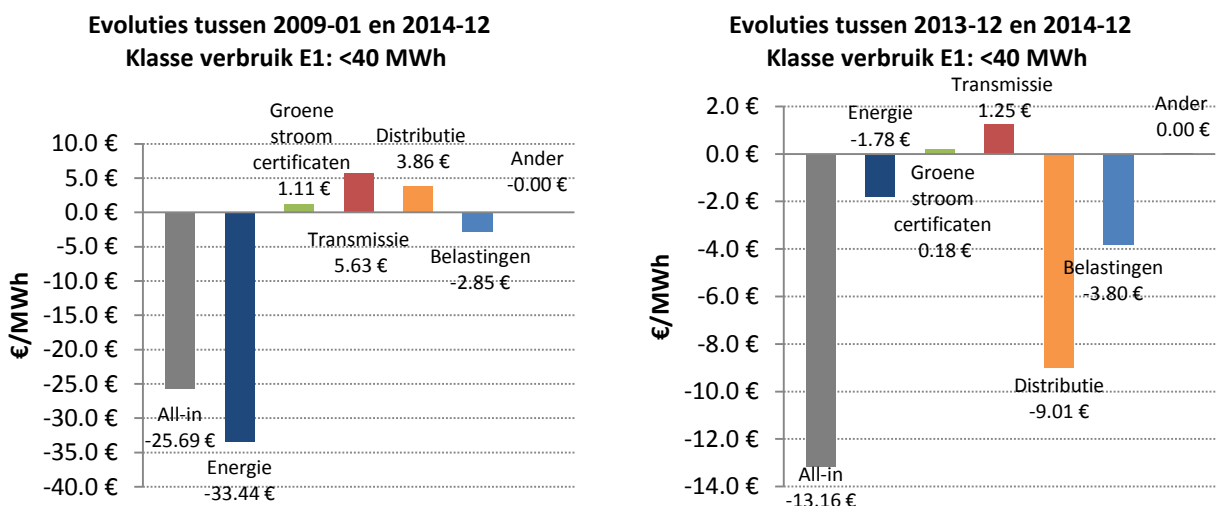
Prijs van de elektriciteit

Figuur 18: Aandeel van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh elektriciteit (verbruiksklasse E1: < 40 MWh, all-in prijs excl. btw)

Figuur 19 hieronder geeft meer inzicht in de evolutie van de prijzen tussen januari 2009 en december 2014 en tussen december 2013 en december 2014.

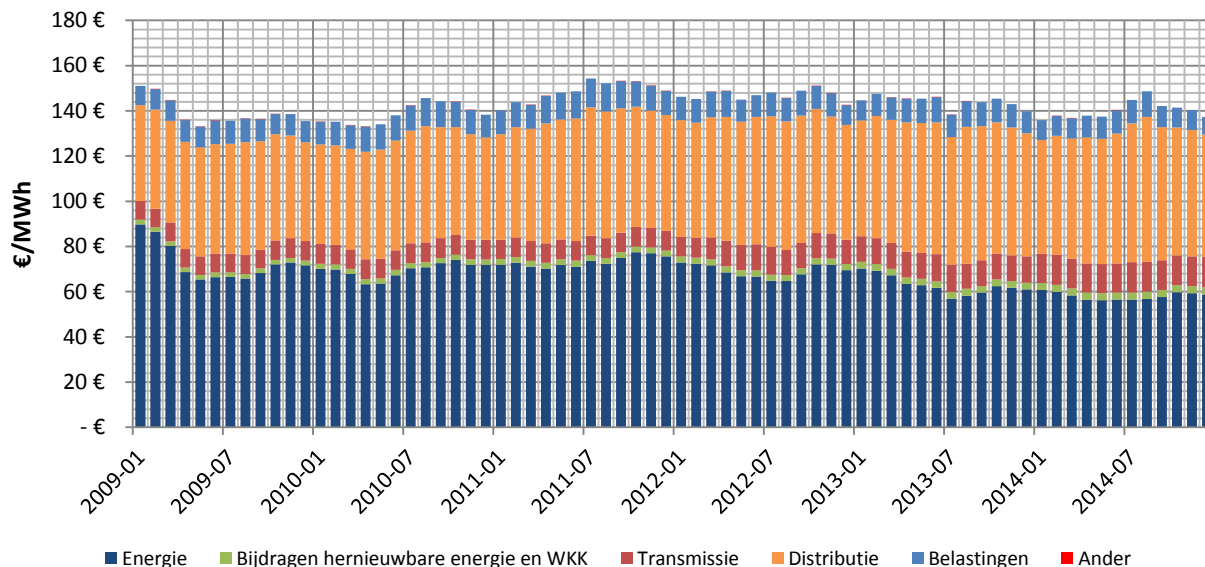
Zo is de energiegcomponent van januari 2009 tot december 2014 met € 33,44 /MWh gedaald. Deze consequente daling wordt echter gecompenseerd door een stijging van de transmissietarieven (+5,63 €/MWh) en de distributietarieven (+3,86 €/MWh). Uiteindelijk, en rekening houdend met de andere componenten, is de gemiddelde prijs van een MWh elektriciteit met 25,69 € gedaald over deze periode. In de loop van de afgelopen twaalf maanden was het daarentegen de daling van de distributie (€ -9,01) die het meest impact had op de all-in prijs (€ -13,16) voor onze steekproef. Dat is eerder verrassend omdat de distributie in principe niet is geëvolueerd.

Figuur 19: Evolutie van de componenten van de all-in prijs excl. btw van een MWh tussen januari 2009 en december 2014 (figuur links) | december 2013 en december 2014 (figuur rechts)

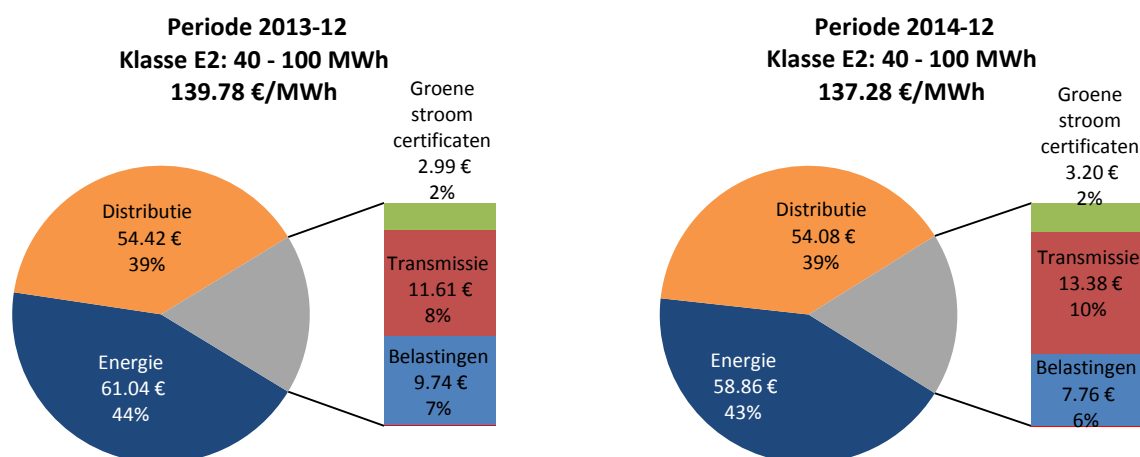
2.3.2 Verbruiksklasse E2 (40-100 MWh)

Brussel - Elektriciteit - Klasse E2: 40 - 100 MWh

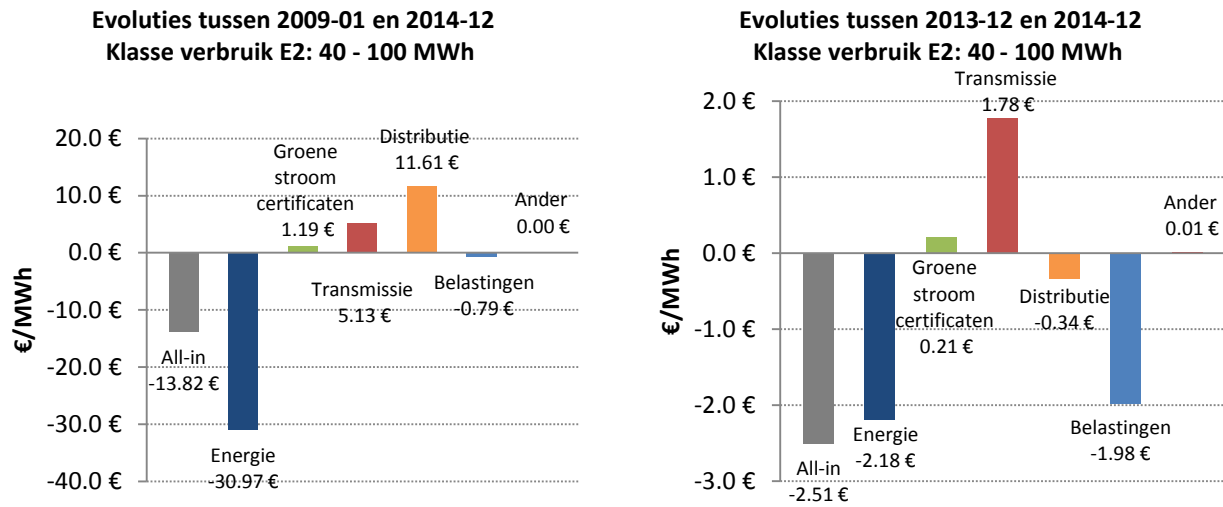

Figuur 20: Evolutie van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh elektriciteit (verbruiksklasse E2: 40 -100 MWh, all-in prijs excl. btw)

Opnieuw bedraagt het gewicht van de termen energie en distributie meer dan 80% van de all-in elektriciteitsprijs voor de verbruiksklasse E2 (40 tot 100 MWh/jaar). In december 2014 bedraagt de all-in prijs van een MWh elektriciteit (excl. btw) € 137,28 tegenover € 139,79 een jaar eerder.

Figuur 21: Aandeel van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh elektriciteit (verbruiksklasse E2: 40 -100 MWh, all-in prijs excl. btw)

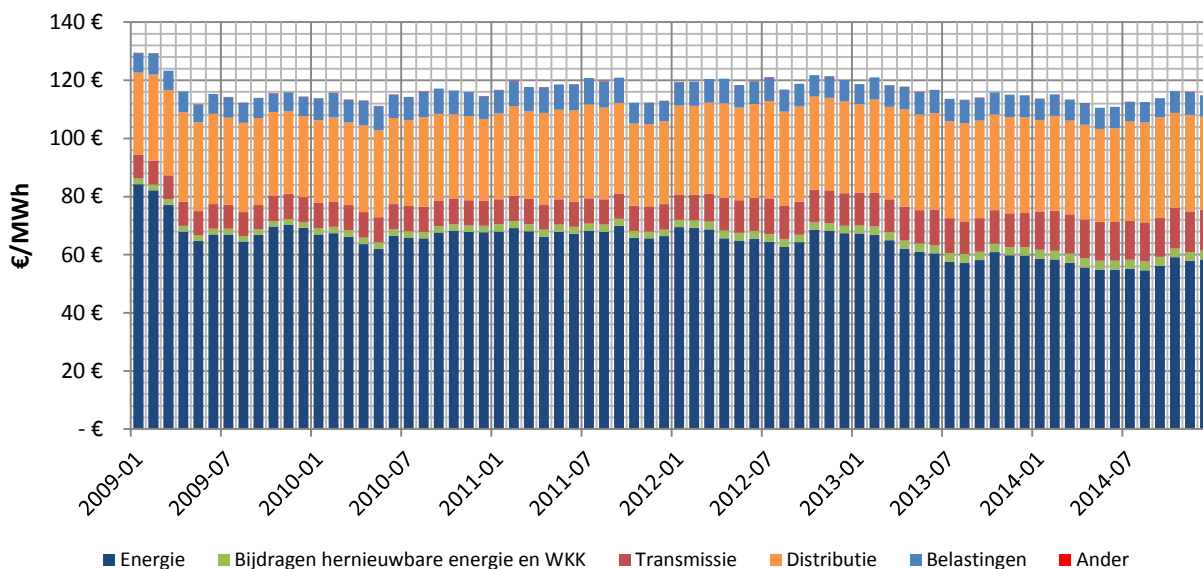

Figuur 22: Evolutie van de componenten van de all-in prijs excl. btw van een MWh tussen januari 2009 en december 2014 (figuur links) | december 2013 en december 2014 (figuur rechts)

De sterke daling van de energieprijzen tussen januari 2009 en december 2014 heeft de stijging van de andere termen van de factuur gecompenseerd (distributie, transmissie en groenestroomcertificaat). Uiteindelijk daalt de MWh elektriciteit met € 13,82 tussen deze twee periodes.

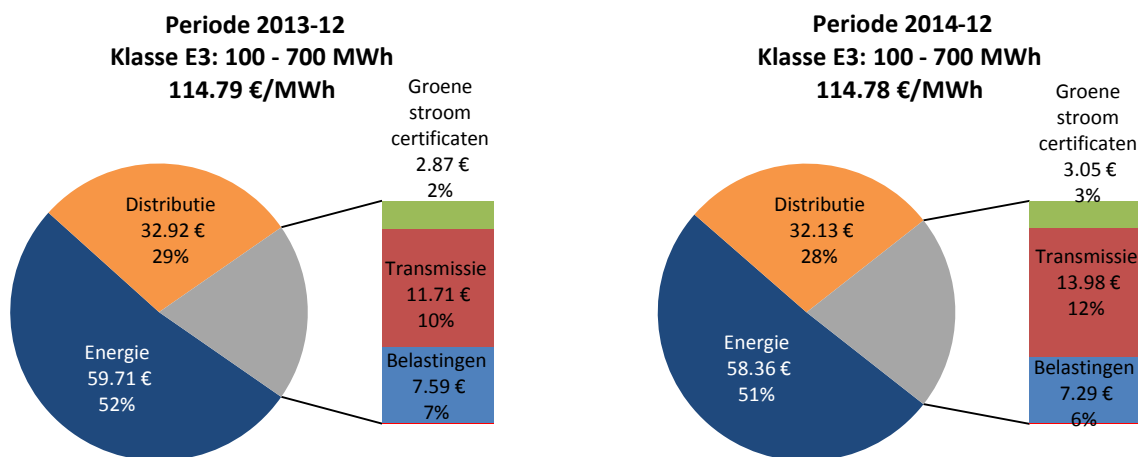
2.3.3 Verbruiksklasse E3 (100-700 MWh)

Brussel - Elektriciteit - Klasse E3: 100 - 700 MWh

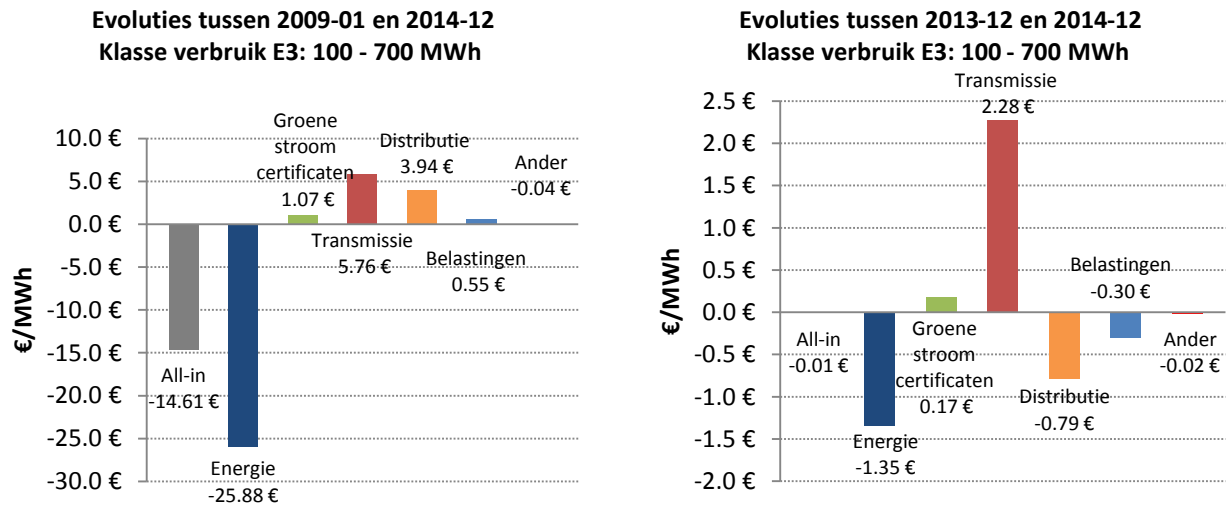

Figuur 23: Evolutie van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh elektriciteit (verbruiksklasse E3: 100 - 700 MWh, all-in prijs excl. btw)

Het gewicht van de termen energie en distributie bedraagt voor deze twee bijna 80% van de all-in elektriciteitsprijs voor de verbruiksklasse E3 (100 tot 700 MWh/jaar). In december 2014 bedraagt de all-in prijs van een MWh elektriciteit (excl. btw) € 114,79; het equivalent van de prijs die een jaar eerder werd toegepast.

Figuur 24: Aandeel van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh elektriciteit (verbruiksklasse E3: 100 - 700 MWh, all-in prijs excl. btw)

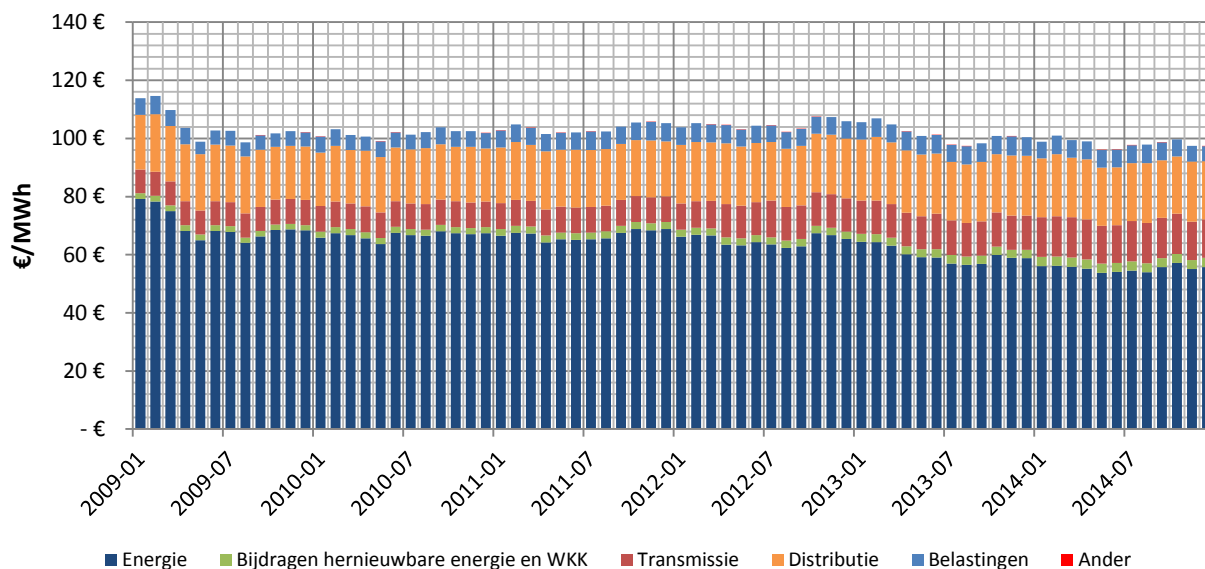

Figuur 25: Evolutie van de componenten van de all-in prijs excl. btw van een MWh tussen januari 2009 en december 2014 (figuur links) | december 2013 en december 2014 (figuur rechts)

Van december 2013 tot december 2014 is de prijs per MWh dus stabiel gebleven. De stijging van de term transmissie werd gecompenseerd door de daling van de termen energie, distributie en taksen.

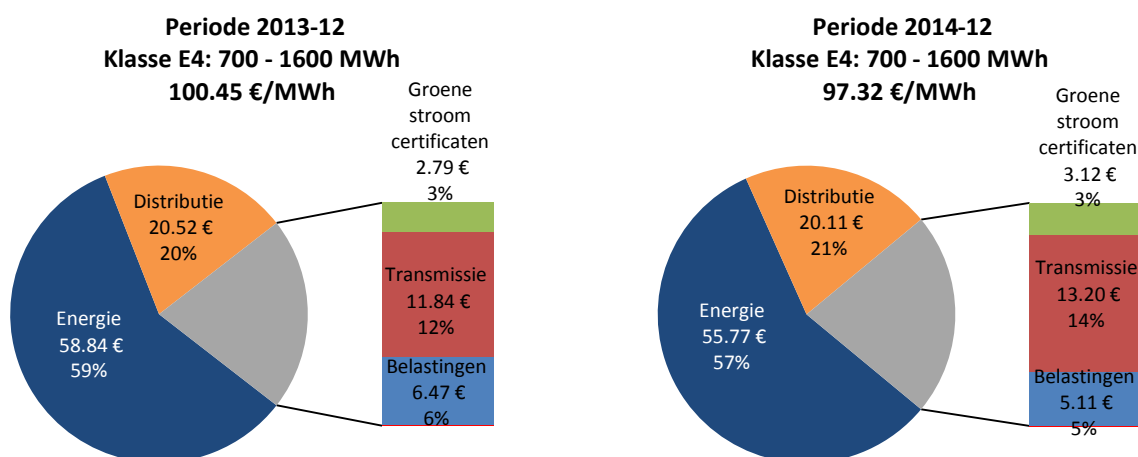
2.3.4 Verbruiksklasse E4 (700-1 600 MWh)

Brussel - Elektriciteit - Klasse E4: 700 - 1600 MWh

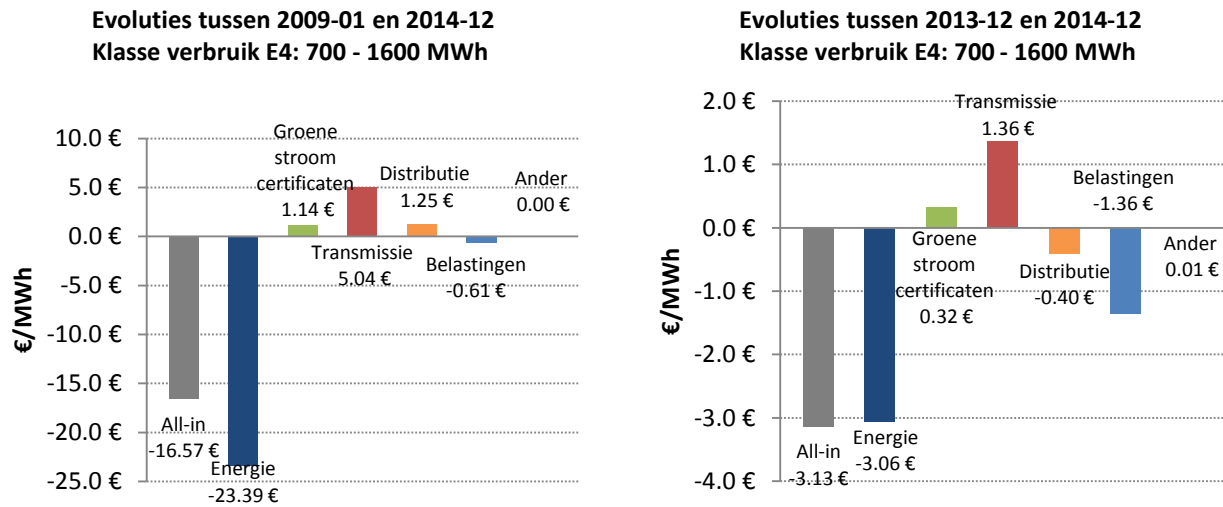

Figuur 26: Evolutie van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh elektriciteit (verbruiksklasse E4: 700 - 1600 MWh, all-in prijs excl. btw)

Het gewicht van de termen energie en distributie bedraagt bijna 80% van de all-in elektriciteitsprijs voor de verbruiksklasse E4 (700 tot 1600 MWh/jaar). In december 2014 bedraagt de all-in prijs van een MWh elektriciteit (excl. btw) € 97,32 tegenover € 100,45 een jaar eerder.

Figuur 27: Aandeel van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh elektriciteit (verbruiksklasse E4: 700 - 1600 MWh, all-in prijs excl. btw)

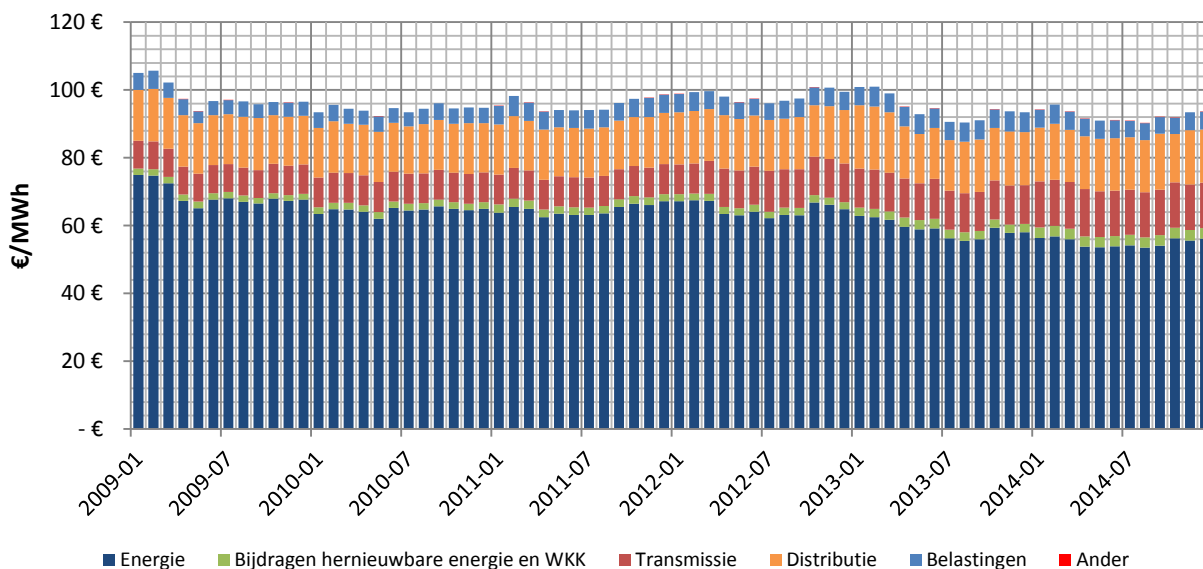

Figuur 28: Evolutie van de componenten van de all-in prijs excl. btw van een MWh tussen januari 2009 en december 2014 (figuur links) | december 2013 en december 2014 (figuur rechts)

Van december 2013 tot december 2014 is de daling van de energieterm (-3,06 €/MWh) de belangrijkste oorzaak van de daling van de all-in prijs van elektriciteit (-3,13 €/MWh).

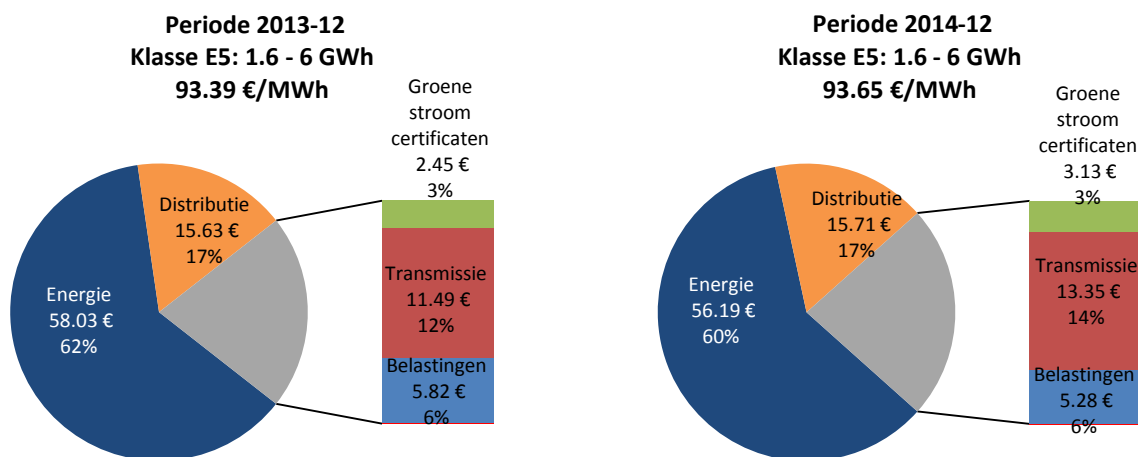
2.3.5 Verbruiksklasse E5 (1.6-6 GWh)

Brussel - Elektriciteit - Klasse E5: 1.6 - 6 GWh

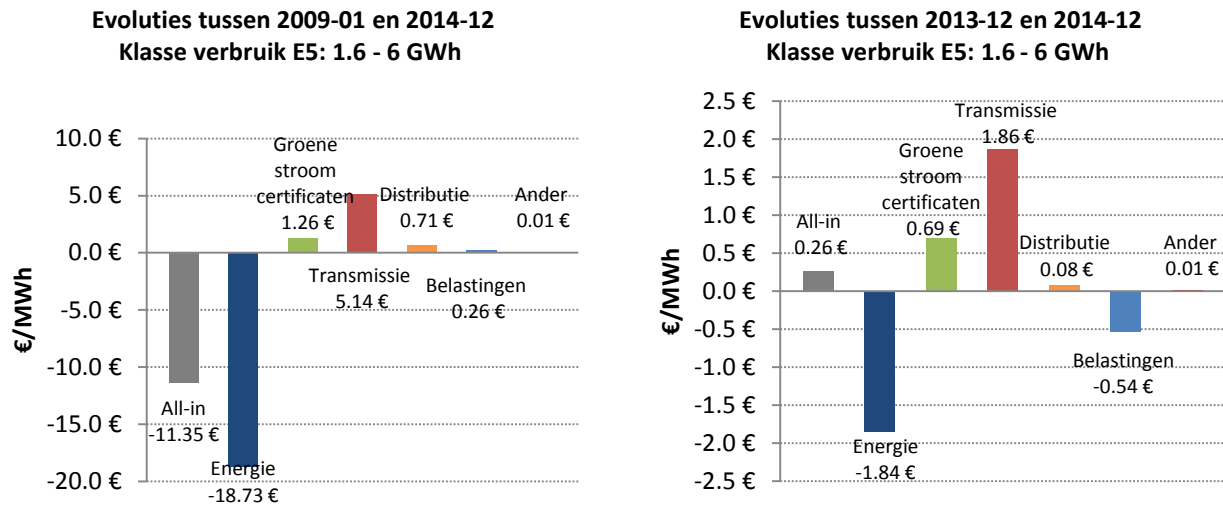

Figuur 29: Evolutie van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh elektriciteit (verbruiksklasse E5: 1.6 - 6 GWh, all-in prijs excl. btw)

Het gewicht van de termen energie en distributie bedraagt iets minder dan 80% van de all-in elektriciteitsprijs voor de verbruiksklasse E5 (1,6 tot 6 MWh/jaar). In december 2014 bedraagt de all-in prijs van een MWh elektriciteit (excl. btw) € 93,65; bijna het equivalent van de prijs die een jaar eerder werd toegepast.

Figuur 30: Aandeel van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh elektriciteit (verbruiksklasse E5: 1.6 - 6 GWh, all-in prijs excl. btw)

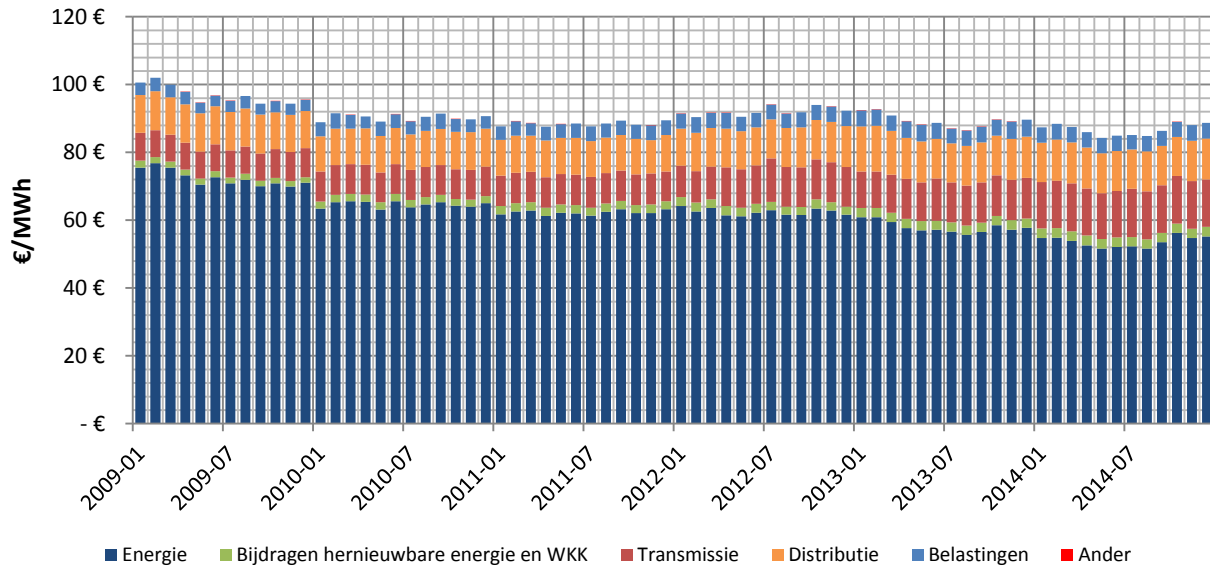

Figuur 31: Evolutie van de componenten van de all-in prijs excl. btw van een MWh tussen januari 2009 en december 2014 (figuur links) | december 2013 en december 2014 (figuur rechts)

Van december 2013 tot december 2014 werd de daling van de termen energie (-1,84 €/MWh) en taksen gecompenseerd door de stijging van de termen transmissie en bijdrage hernieuwbare energie.

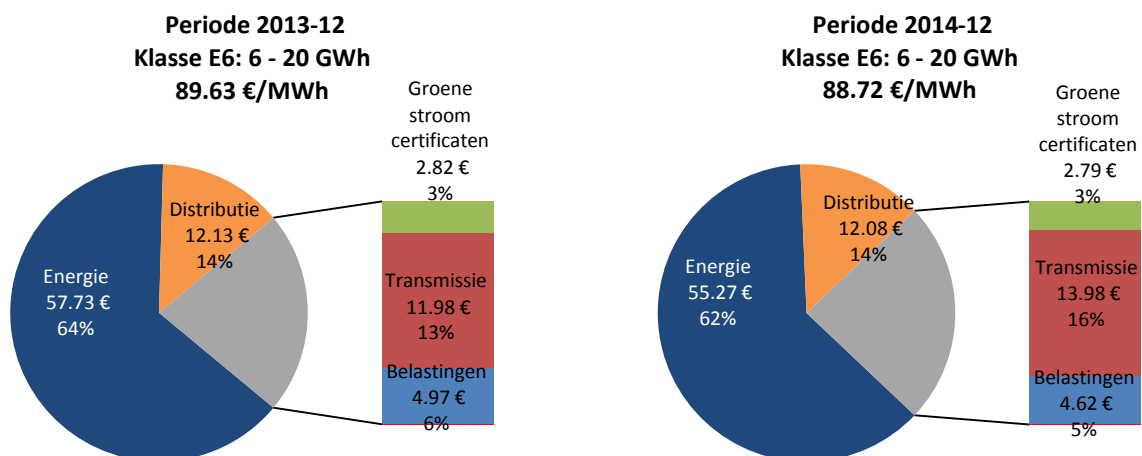
2.3.6 Verbruiksklasse E6 (6-20 GWh)

Brussel - Elektriciteit - Klasse E6: 6 - 20 GWh

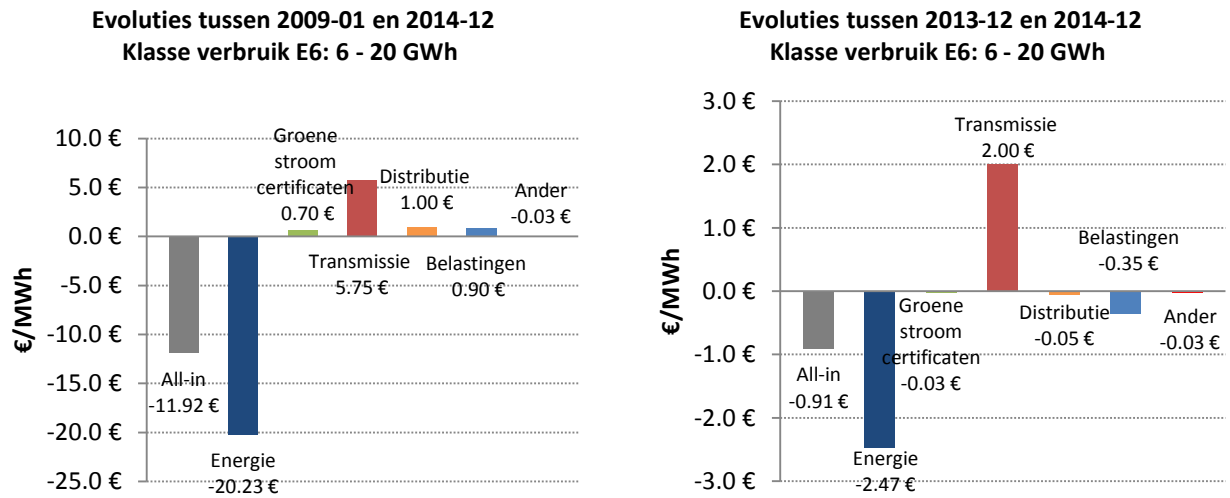

Figuur 32: Evolutie van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh elektriciteit (verbruiksklasse E6: 6 - 20 GWh, all-in prijs excl. btw)

Het gewicht van de termen energie en distributie bedraagt iets minder dan 80% van de all-in elektriciteitsprijs voor de verbruiksklasse E6 (6 tot 20 MWh/jaar). In december 2014 bedraagt de all-in prijs van een MWh elektriciteit (excl. btw) € 88,72 tegenover € 89,63 een jaar eerder; hetzij een lichte daling.

Figuur 33: Aandeel van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh elektriciteit (verbruiksklasse E6: 6 - 20 GWh, all-in prijs excl. btw)

Figuur 34: Evolutie van de componenten van de all-in prijs excl. btw van een MWh tussen januari 2009 en december 2014 (figuur links) | december 2013 en december 2014 (figuur rechts)

Van december 2013 tot december 2014 heeft de daling van de term energie (-2,47 €/MWh) de stijging van de term transmissie (+2,00 €/MWh) verzacht. Uiteindelijk is de all-in prijs van een MWh elektriciteit met € 0,91 gedaald tussen de maanden december 2013 en 2014.

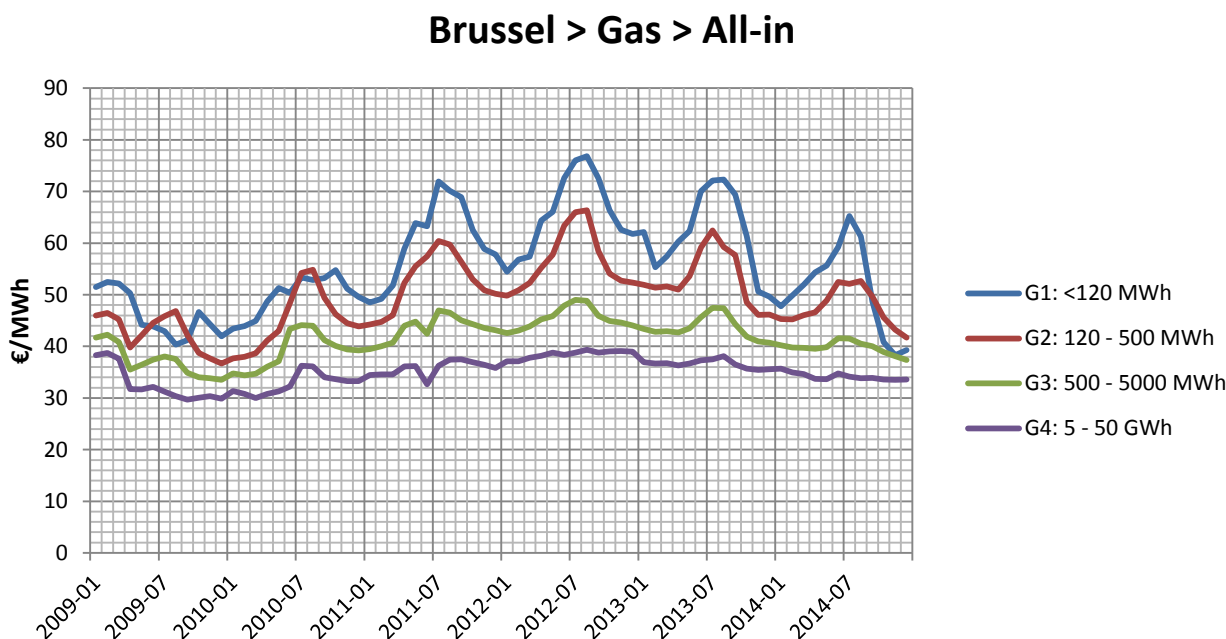
3 Prijs van het aardgas

3.1 Evolutie van de globale aardgasprijs

3.1.1 Evolutie van de gemiddelde prijs per verbruiksklasse

De evolutie van de gemiddelde aardgasprijs per verbruiksklasse is opgenomen in Figuur 35 en Tabel 12. In Bijlage 2 vindt de lezer de cijfertabel op basis waarvan Figuur 35 werd opgesteld. Zoals te verwachten was, zien we een degressiviteit van de prijs in functie van het jaarlijkse verbruik, op enkele uitzonderingen na. De tijdelijke evolutie van een verbruiksklasse naar een andere lijkt dezelfde richting uit te gaan.

Voor de verbruiksklassen G1 en G2 stellen we sterke schommelingen vast die verbonden zijn met de vaste term van de distributie (zie verder §3.2.3 p63). Voor deze kleine verbruikers stijgt deze component inderdaad voor de maanden buiten het verwarmingsseizoen (in de vakliteratuur algemeen beschouwd als de periode van 15 oktober tot 15 mei voor België); we noemen dit het seizoenseffect. In periodes van laag verbruik - vooral voor bedrijven die gas uitsluitend gebruiken om de lokalen te verwarmen - weegt de vaste term voor de huur van de meter veel zwaarder in de eindfactuur.

Figuur 35: Evolutie van de gemiddelde prijs van een MWh aardgas per verbruiksklasse (all-in prijs en excl. btw)

In figuur hierboven zien we dat de gemiddelde all-in prijs gedaald is in 2013 ten opzichte van 2012. We herinneren eraan dat van het einde van het 1e kwartaal 2012 tot einde 2012 de variabele energieprijzen werden bevroren voor particulieren en kmo's met een gasverbruik van minder dan 100 MWh, hetzij een groot deel van de verbruiksklasse G1. Deze bevroering van de prijzen geldt echter uitsluitend voor de energiecomponent. We hadden een inhaalbeweging van de prijzen kunnen verwachten in januari 2013, maar dat was niet het geval. De evolutie die wordt weergegeven in de onderstaande figuur wijst zelfs op het tegendeel.

Prijs van het aardgas

De onderstaande tabel bevat de gemiddelde prijzen voor de maand januari van de jaren 2009 tot 2014 en de maand december 2013 en 2014.

	G1: <120 MWh	G2: 120 - 500 MWh	G3: 500 – 5 000 MWh	G4: 5 - 50 GWh
2009-01	51.51	45.94	41.72	38.29
2010-01	43.43	37.65	34.78	31.36
2011-01	48.51	44.24	39.48	34.47
2012-01	54.48	49.80	42.56	37.11
2013-01	62.12	51.93	43.40	36.95
2013-12	49.63	46.18	40.70	35.54
2014-01	47.77	45.31	40.23	35.68
2014-12	39.26	41.73	37.37	33.55
Evolutie 2009-01 tot 2014-12	-23.8%	-9.2%	-10.4%	-12.4%
JGG ²⁹ 2009-01 tot 2014-12	-4.5%	-1.6%	-1.8%	-2.2%
Evolutie 2013-12 tot 2014-12	-20.9%	-9.6%	-8.2%	-5.6%

Tabel12: Evolutie van de gemiddelde prijs van een MWh aardgas per verbruiksklasse (all-in prijs en excl. btw)

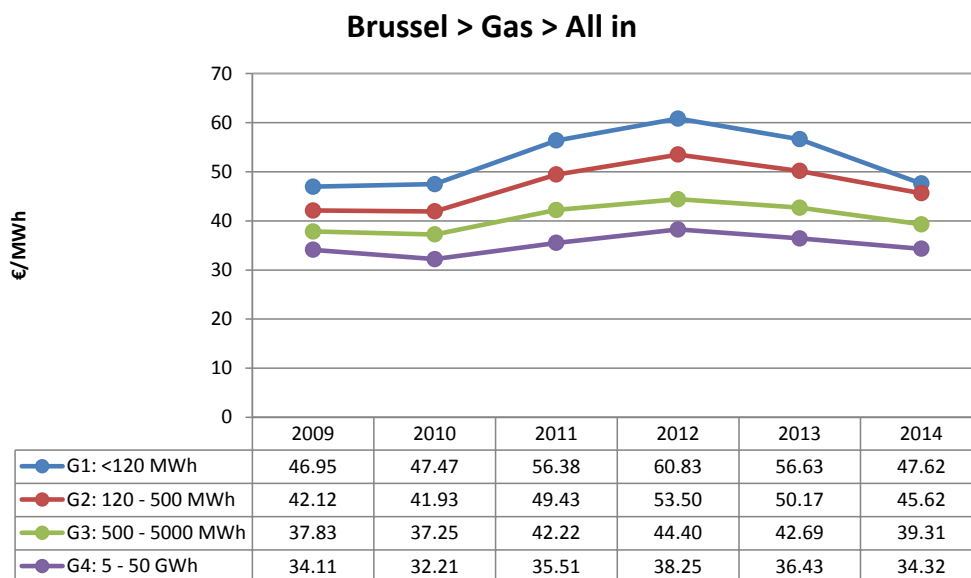
Over de onderzochte periode, van januari 2009 tot december 2014, is de prijs per MWh aardgas gedaald (van -9,2% tot -23,8%) voor alle verbruiksklassen. In de loop van de twaalf laatste maanden is de prijs per MWh fors gedaald; van -5,6% voor G4 tot -20,9% voor G1.

Tot slot merken we op dat de verbruiksklasse G5 (50 tot 250 GWh/jaar) hier niet wordt weergegeven (en ook niet in het vervolg van het rapport) vanwege de vertrouwelijkheid van de gegevens. Het aantal leveranciers dat ons informatie heeft doorgegeven over deze verbruiksklasse is te klein.

²⁹ JGG = Jaarlijks gemiddeld groeicijfer

3.1.2 Gemiddelde jaarlijkse prijs

Naast de hiervoor weergegeven maandelijkse evolutie, kan het soms interessant zijn om over jaarlijkse cijfers te beschikken; daarom tonen we ze in deze paragraaf. Het gaat hier niet om een maandelijks gemiddelde van de cijfers die in de vorige paragraaf worden gepresenteerd, maar wel om een gewogen gemiddelde in functie van de geleverde volumes (MWh).

Figuur 36: Gemiddelde jaarlijkse prijs per MWh aardgas (all-in prijs en excl. btw)

Op één uitzondering na is de gemiddelde jaarlijkse prijs per MWh aardgas:

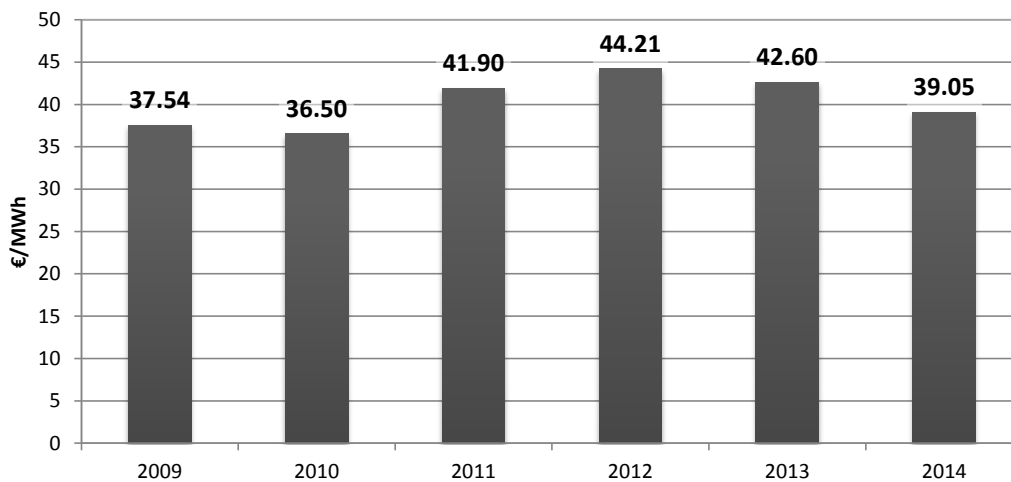
- gedaald van 2009 tot 2010 (behalve voor G1);
- gestegen van 2010 tot 2011;
- gestegen van 2011 tot 2012;
- gedaald van 2012 tot 2013;
- gedaald van 2013 tot 2014.

Evolutie van de gemiddelde jaarlijkse all-in prijs van een MWh gas	van 2009 tot 2010	van 2010 tot 2011	van 2011 tot 2012	van 2012 tot 2013	van 2013 tot 2014
G1: <120 MWh	+1.1%	+18.8%	+7.9%	-6.9%	-15.9%
G2: 120 - 500 MWh	-0.4%	+17.9%	+8.2%	-6.2%	-9.1%
G3: 500 - 5 000 MWh	-1.5%	+13.4%	+5.1%	-3.8%	-7.9%
G4: 5 - 50 GWh	-5.6%	+10.2%	+7.7%	-4.8%	-5.8%

Tot slot zien we tussen 2009 en 2014 een stijging van de all-in prijs voor alle verbruiksklassen (van +0,6% voor G4 tot +8,3% voor G2).

Voor de lezer die slechts één cijfer per jaar wil onthouden, geeft de onderstaande grafiek de gemiddelde all-in prijs, alle verbruiksklassen door elkaar genomen (inclusief G5). Ook hier gaat het niet om een maandelijks gemiddelde van de reeds gepresenteerde cijfers, maar wel om een gewogen gemiddelde in functie van de geleverde volumes.

Brussel > Gas > All in > Alle klassen

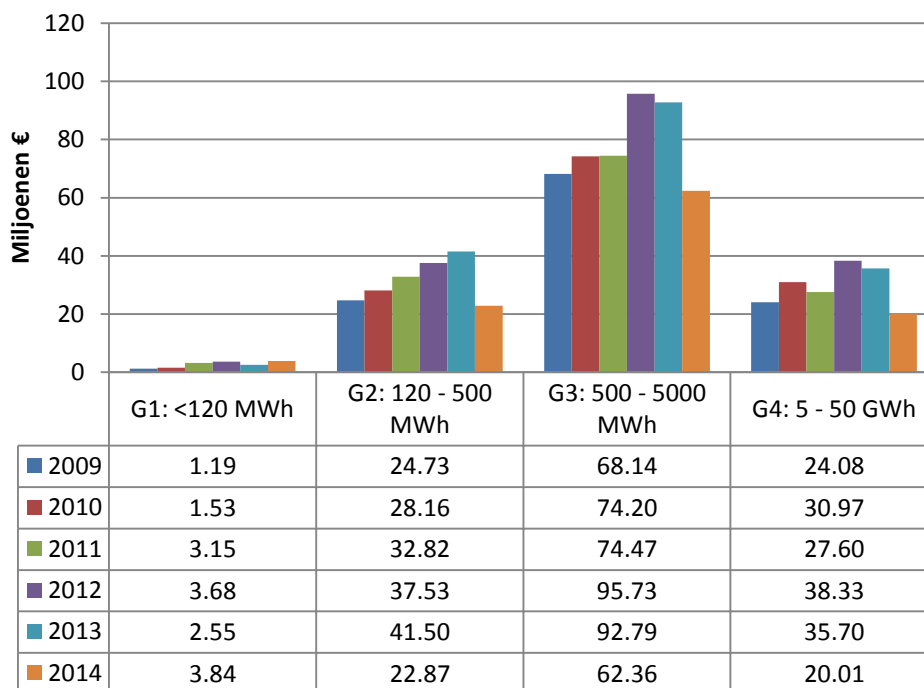

Figuur 37: Gemiddelde jaarlijkse prijs per MWh aardgas alle verbruiksklassen door elkaar genomen (all-in prijs en excl. btw)

De trend die we vaststellen in Figuur 37 is dezelfde als in Figuur 36; namelijk een daling van de prijs tussen 2009 en 2010, gevolgd door opeenvolgende stijgingen in 2011 en 2012 om te eindigen met een daling tussen 2012 en 2014. Uiteindelijk is de gemiddelde all-in prijs van 2014 hoger dan die van 2009.

De onderstaande figuur bevat de som van de bedragen die aan de klanten in onze steekproeven werden gefactureerd. We merken op dat de vastgestelde jaarlijkse variaties voor deze facturen verbonden zijn met de evolutie van de prijs, maar ook met de variaties van de geleverde volumes.

Brussel > Gas > Gecumuleerde rekeningen

Figuur 38: Aardgasfactuur van de klanten uit de jaarlijkse steekproeven

3.2 Evolutie van de componenten van de aardgasprijs

Zoals in het hoofdstuk over elektriciteit het geval was, onderzoeken we in het eerste deel van dit hoofdstuk (§3.2.1) de trends die we in de resultaten mogen verwachten.

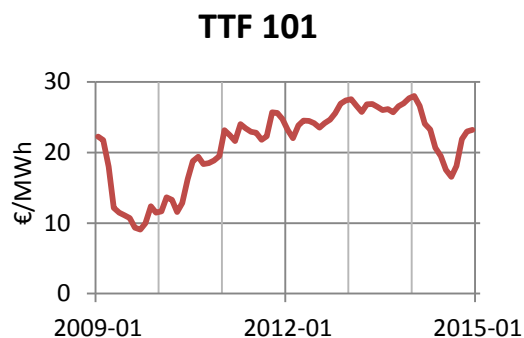
Vervolgens (§3.2.2 tot §3.2.5) analyseren we de evolutie van de verschillende componenten waaruit de prijs per MWh aardgas bestaat.

3.2.1 A priori evolutie van de componenten van de aardgasprijs

Op basis van de gegevens gepubliceerd door de CREG, door BRUGEL, door bepaalde leveranciers en/of de kranten, kunnen we ons a priori (namelijk zonder de resultaten van de studie te bekijken) een idee vormen van de evolutie van de componenten van de aardgasprijs. Voor:

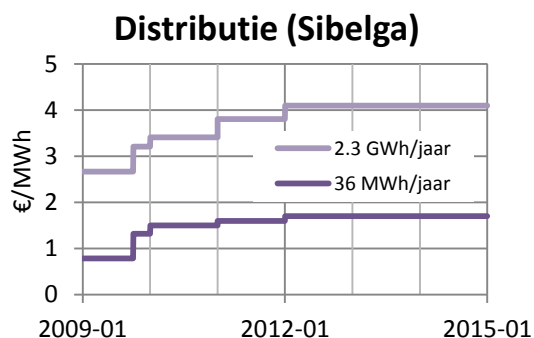
- energie (inclusief transmissie):

zijn de prijzen in het algemeen en in het bijzonder voor aardgas sterk gedaald in het eerste halfjaar 2009 als gevolg van de economische crisis van het najaar 2008. Daarna zijn de indicatoren opnieuw gestegen tot einde 2013 (zie evolutie van de TTF hiernaast). In 2014 is de TTF 101-index gedaald gedurende de drie eerste kwartalen om te eindigen met een stijging in het laatste kwartaal, maar zonder zijn niveau van het begin van het jaar te bereiken. We kunnen dus een daling van de prijs van de energiecomponent verwachten in 2014 ten opzichte van 2013.

- de distributietarieven:

de distributietarieven worden vastgelegd voor een periode van 4 jaar (2009-2012). Om praktische en juridische redenen was dit echter niet het geval. In de drie eerste kwartalen van 2009 werden voornamelijk de tarieven van 2008 toegepast. Daarna werden de nieuwe tarieven van Sibelga van toepassing (stijging). In april 2012 heeft de CREG de goedgekeurde tarieven voor 2012 verlengd tot einde 2014. Er was dus geen evolutie van de distributietarieven tussen 2012 en 2014.

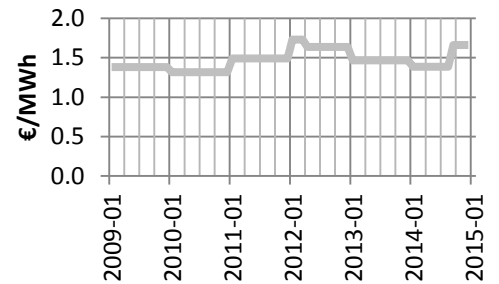
- de federale taken:

eind 2013 bedroeg de federale bijdrage 0,4774 €/MWh. Op 1 januari 2014 was ze licht gedaald tot 0,3978 €/MWh. Op 1 september werd de toeslag "beschermde afnemers" verhoogd, waardoor de federale bijdrage naar 0,6706 €/MWh klom.

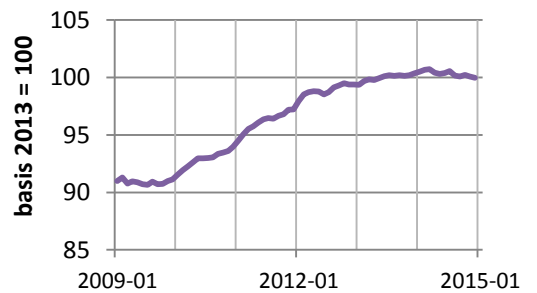
- de regionale bijdrage:

de Brusselse regionale bijdrage wordt bepaald op basis van het kaliber³⁰ van de gasmeter en jaarlijks geïndexeerd op basis van de index van de consumptieprijsen. Ze werd voor het eerst ingevoerd in 2012. De consumptieprijsindex is de laatste jaren slechts licht geëvolueerd; we mogen dus verwachten dat de regionale bijdrage relatief stabiel blijft.

Federale taken

Consumptieprijsindex

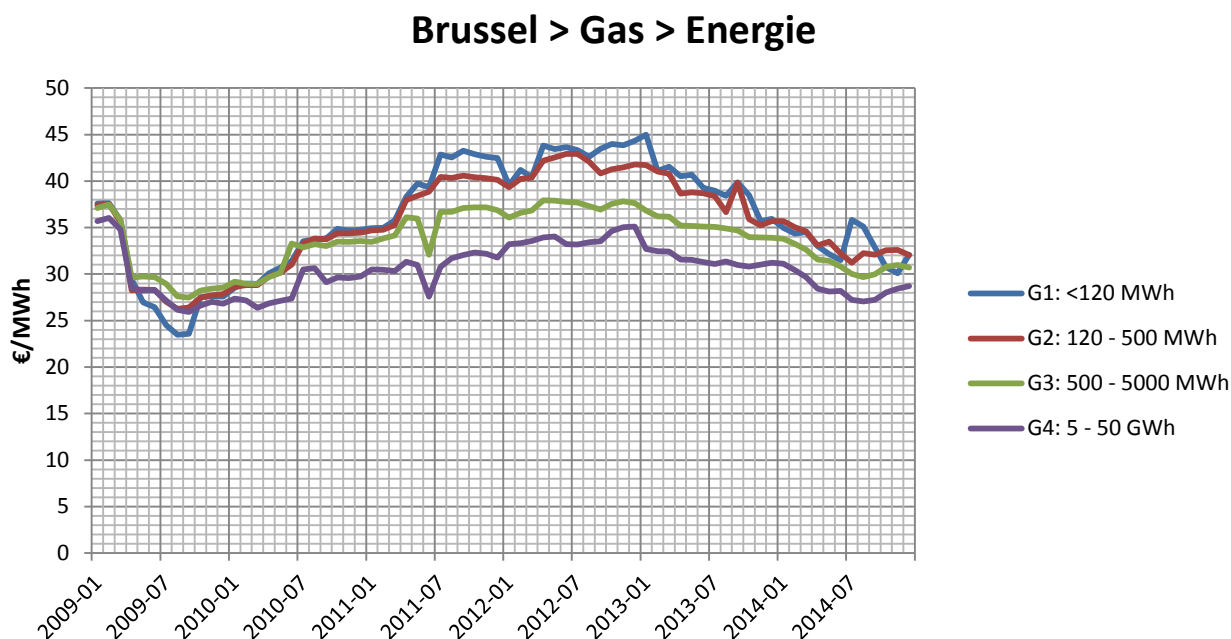

³⁰ Het kaliber van de meter wordt bepaald door het maximale gasdebiet uitgedrukt in kubieke meter per uur waarvoor de meter werd ontworpen.

3.2.2 Evolutie van het gedeelte energie (inclusief transmissie)

Voor aardgas is het niet altijd mogelijk om het onderscheid te maken tussen het gedeelte energie en het gedeelte transmissie. Daarom werden deze twee componenten hier samengevoegd tot één component.

Zoals we zullen zien in §3.3.1 tot §3.3.4, is de energiegcomponent de bepalende component in de all-in prijs voor aardgas. Hij maakt inderdaad 60% tot 90% uit van het globale bedrag van de factuur. Zijn evolutie is dus bepalend voor de all-in prijs.

Figuur 39: Evolutie van de gemiddelde energieprijzen per MWh aardgas

Zoals voor elektriciteit, is de aardgasprijs gedaald in het eerste halfjaar 2009; het gevolg van de economische crisis, maar ook van het overaanbod. Daarna zijn de prijzen opnieuw gestegen tot eind december 2012. In 2013 daalt de prijs per MWh gas voor alle verbruiksklassen. In het eerste halfjaar 2014 blijft de prijs dalen, maar hij stijgt opnieuw in het tweede halfjaar.

In 2009 zien we geen echte prijsdifferentiatie in functie van de verbruiksklasse. Die differentiatie, in dit geval degressief, ontstaat in 2010 voor de grootste verbruiksklasse (G4). We moeten wachten tot het einde van het 1e kwartaal 2011 om ook een degressiviteit te zien voor alle verbruiksklassen. We merken echter op dat het prijsverschil per MWh gas gering is in de klassen G1 en G2. Die degressiviteit zal vervagen met de daling van de prijzen die we vaststellen voor 2013 en 2014.

Tot slot herinneren we eraan dat de variabele energieprijzen werden bevroren van 1 april 2012 tot eind december 2012. Voor gas geldt dit voor de kmo's met een jaarlijks verbruik van minder dan 100 MWh/jaar, dus alleen voor de klasse G1. We stellen in aanloop naar deze datum een stijging van de prijs per MWh vast voor G1 (+8,4%), gevolgd door een stagnatie van de prijzen. We merken echter op dat de gemiddelde prijs per MWh gas in het laatste kwartaal van 2012 hoger is dan de gemiddelde prijs die op 1 april werd

Prijs van het aardgas

toegepast. Dat is waarschijnlijk te wijten aan het gewicht van de nieuwe contracten met vaste prijs die meestal niet aan de bevrozing van de prijzen zijn onderworpen.

Vanaf 1 januari 2013 treedt de vangnetregulering³¹ volledig in werking (kmo's < 100 MWh/jaar). Vanaf deze datum zijn indexeringen van de variabele energieprijzen alleen mogelijk op 1 januari, 1 april, 1 juli en 1 oktober mits goedkeuring door de CREG.

	G1: <120 MWh	G2: 120 - 500 MWh	G3: 500 – 5 000 MWh	G4: 5 - 50 GWh
2009-01	37.60	37.39	37.11	35.69
2010-01	28.54	28.63	29.20	27.35
2011-01	34.94	34.71	33.47	30.48
2012-01	39.55	39.34	36.08	33.20
2013-01	44.98	41.74	36.83	32.70
2013-12	35.92	35.69	33.90	31.23
2014-01	34.97	35.68	33.82	31.12
2014-12	32.10	32.03	30.69	28.71
Evolutie 2009-01 tot 2014-12	-14.6%	-14.3%	-17.3%	-19.5%
JGG ³² 2009-01 tot 2014-12	-2.6%	-2.6%	-3.2%	-3.6%
Evolutie 2013-12 tot 2014-12	-10.6%	-10.2%	-9.5%	-8.1%

Tabel13: Evolutie van de gemiddelde energieprijz per MWh aardgas per verbruiksklasse (€/MWh excl. btw)

Als we de maanden januari 2009 en december 2014 vergelijken, is de energieprijz gedaald (-14,3% tot -19,5% in zes jaar tijd). Deze daling is zelfs zeer uitgesproken in het laatste jaar, van december 2013 tot december 2014 (-8,1% tot -10,6% over een jaar).

³¹ Zie de wet van 8 januari 2012 tot wijziging van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige produkten en andere door middel van leidingen.

³² JGG = Jaarlijks gemiddeld groeicijfer

3.2.2.1 Vergelijking van de evolutie van de prijs van de energiecomponent met macro-economische indicatoren

De figuren op de volgende pagina plaatsen de evolutie van de prijs van de energiecomponent aardgas voor de verschillende verbruiksklassen in perspectief met de evolutie van de macro-economische indicatoren (met index januari 2013 = 100). De indicatoren die hier werden weerhouden, zijn:

- **TTF** (Title Transfert Facility) virtuele handelsplaats voor aardgas in Nederland. De noteringen zijn uitgedrukt in €/MWh. Deze noteringen kunnen worden weergegeven volgens hun tijdshorizon; zo geeft de notering TTF 103 het maandelijks rekenkundig gemiddelde "settlement price" weer van de notering "Dutch TTF Gas Base Load Futures" (werkdagen van de ICE-Endex) op data.theice.com voor de maand voorafgaand aan het kwartaal van levering.
- **ZTP**: (Zeebrugge Trading Point) virtueel handelsplatform voor aardgas in Zeebrugge. Het ZTP is een nieuwe speler op de gasmarkt sinds oktober 2012. De noteringen zijn uitgedrukt in €/MWh. Ten opzichte van de TTF markt heeft dit platform als voordeel dat er geen grenscapaciteit hoeft betaald te worden tussen Nederland en België. Het moet de indicator HUB (eveneens in Zeebrugge) vervangen, die wordt uitgedrukt in pence/therm, wat het nadeel heeft dat er rekening moet worden gehouden met de wisselkoers. Een verslag gepubliceerd door de CREG geeft aan dat de ZTP-markt de referentie wordt voor de toekomst voor de Belgische gasmarkt. De indicator ZTP D+1 betekent dat het gaat om de notering *Day ahead*, dus voor de volgende dag.

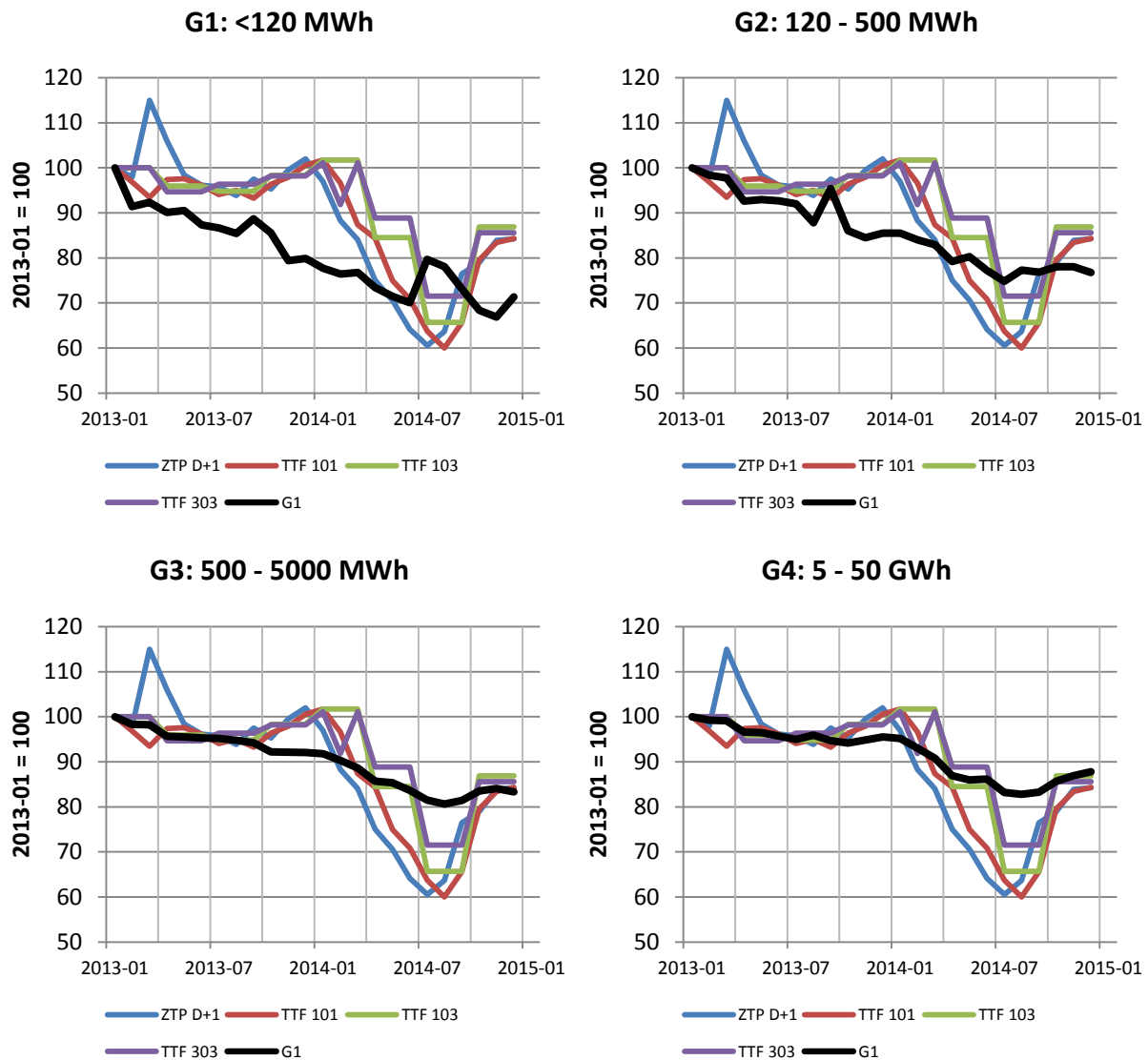
Het Koninklijk Besluit van 21 december 2012 legt de exhaustieve lijst vast van toegelaten criteria voor de indexering van de gasprijzen door de leveranciers, hetzij voornamelijk de beursnoteringen van de Centraal West-Europese (CWE) gasmarkt en voorziet ook een overgangperiode tot einde 2014 voor het gebruik van relatieve beursnoteringen. We merken op dat een recent verslag van de CREG vermeldt:³³ "Geen enkele leverancier heeft vanaf het derde kwartaal 2013 nog olie gelinkte indexeringsparameters gebruikt."

In de figuren op de volgende pagina zien we, als gevolg van het seizoenseffect, geen correlatie tussen de indicatoren en de energieprijzen voor de verbruiksklassen G1 en G2. Voor de verbruiksklassen G4 zien we daarentegen belangrijke correlaties tussen de prijs en deze indicatoren. Statistisch (zie tabel hieronder) is er wel degelijk een sterke correlatie met deze indexen aangezien, bijvoorbeeld, een variatie van de index ZTP D+1 een variatie van de prijs voor de verbruiksklasse G4 voor 85% verklaart.

Determinatiecoëfficiënten 2013-01 tot 2014-12	ZTP D+1	TTF 101	TTF 103	TTF 303
G1: <120 MWh	48%	33%	22%	28%
G2: 120 - 500 MWh	68%	55%	47%	53%
G3: 500 – 5 000 MWh	79%	74%	65%	69%
G4: 5 - 50 GWh	85%	84%	74%	76%

Tabel 14: Determinatiecoëfficiënten tussen de gemiddelde aardgasprijs en diverse macro-economische indexen over de periode van januari 2013 tot december 2014

³³ "Verslag over de evolutie van de indexeringsparameters van de elektriciteits- en gasleveranciers", CREG, 26 maart 2015, <http://www.creg.info/pdf/Diversen/Z1413NL.pdf>

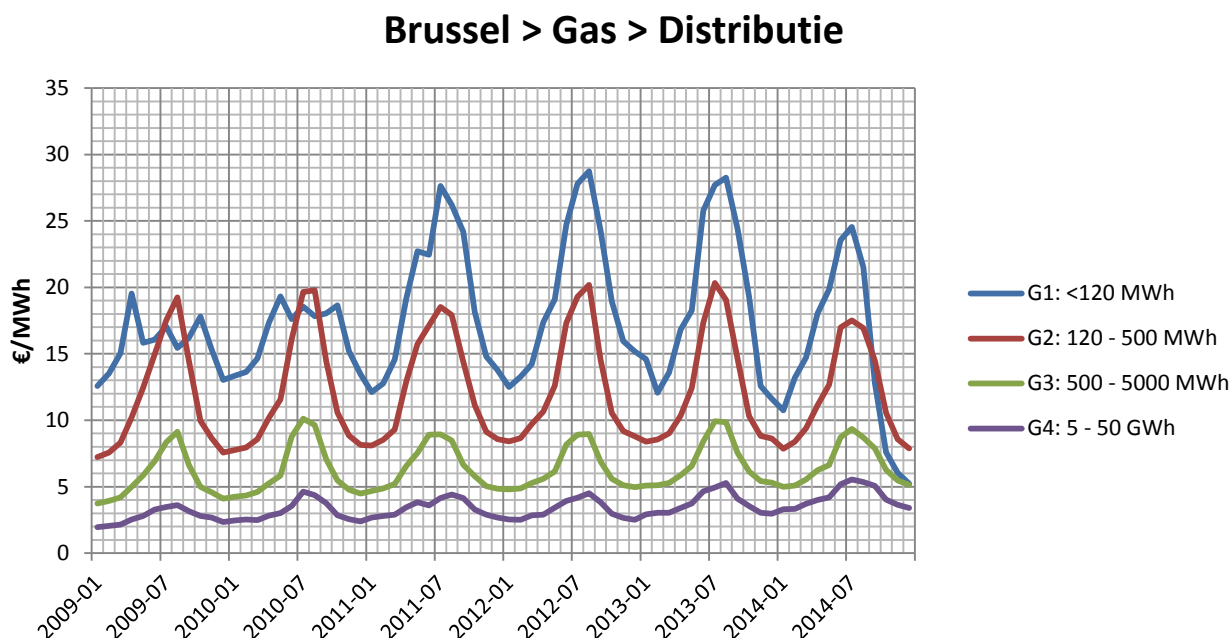
Figuur 40: Vergelijking van de evolutie van de energiegcomponent aardgas en macro-economische indicatoren

3.2.3 Evolutie van de distributietarieven

Zoals voor elektriciteit is 2009 voor aardgas het eerste jaar van de meerjarenperiode 2009-2012 voor de distributietarieven, maar aangezien de tariefvoorstellen van de DNB (Sibelga) door de CREG werden verworpen, werden de tarieven van 2008 verlengd tot 30 september 2009.

In het begin van het 2e kwartaal 2012 heeft de CREG de goedgekeurde tarieven voor 2012 verlengd tot einde 2014. We zouden dus geen evolutie van de distributietarieven mogen zien tussen 2012 en 2013 in de onderstaande figuur. Voor de volledigheid vermelden we tevens dat, ingevolge de 6e Staatshervorming, de bevoegdheid voor de controle van de distributietarieven voor elektriciteit en gas op 1 juli 2014 werd overgedragen aan de gewestelijke regulatoren; het is dus BRUGEL dat momenteel deze taak uitvoert.

Figuur 41 hieronder toont de evolutie van de distributietarieven voor de verschillende verbruiksklassen. We stellen een seizoenseffect vast: een aanzienlijke stijging voor de periodes buiten het verwarmingsseizoen als gevolg van het toegenomen belang van de vaste term (huur van de meter), in het bijzonder voor de verbruiksklassen G1 tot G3³⁴. De evoluties voor de verbruiksklassen G1 en G2 liggen overigens dicht bij elkaar en kruisen elkaar soms. Als we de evoluties van de hogere verbruiksklassen (G3 en G4) bekijken, stellen we vast dat die relatief stabiel zijn en dus bevestigen dat het hier om meerjarentarieven gaat. Tussen 2012 en 2014 is er bijna geen verschil, zoals te verwachten was. De evoluties die opduiken, zouden het gevolg moeten zijn van niet helemaal vergelijkbare situaties (strengheid van het klimaat die de vaste prijsstermijn al of niet verwatert, ander park,).

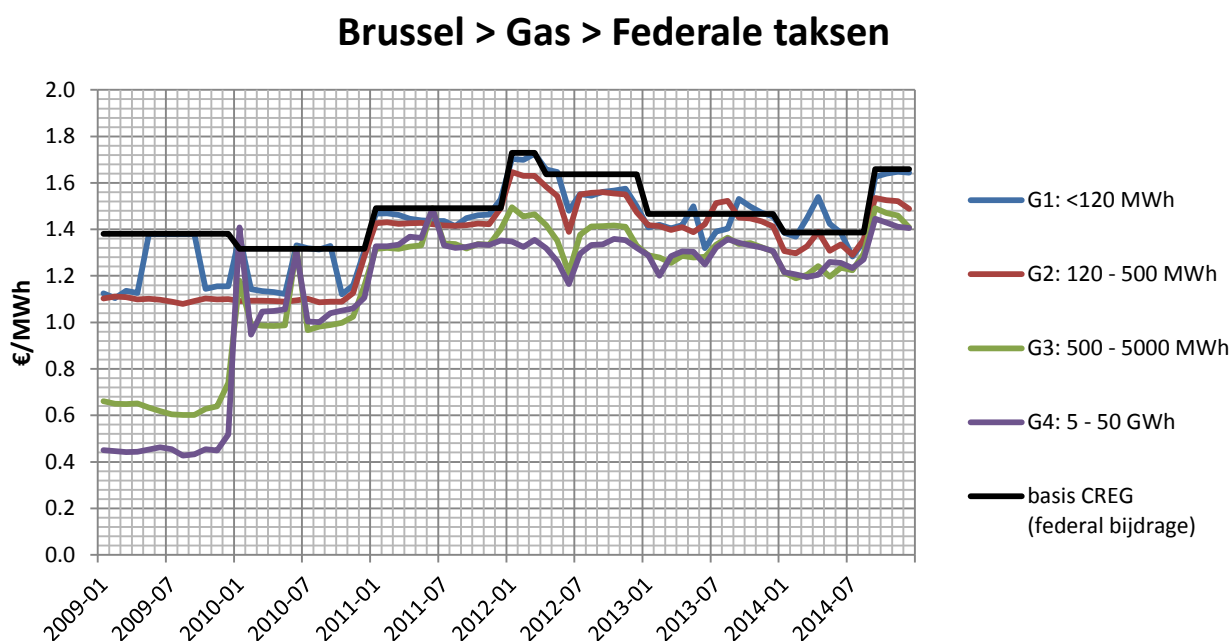

Figuur 41: Evolutie van de distributiekosten per MWh aardgas

³⁴ Statistisch verklaart de evolutie van de maandelijkse graaddagen (die een maat zijn voor de strengheid van het klimaat) voor 46% de variaties in de distributiekosten voor G1 over de periode van januari 2009 tot december 2014. Dit cijfer stijgt tot 67% en zelfs 71% voor respectievelijk G3 en G2.

3.2.4 Evolutie van de federale taken

Figuur 42 hieronder toont de evolutie van het bedrag van de federale taken (federale bijdrage, energiebijdrage en toeslag beschermde afnemers) dat is opgenomen in de facturen van de professionele klanten. In deze figuur werd de reeks "basis CREG" toegevoegd: het gaat om de evolutie van het bedrag van de federale bijdrage zoals gepubliceerd door de CREG (inclusief de toeslag "beschermde afnemers" en de energiebijdrage, namelijk het bedrag dat door de transmissienetbeheerder (TNB) bij zijn eigen klanten en bij de distributienetbeheerders (DNB) wordt geïnd exclusief korting³⁵).

Figuur 42: Evolutie van de federale taken per MWh aardgas

De evolutie van de verschillende verbruiksklassen volgen gemiddeld de evolutie van de door de CREG gepubliceerde bedragen. Voor de klassen G3 en G4 ligt dit daarentegen lager omdat de bedrijven die tot deze verbruiksklassen behoren vaak van een korting op de energiebijdrage genieten³⁵.

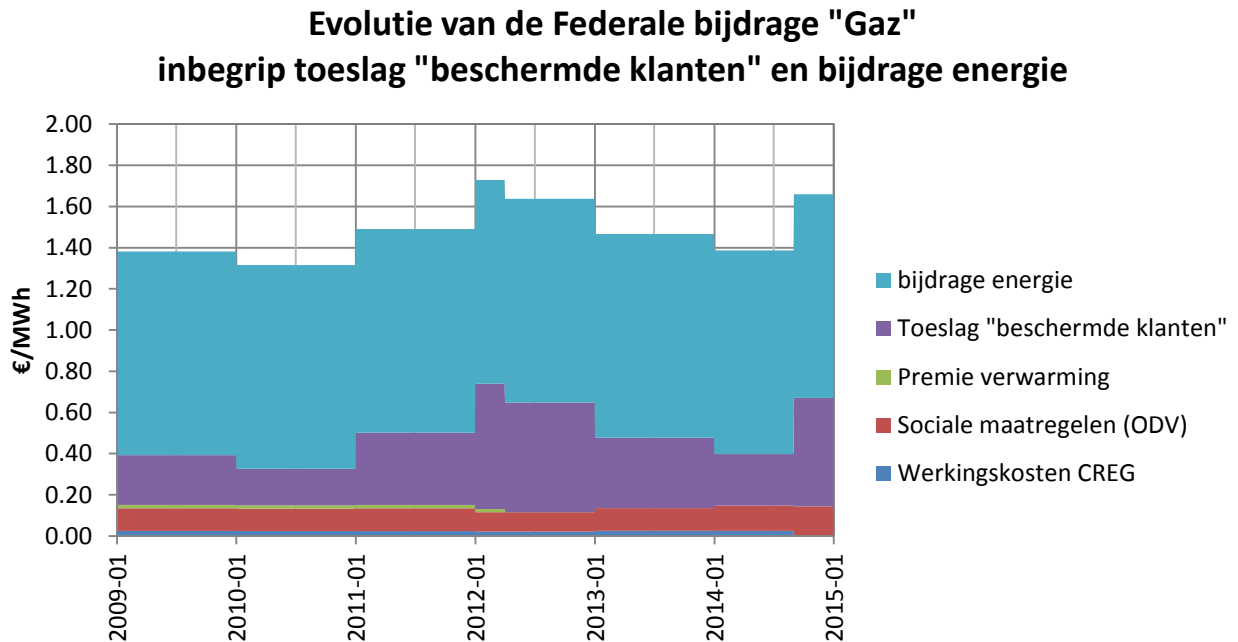
We stellen "eigenaardigheden" vast in de evolutie: ze zijn waarschijnlijk het gevolg van een andere situatie (korting) maar ook van afrondingen (de cijfers die de leveranciers hebben doorgegeven, waren in de meeste gevallen afgerond tot op de eurocent; dit kan invloed hebben voor een component met een gewicht van ongeveer 1 euro).

Begin 2014 dalen deze federale taken. Maar in september stijgen ze opnieuw als gevolg van de stijging van de toeslag "beschermde afnemers".

³⁵ Sinds de programmawet van 31/12/2009 zijn er 3 tarieven voor de energiebijdrage:

- 0,0 €/MWh voor bedrijven met de hoedanigheid van energie-intensief bedrijf met een overeenkomst milieudoelstelling;
- 0,0942 €/MWh voor bedrijven met een overeenkomst milieudoelstelling;
- 0,9889 €/MWh voor alle andere bedrijven.

Figuur 43 toont het detail van de componenten van de federale bijdrage zoals het werd gepubliceerd door de CREG (stemt overeen met de reeks "basis CREG" van Figuur 42).

Figuur 43: Evolutie van de federale bijdrage per MWh aardgas en haar componenten
Bron: CREG

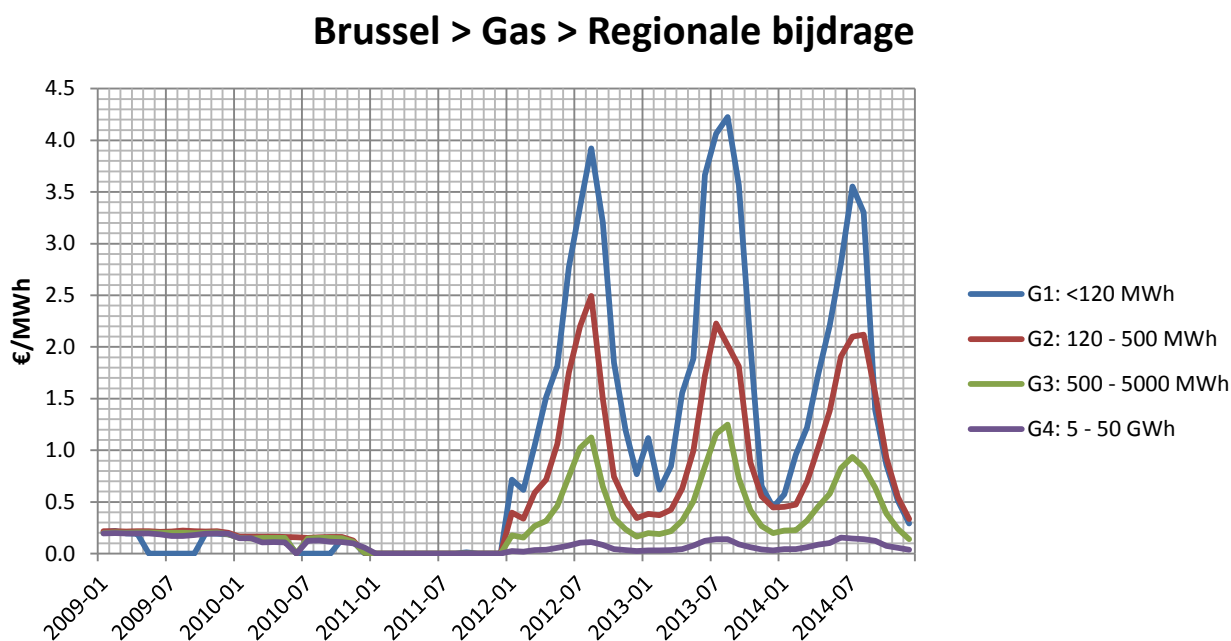
De toeslag "beschermde afnemers" die was gedaald op 1 januari 2013 en 2014, werd opgetrokken op 1 september 2014.

3.2.5 Evolutie van de regionale bijdrage

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en voor aardgas bestaat de regionale bijdrage uitsluitend uit de toeslag gas (Art. 39 van de Ordonnantie van 19 juli 2001 tot wijziging van de ordonnantie van 19 juli 2001). Het bedrag van deze bijdrage is afhankelijk van het kaliber van de meter dat wordt bepaald door het maximale gasdebiet [m³/h]. Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de index van de consumptieprijs; deze bijdrage werd voor het eerst toegepast op 1 januari 2012.

Het bedrag van deze toeslag wordt voor 5% toegewezen aan het “Fonds voor sociale energiebegeleiding”, bestemd voor de opdrachten uitgevoerd door de OCMW's en voor 95% aan het “Fonds voor energiebeleid”.

De evolutie van de bedragen van de regionale bijdragen opgesteld op basis van de gegevens die de leveranciers hebben doorgegeven, wordt getoond in Figuur 44 hieronder. De gegevens voor het jaar 2012 zouden nul moeten zijn; we veronderstellen dat het dus om fouten gaat in de gegevens die werden doorgegeven. We zien daarentegen opnieuw een logisch seizoenseffect omdat deze bijdrage wordt bepaald op basis van het kaliber van de meter; het gaat dus om een vaste term. Deze vaste term wordt relatief belangrijker naarmate het verbruik laag is.

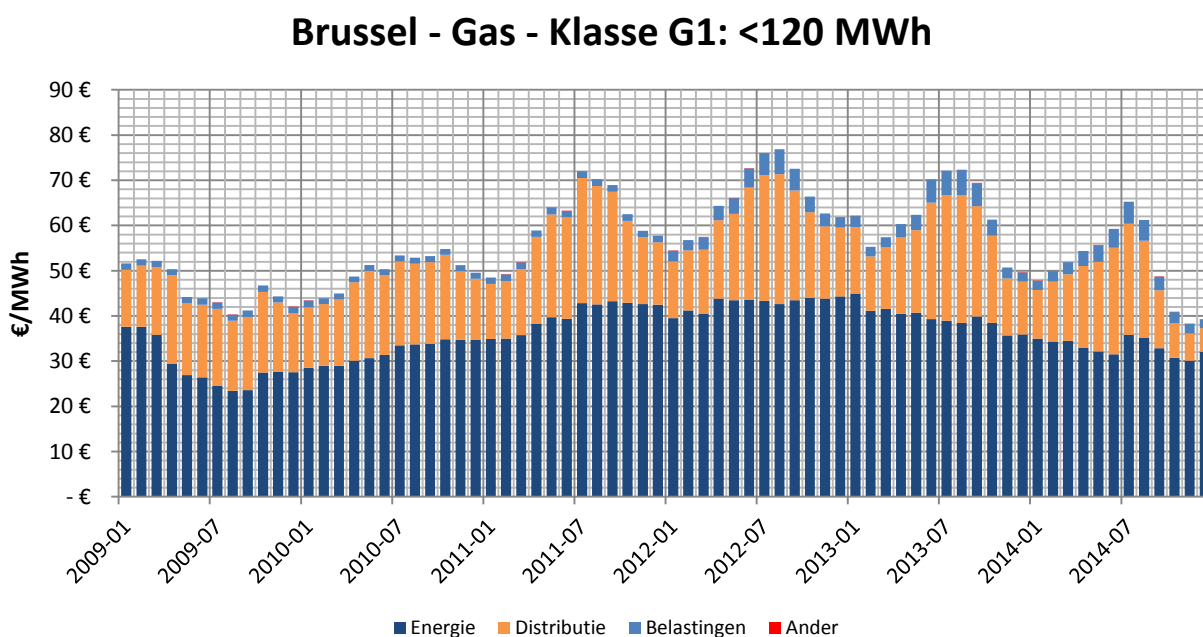
Figuur 44: Evolutie van de regionale bijdrage per MWh aardgas

3.3 Detail van de componenten per verbruiksklasse

In de volgende paragrafen hebben we de gemiddelde prijzen all-in excl. btw van de MWh aardgas uitgesplitst volgens hun verschillende componenten, namelijk energie inclusief de transmissie- en de distributiekosten, de (federale en regionale) taken en een component met de naam “andere” (positief, negatief of nul naargelang van het geval). Deze laatste component werd ingevoerd om het feit te respecteren dat de som van de andere posten van de factuur niet altijd overeenstemt met de eindfactuur (bijvoorbeeld in geval van herzieningen, ...).

Omdat deze evoluties grotendeels worden besproken in hoofdstuk 3.2, geven we niet systematisch commentaar bij de figuren die in dit hoofdstuk worden voorgesteld.

3.3.1 Verbruiksklasse G1 (< 120 MWh)

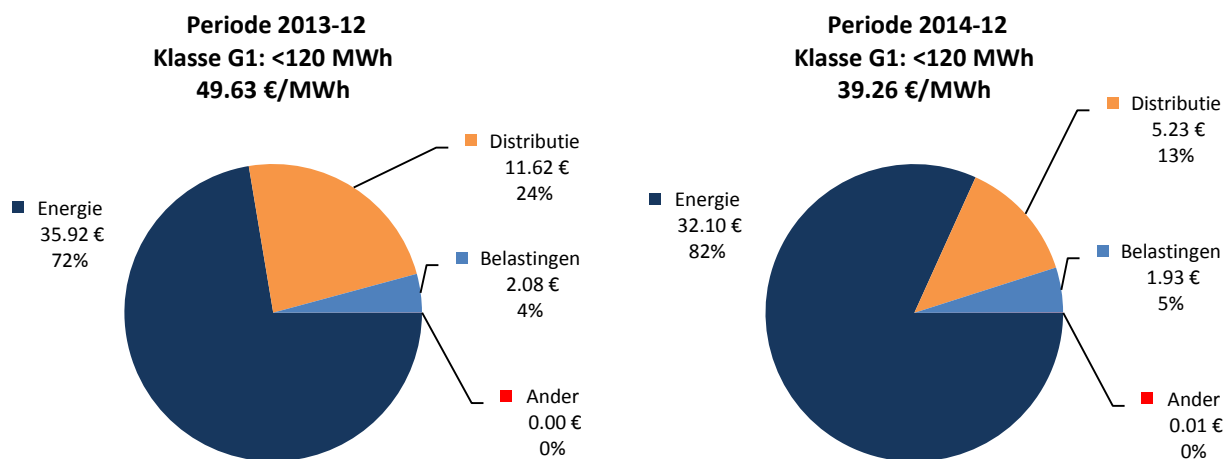
Figuur 45: Evolutie van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh aardgas (verbruiksklasse G1: < 120 MWh, prijs all-in excl. btw)

Als we Figuur 45 bekijken, zien we al snel dat de dominante post in de aardgasprijs enerzijds de energiecomponent is en in mindere mate de distributieterm. Als we deze twee termen optellen, krijgen we bijna de prijs per MWh. We merken echter op dat we sinds begin 2012 een stijging vaststellen van de taken die verbonden zijn met de invoering van de regionale bijdrage.

Tot slot herinneren we eraan dat voor de verbruiksklasse G1 de variabele energieprijzen werden bevroren (zie §3.2.2) van 1 april 2012 en tot eind december 2012. We stellen overigens een stagnatie vast vanaf april 2012, maar ook een stijging van de energiecomponent tussen maart en april.

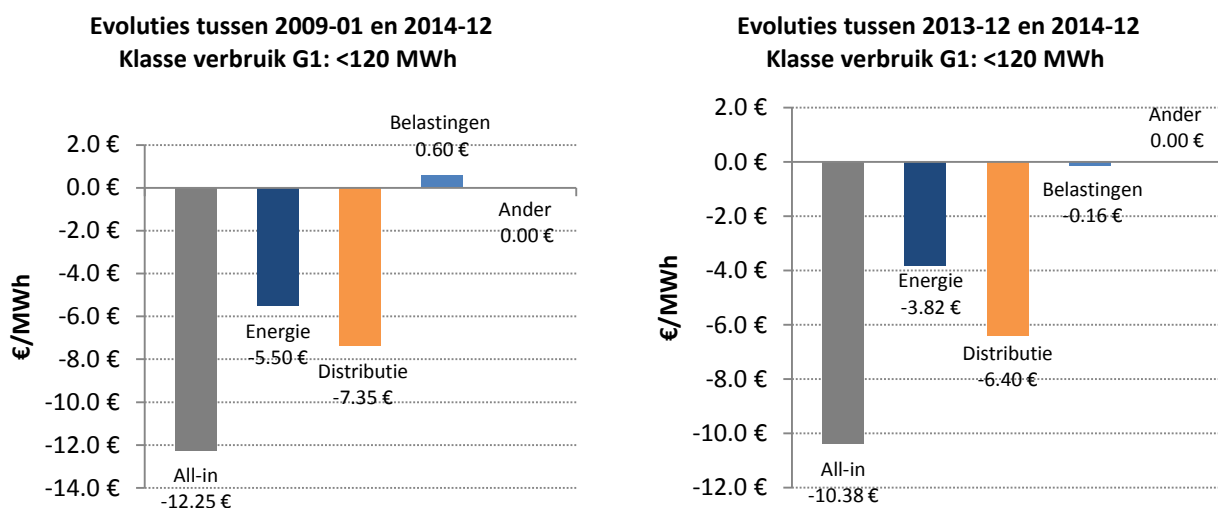
Prijs van het aardgas

Figuur 46 hieronder toont ons dat voor de verbruiksklasse G1 (jaarlijks gasverbruik lager dan 120 MWh), de energiecomponent een gewicht van meer dan 3/4 heeft in de gasprijs (in december 2014); het gewicht van de distributieterm bedraagt bijna 1/4. De (federale en regionale) taken dekken het saldo van bijna 5%. De all-in prijs van een MWh gas bedraagt € 39,26 in december 2014 tegenover € 49,63 een jaar eerder.

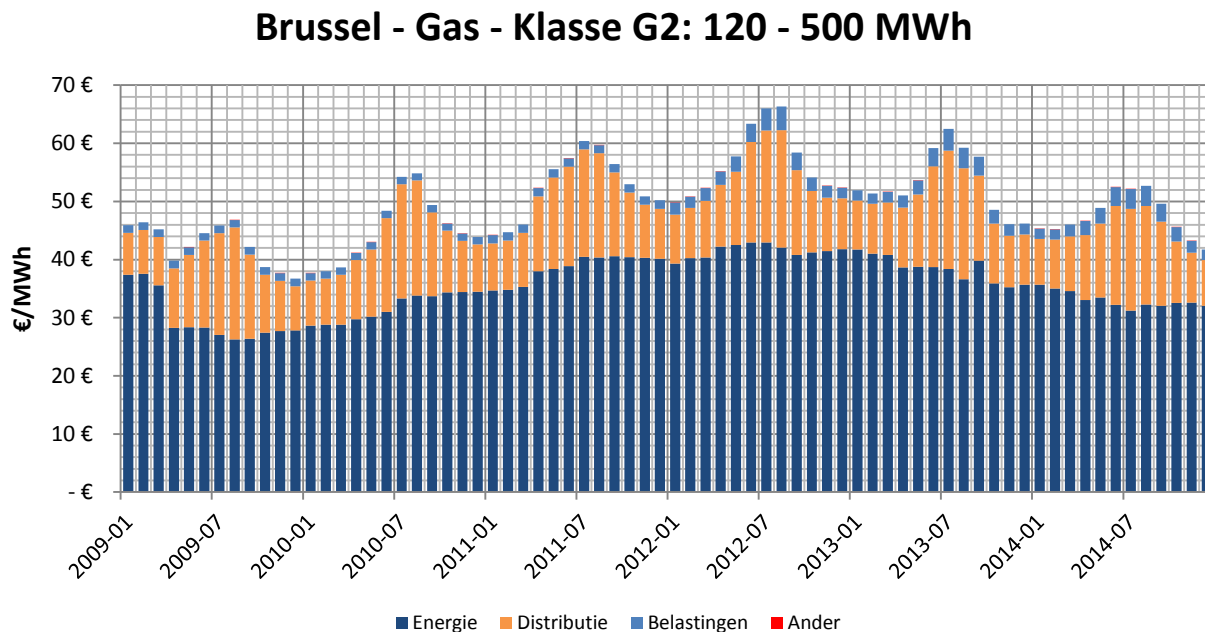
Figuur 46: Aandeel van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh aardgas (verbruiksklasse G1: < 120 MWh, all-in prijs excl. btw)

Uit de figuren hieronder blijkt dat de daling van de termen energie en distributie aan de basis ligt van de daling van de all-in prijs, zowel voor de gehele onderzochte periode als in de loop van de twaalf laatste maanden.

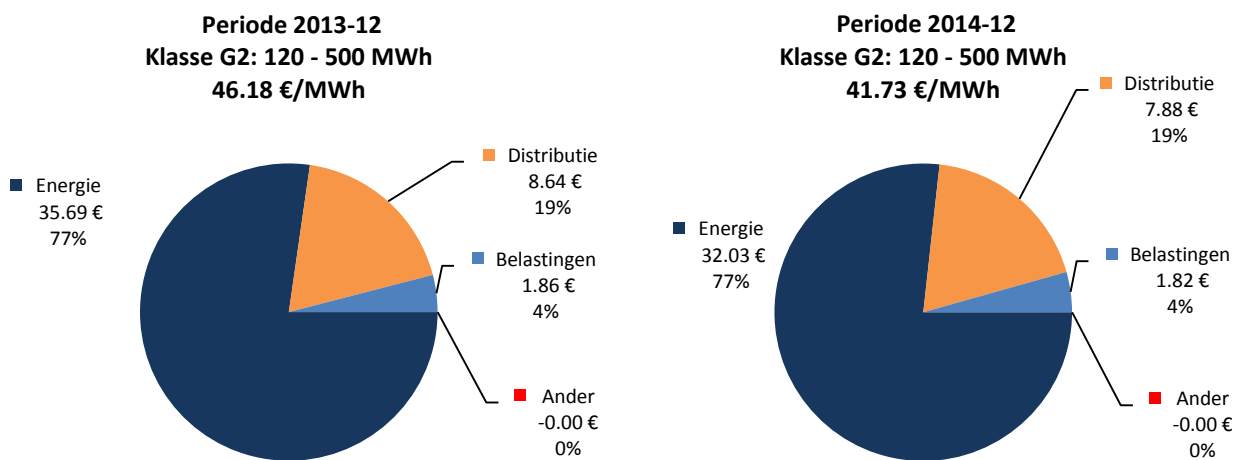
Figuur 47: Evolutie van de componenten van de all-in prijs excl. btw van een MWh tussen januari 2009 en december 2014 (figuur links) | december 2013 en december 2014 (figuur rechts)

3.3.2 Verbruiksklasse G2 (120-500 MWh)

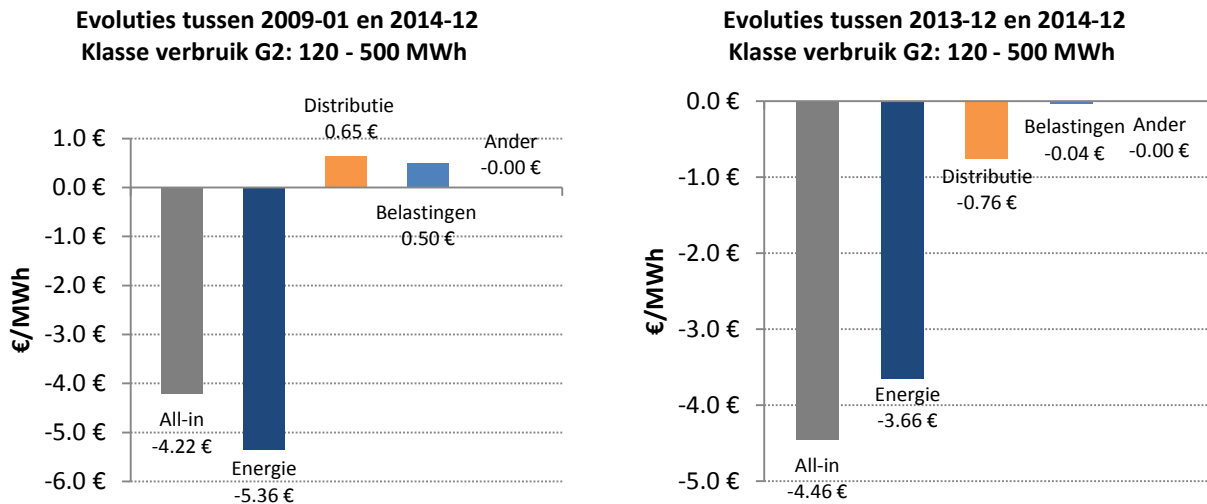

Figuur 48: Evolutie van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh aardgas (verbruiksklasse G2: 120 - 500 MWh, all-in prijs excl. btw)

De energiecomponent heeft op zich alleen al een gewicht van meer dan 80% in de all-in prijs van aardgas voor de verbruiksklasse G2 (120 tot 500 MWh/jaar). In december 2014 bedraagt de all-in prijs van een MWh aardgas (excl. btw) € 41,73 tegenover € 46,18 een jaar eerder.

Figuur 49: Aandeel van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh aardgas (verbruiksklasse G2: 120 - 500 MWh, all-in prijs excl. btw)

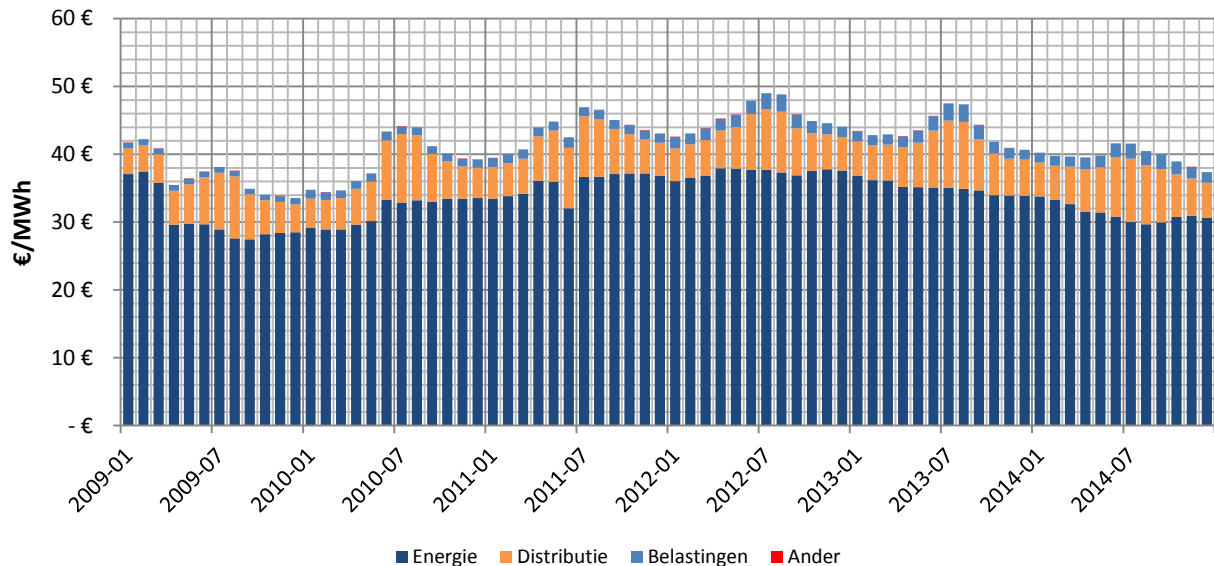

Figuur 50: Evolutie van de componenten van de all-in prijs excl. btw van een MWh tussen januari 2009 en december 2014 (figuur links) | december 2013 en december 2014 (figuur rechts)

Tussen december 2013 en december 2014 is de daling van de prijs van de energieterm de belangrijkste oorzaak van de negatieve evolutie van de all-in prijs voor gas.

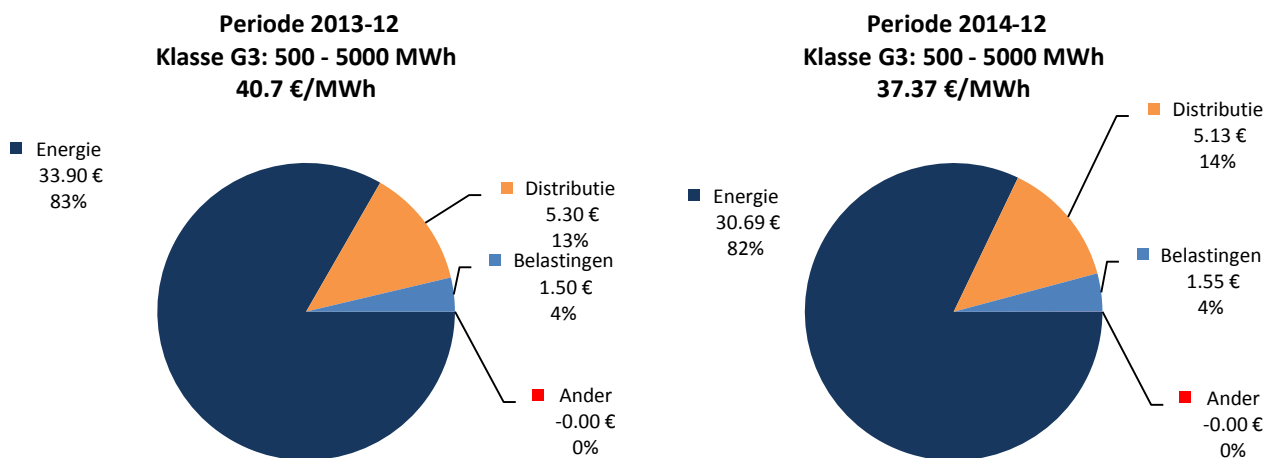
3.3.3 Verbruiksklasse G3 (500-5 000 MWh)

Brussel - Gas - Klasse G3: 500 - 5000 MWh

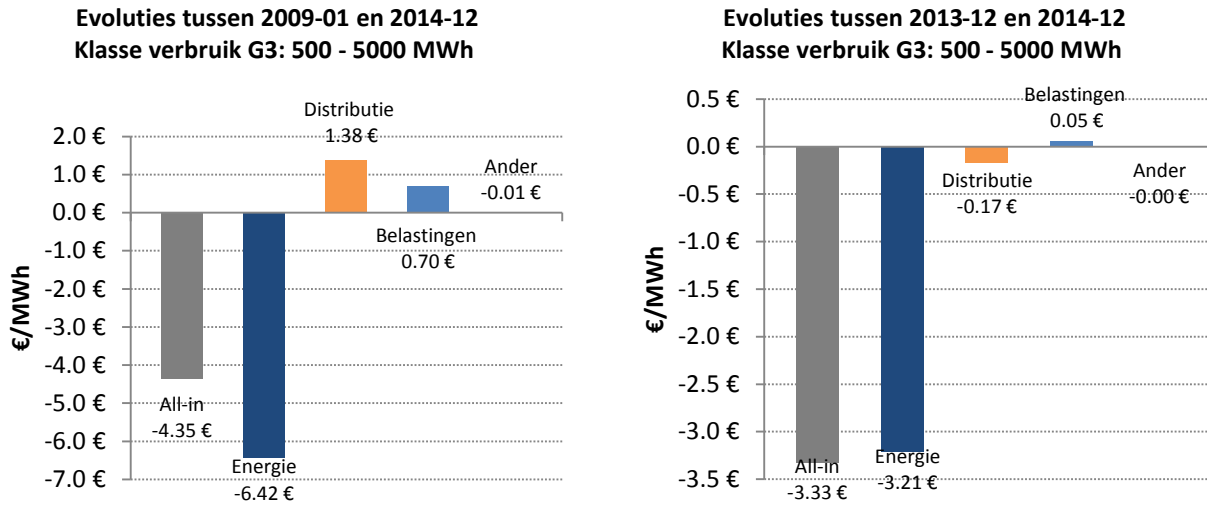

Figuur 51: Evolutie van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh aardgas (verbruiksklasse G3: 500 – 5 000 MWh, all-in prijs excl. btw)

De energiecomponent heeft op zich alleen al een gewicht van bijna 82% in de all-in prijs van aardgas voor de verbruiksklasse G3 (500 tot 5 000 MWh/jaar). In december 2014 bedraagt de all-in prijs van een MWh aardgas (excl. btw) € 37,37 tegenover € 40,70 een jaar eerder.

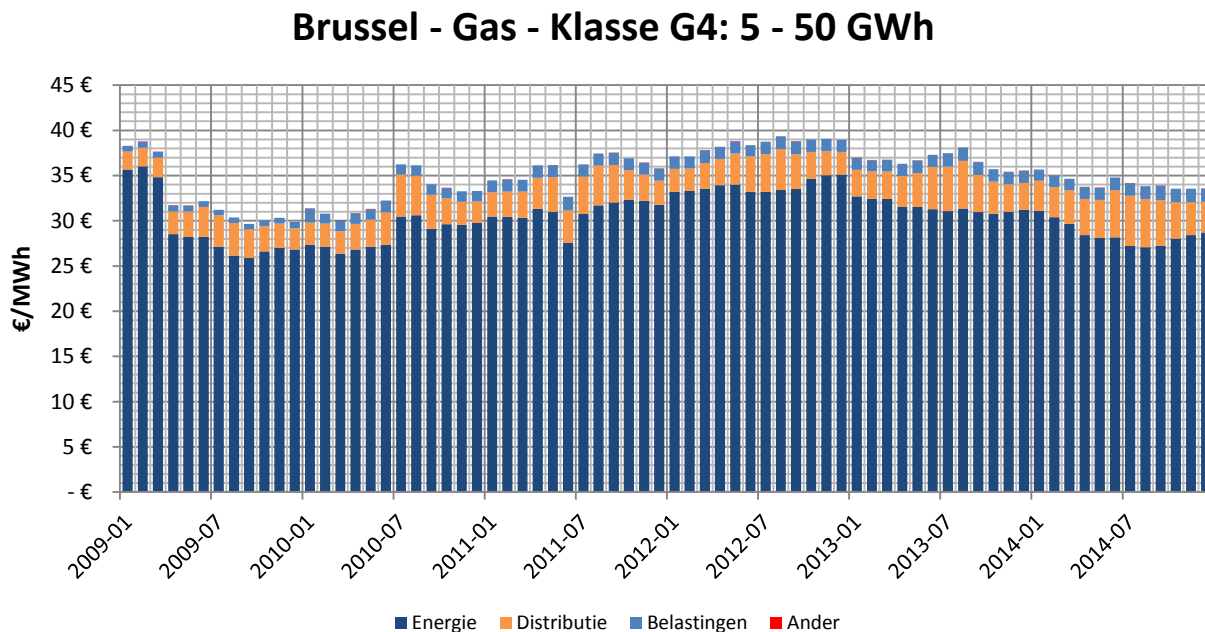
Figuur 52: Aandeel van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh aardgas (verbruiksklasse G3: 500 – 5 000 MWh, all-in prijs excl. btw)

Figuur 53: Evolutie van de componenten van de all-in prijs excl. btw van een MWh tussen januari 2009 en december 2014 (figuur links) | december 2013 en december 2014 (figuur rechts)

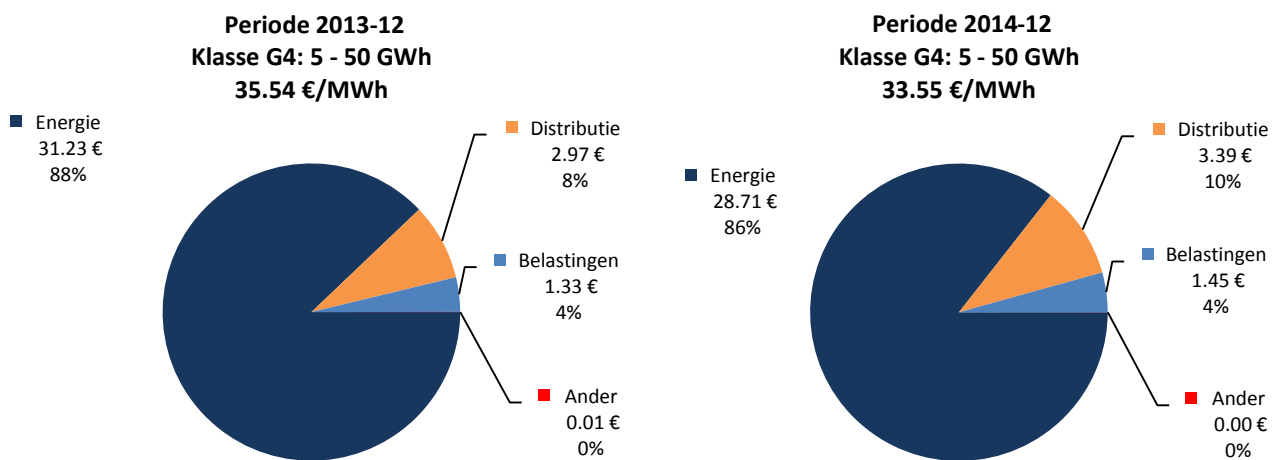
Van december 2013 tot december 2014 is de all-in prijs van aardgas met 3,33 €/MWh gedaald. Dat is het gevolg van de variatie over dezelfde periode van de componenten energie (-3,21 €/MWh), distributie (-17 c€/MWh) en taksen (+5 c€/MWh).

3.3.4 Verbruiksklasse G4 (5-50 GWh)

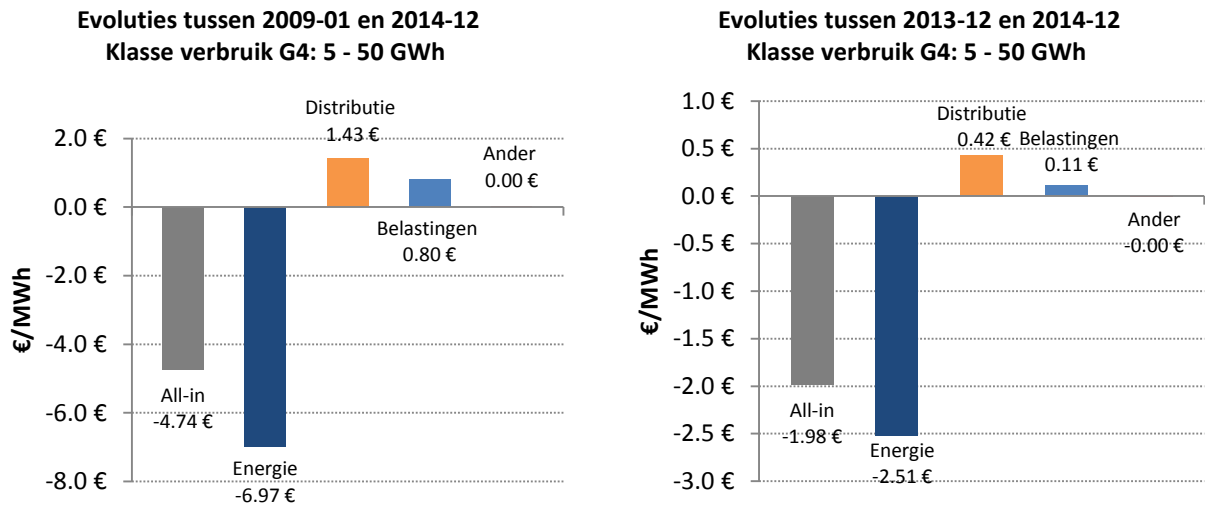

Figuur 54: Evolutie van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh aardgas (verbruiksklasse G4: 5 - 50 GWh, all-in prijs excl. btw)

De energiecomponent heeft op zich een gewicht van bijna 90% in de all-in prijs van aardgas voor de verbruiksklasse G4 (5 tot 50 MWh/jaar). In december 2014 bedraagt de all-in prijs van een MWh aardgas (excl. btw) € 33,55 tegenover € 35,54 een jaar eerder.

Figuur 55: Aandeel van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh aardgas (verbruiksklasse G4: 5 - 50 GWh, all-in prijs excl. btw)

Figuur 56: Evolutie van de componenten van de all-in prijs excl. btw van een MWh tussen januari 2009 en december 2014 (figuur links) | december 2013 en december 2014 (figuur rechts)

Van januari 2009 tot december 2014 heeft de daling van de prijs voor de energiecomponent (-6,97 €/MWh) de stijging van de andere componenten afgezwakt (distributie: +1,43 €/MWh en taksen: + 0,80 €/MWh). Uiteindelijk daalt deze all-in prijs met 4,74 c€/MWh.

Over de twaalf laatste maanden (december 2013 tot december 2014) is de daling van de prijs van de energiecomponent (-2,51 €/MWh) de belangrijkste verklaring voor de daling van de all-in prijs (-1,98 €/MWh).

Prijs van het aardgas

4 Regionale en internationale vergelijkingen

De gegevens die in dit hoofdstuk worden voorgesteld, zijn afkomstig van deze studie die werd uitgevoerd voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, een gelijkaardige studie voor Wallonië en Eurostat-gegevens voor de verschillende landen. We hebben geen vergelijkbare informatie gevonden voor de prijzen die in Vlaanderen worden toegepast.

Omdat de publicaties van Eurostat zesmaandelijks worden opgesteld, hebben we voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en Wallonië zesmaandelijks gegevens herberekend. Deze laatste werden herberekend op basis van gewogen gemiddelden, zoals we hebben gedaan in de paragrafen 2.1.2 en 3.1.2.

De verbruiksklassen die Eurostat gebruikt, zijn niet identiek aan de verbruiksklassen die we in deze studie gebruiken, zoals we hebben opgemerkt in de methodologische nota.

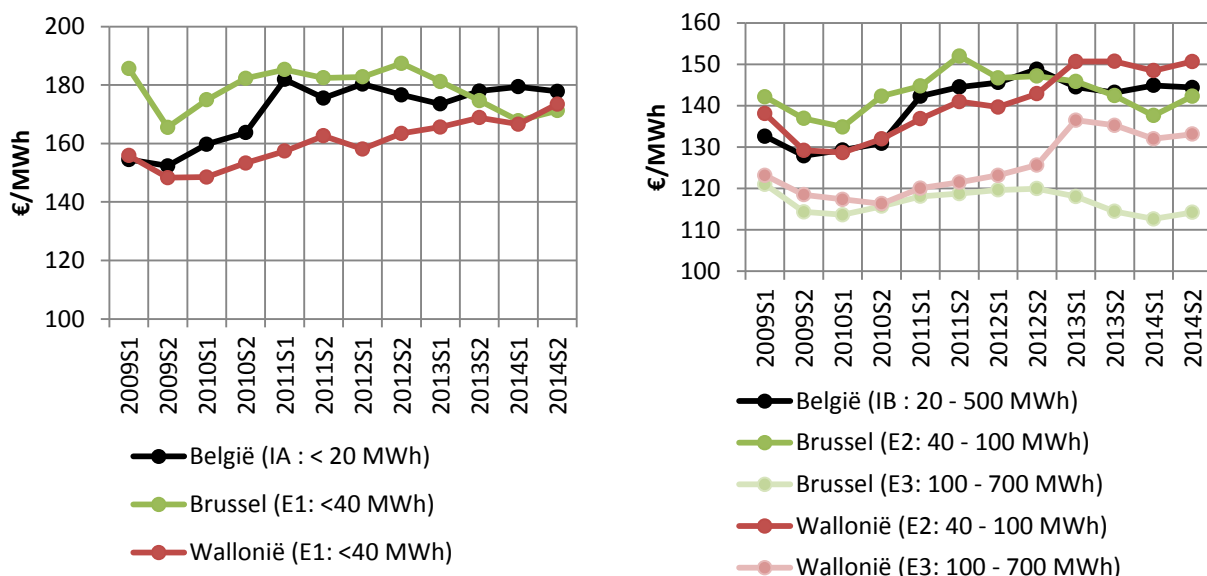
4.1 Elektriciteit

4.1.1 Regionale vergelijkingen

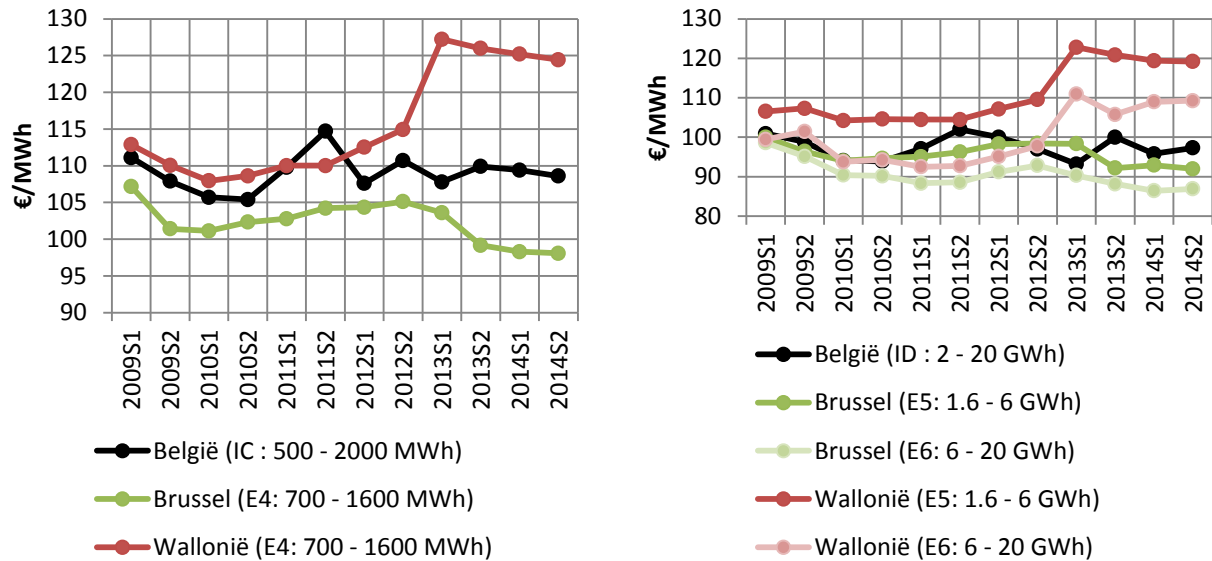
De figuren hieronder tonen dat, in het tweede halfjaar 2014, de prijzen die in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werden waargenomen, lager liggen dan de prijzen die in Wallonië worden toegepast voor alle verbruiksklassen behalve E1 (< 40 MWh).

Overigens, terwijl we eerder een dalende trend zien voor de Brusselse prijzen in de loop van de laatste kwartalen, zien we een omgekeerde trend in Wallonië. Inderdaad, voor de Waalse prijzen is de stijging voornamelijk te wijten aan de toeslag GSC ELIA (ingevoerd in 2012) in de component transmissie en aan de stijging van de quota van groenestroomcertificaten.

De prijzen die Eurostat vermeldt voor België en voor verbruiksklassen die vergelijkbaar zijn met de verbruiksklassen die in deze studie worden gebruikt, bevinden zich over het algemeen tussen de prijzen die in de twee Gewesten worden waargenomen.

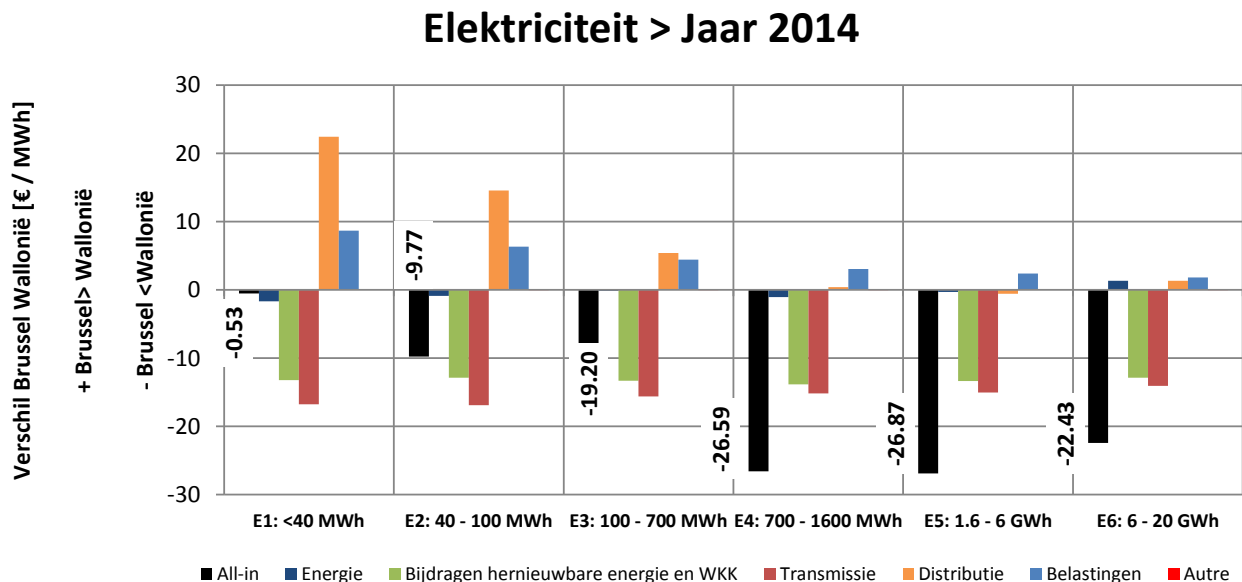
Regionale en internationale vergelijkingen

Figuur 57: Regionale en nationale vergelijkingen van de elektriciteitsprijzen (all-in prijs excl. btw)
Bronnen: CWaPE (series "Wallonië", Eurostat (series "België"))

4.1.1.1 Vergelijking per component voor 2014

Figuur 58 toont de verschillen in de elektriciteitsprijs tussen de gewesten per component en voor 2014.

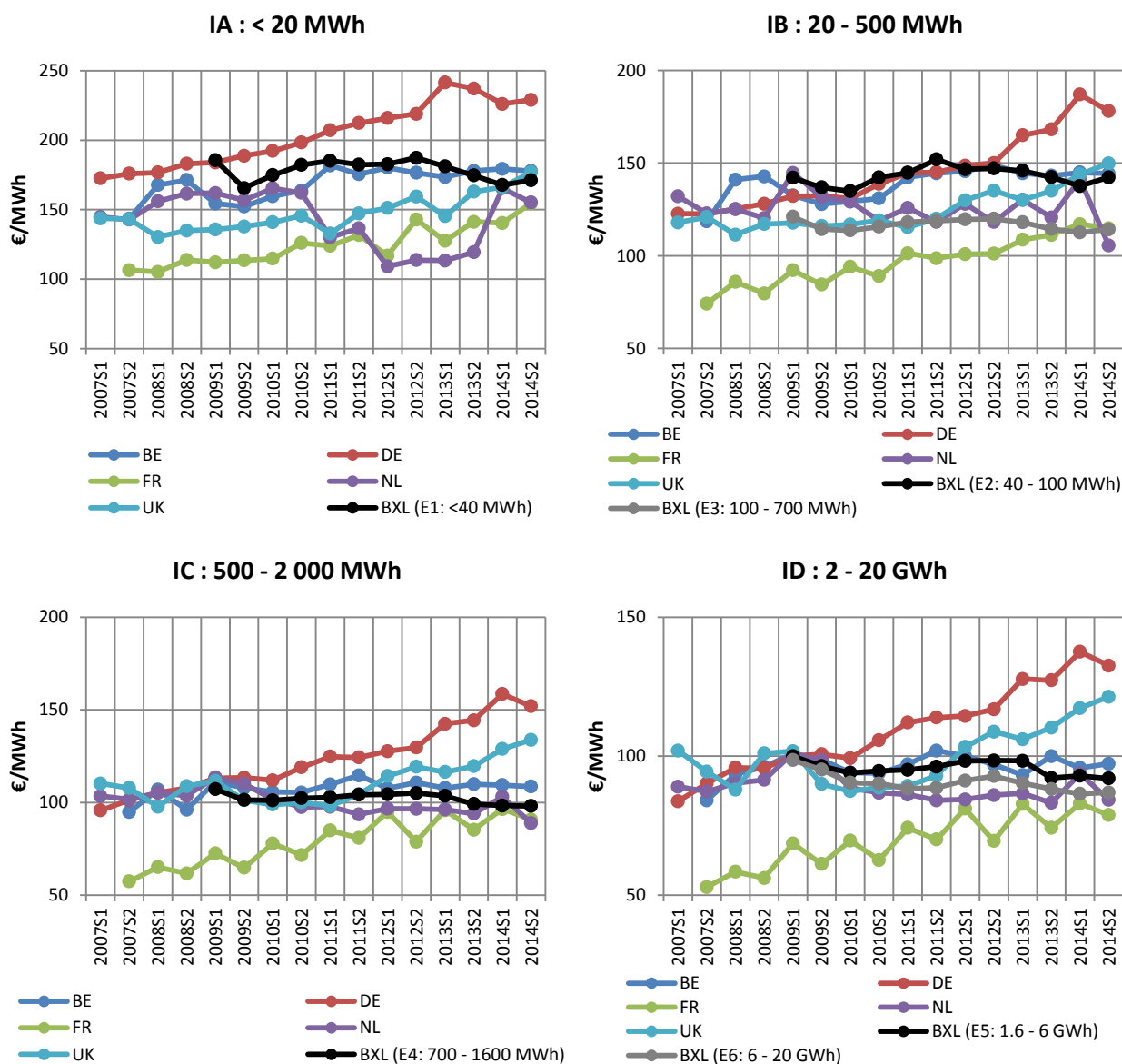
Figuur 58: Vergelijking van de elektriciteitsprijs per component tussen Brussel en Wallonië in €/MWh voor 2014

De component energie is globaal vergelijkbaar voor de twee gewesten. De distributie en de taken zijn hoger in Brussel maar daarentegen zijn de bijdrage hernieuwbare energie en de transmissie hoger in Wallonië. Tot slot en voor 2014 is de all-in prijs voor alle verbruiksklassen lager in Brussel dan in Wallonië.

4.1.2 Internationale vergelijkingen

Terwijl we in 2009 en 2010 een convergentie van de elektriciteitsprijs (all-in prijs excl. btw) met onze directe buurlanden zien, lijkt de trend daarna om te keren en nemen de verschillen toe.

In Duitsland zijn de prijzen die worden toegepast voor de verbruiksklassen van IA (<20 MWh/jaar) tot ID (van 2 tot 20 GWh/jaar) het hoogst. De Duitsers betalen de prijs voor hun sterk energiebeleid en de energietransitie, waaronder, maar niet van de minste, de stopzetting van het gebruik van kernenergie. Omgekeerd genieten de Fransen van de laagste tarieven. De prijzen die in Brussel worden toegepast, situeren zich tussen deze twee uitersten; in het algemeen dicht bij de Duitse prijzen voor de lagere verbruiksklassen en dicht bij de Franse prijzen voor de hogere verbruiksklassen.

Figuur 59: Internationale vergelijkingen van de elektriciteitsprijzen (all-in prijs excl. btw)

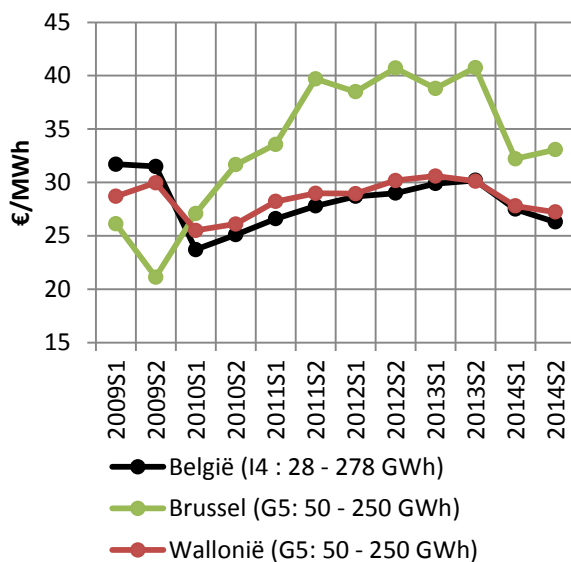
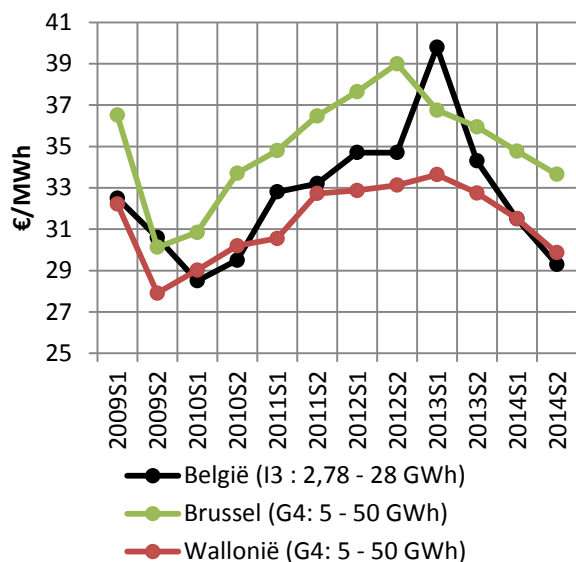
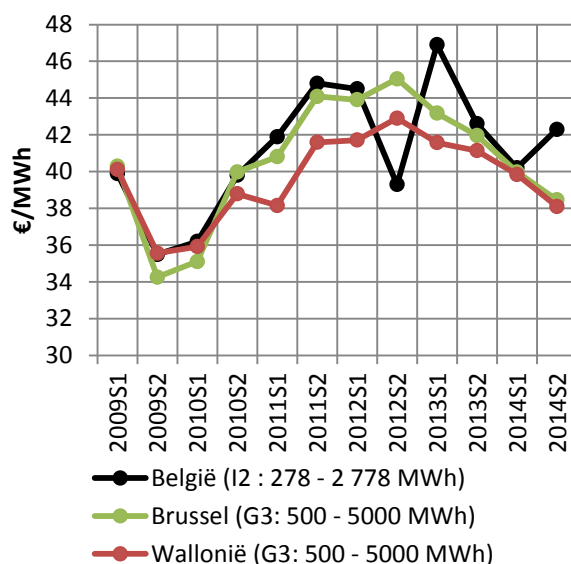
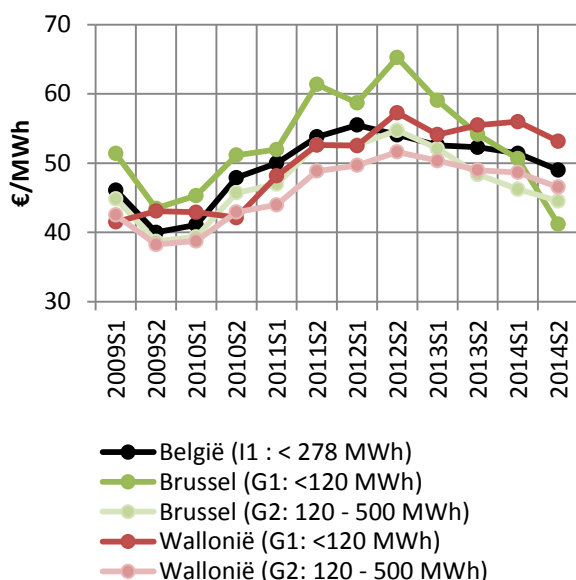
Bron: Eurostat

4.2 Aardgas

4.2.1 Regionale vergelijkingen

Voor de kleine verbruikers zijn de prijzen die in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden waargenomen in het algemeen minder hoog dan de prijzen die we vaststellen in Wallonië. Hoe meer het verbruik stijgt, des te meer keert de trend om. Zo zijn voor de grootste verbruikers, zoals die van de verbruiksklasse G4, de prijzen die in Wallonië voor gas worden toegepast interessanter dan de prijzen die in Brussel worden toegepast.

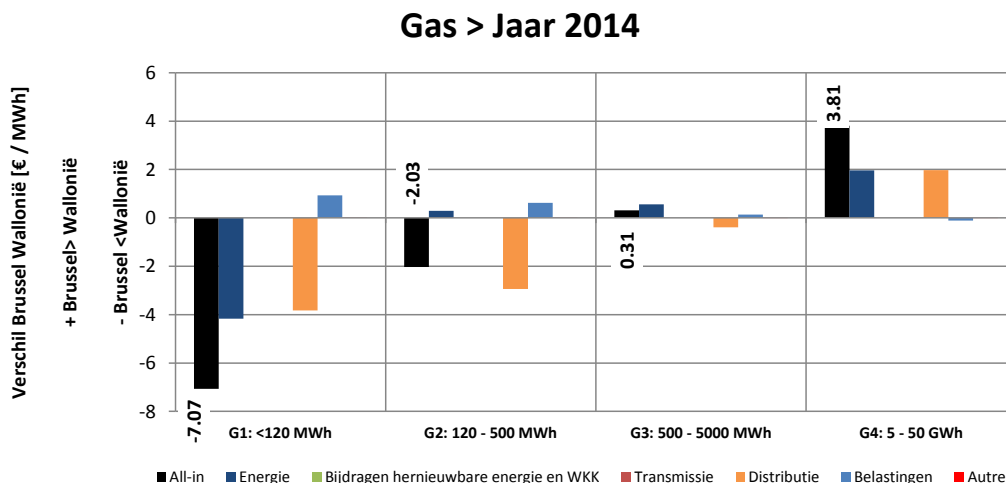
De prijzen die Eurostat vermeldt voor België tonen soms verrassende evoluties die noch door deze studie, noch door de studie die voor Wallonië werd uitgevoerd, worden bevestigd. Zo is er bijvoorbeeld de sterke daling van de "Belgische" gasprijs voor de verbruiksklasse I2 in het laatste halfjaar 2012, een sterke stijging voor I2 en I3 in het eerste halfjaar 2013 en de stijging voor I2 in het laatste halfjaar 2014.

Figuur 60: Regionale en nationale vergelijkingen van de aardgasprijzen (all-in prijs excl. btw)
Bronnen: CWaPE (series "Wallonië", Eurostat (series "België")

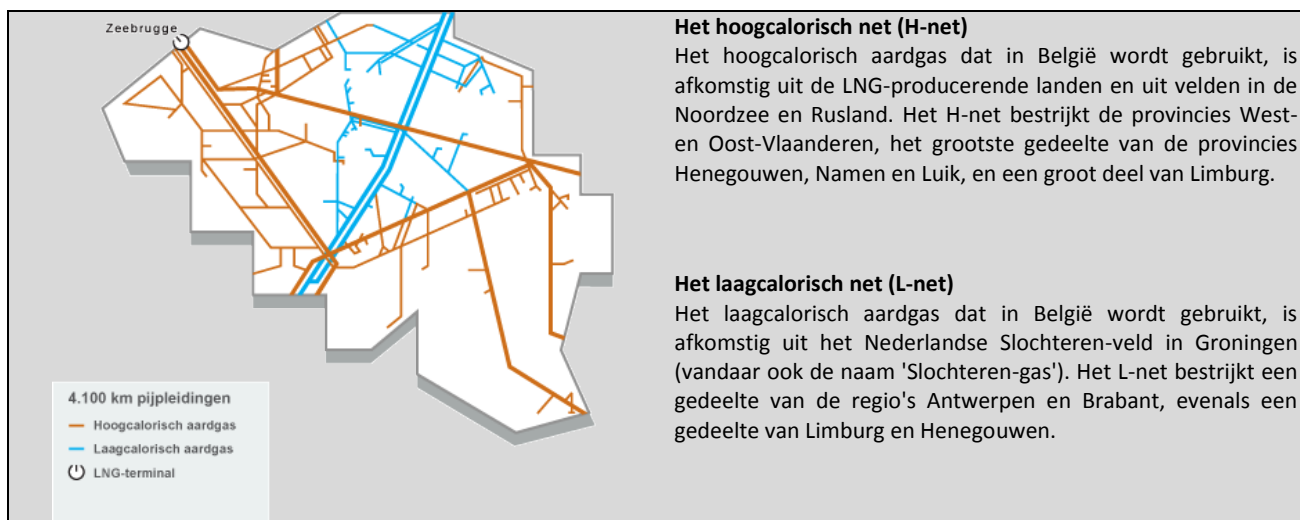
4.2.1.1 Vergelijking per component voor 2014

Figuur 61 hieronder toont de verschillen in de aardgasprijs tussen de gewesten per component en voor 2014.

Figuur 61: Vergelijking van de aardgasprijs per component tussen Brussel en Wallonië in €/MWh voor 2014

Verrassend op het eerste gezicht is dat de energiecomponent verschilt van Gewest tot Gewest en een prijsdifferential vertoont dat in omgekeerde richting gaat van een verbruiksklasse tegenover een andere. We herinneren eraan dat voor gas de transmissie inbegrepen is in de energiecomponent. Die transmissie is hoogstwaarschijnlijk niet helemaal vergelijkbaar omdat de bevoorradingsbronnen verschillen. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt ook uitsluitend bevoorradat vanuit de Nederlandse gasvelden in de buurt van Groningen, terwijl Wallonië gedeeltelijk door deze velden wordt bevoorradat, maar ook en voornamelijk vanuit Zeebrugge en Oost-België (Voeren, Eynatten, Dilsen) zoals blijkt uit de onderstaande figuur. Dit kan een prijsverschil tussen de Gewesten dus gedeeltelijk verklaren.

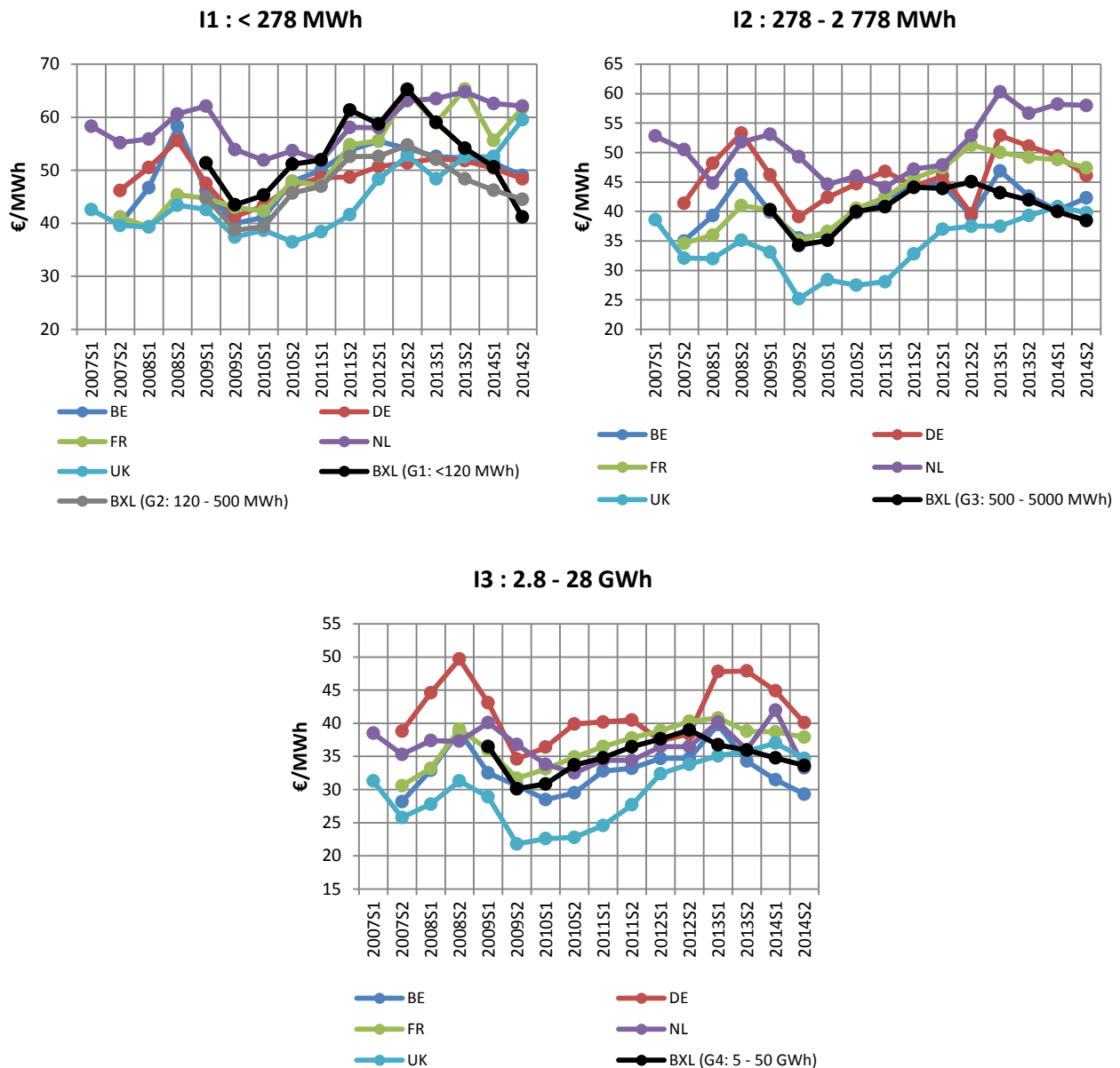

Figuur 62: Gasbevoorradingsleidingen in België (Figuur en teksten: Bron: Fluxys, website)

Een andere verklaring schuilt in het feit dat het gemiddelde jaarverbruik per klasse niet identiek is in de Gewesten. Volgens de informatie waarover we beschikken voor 2013, bedraagt het gemiddelde jaarverbruik voor de verbruiksklasse G2 ongeveer 266 MWh/jaar in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, terwijl dit ongeveer 231 MWh/jaar bedraagt in Wallonië. Omgekeerd, voor de verbruiksklasse G4 bedraagt het gemiddelde 10.9 GWh/jaar in Brussel tegenover 13.86 GWh/jaar in Wallonië. Dit kan in het geval van degressieve prijzen gedeeltelijk verklaren waarom de energiegcomponent voor G2 iets hoger is in Brussel dan in Wallonië, terwijl voor G4 het verschil groter is dan voor G2 (+ 1,96 €/MWh tegenover 0,29 €/MWh).

4.2.2 Internationale vergelijkingen

Voor de verbruiksklasse I3 betalen de Duitsers hun gas duurder dan al onze burens. Voor I1 en I2 daarentegen, hebben de Nederlanders de hoogste prijzen. De prijzen die in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden toegepast, zijn competitief en zijn gemiddeld lager dan in onze buurlanden. Voor I1 en I2 zijn de Brusselse prijzen zelfs het laagst in het 2^e halfjaar 2014.

Figuur 63: Internationale vergelijkingen van de aardgasprijzen (all-in prijs excl. btw)

Bron: Eurostat

5 Conclusies

5.1 Elektriciteit

Als we de all-in prijs van elektriciteit van januari 2009 vergelijken met die van december 2014, stellen we een daling van 9% tot 14% vast in zes jaar tijd volgens de verbruiksklasse. Ter vergelijking: de consumptieprijsindex is met 10% gestegen over dezelfde periode. Deze benadering houdt geen rekening met de evoluties die zich tussen deze twee referentiemaanden hebben voorgedaan.

Alle verbruiksklassen door elkaar genomen, bedraagt de gemiddelde jaarlijkse all-in prijs (excl. btw) van een MWh elektriciteit € 102,95 in 2014 tegenover € 104,39 een jaar eerder; hetzij een daling van 1,5%. De dalende trend die we vaststellen sinds 2012 hield dus aan in 2014.

Als we de evoluties in de loop van het laatste jaar bekijken, zien we een sterke daling van de **energiecomponent** van januari tot augustus 2014 voor alle verbruiksklassen. Op het einde van het derde kwartaal 2014 zien we vervolgens een stijging van de prijzen van deze component in lijn met de stijging van de beursnoteringen elektriciteit. De onbeschikbaarheid van bepaalde Belgische nucleaire eenheden en de onzekerheid over hun toekomstige beschikbaarheid zijn klaarblijkelijk gedeeltelijk verantwoordelijk voor de stijging van de beursnoteringen. De **bijdrage hernieuwbare energie**, waarvan de evolutie nauw verbonden is met de evolutie van de quota groenestroomcertificaten en de prijs van het groenestroomcertificaat op de markt, is gestegen. De evoluties van deze twee eerste componenten zijn statistisch gecorreleerd over de onderzochte periode ($R^2 > 75\%$). De energie en de bijdrage hernieuwbare energie vormen de commodity, die daalt van december 2013 tot december 2014 (maar ook over de gehele onderzochte periode). De component **transmissie** is in 2014 gestegen als gevolg van de stijging van de term die verbonden is met het onderschreven vermogen, maar ook van de toeslagen (financiering van de aansluiting van de offshore windmolenparken en de groenestroomcertificaten op federaal niveau). De **distributie** blijft in principe stabiel omdat de tarieven van 2012 werden verlengd tot eind 2014. De **federale taken** vertonen een daling van 17%, voornamelijk als gevolg van de daling van de financiering van de denuclearisatieverplichtingen, maar ook, in mindere mate, de daling van de financiering van het sociaal tarief. Tot slot is de **regionale bijdrage** vrijwel onveranderd gebleven tussen 2013 en 2014.

5.2 Aardgas

De aardgasprijs daalt over de periode van januari 2009 tot december 2014 voor alle verbruiksklassen. Van december 2013 tot december 2014 daalt de all-in prijs per MWh gas sterk en algemeen in alle verbruiksklassen, van -5,6% voor G4 tot -20,9% voor G1.

Van 2013 tot 2014 daalt de **energiecomponent**. De **distributietarieven** van 2012 werden verlengd tot eind 2014; ze zijn in principe dus niet geëvolueerd. De **federale taksen**, en meer bepaald de toeslag "beschermde afnemers", vertoonde een daling op 1 januari 2014. Deze taksen werden vervolgens aangepast op 1 september 2014 en overschrijden daardoor het niveau van 2013. Tot slot is de **regionale bijdrage** onveranderd gebleven omdat de consumptieprijsindex waaraan ze gekoppeld is weinig is geëvolueerd.

In 2014 bedraagt, alle verbruiksklassen door elkaar genomen, de gemiddelde all-in prijs excl. btw 39,05 €/MWh voor aardgas tegenover 42,60 €/MWh in 2013.

Bijlage 1. Detail van de elektriciteitsprijs [€/MWh] - 5 laatste jaren

Brussel - Elektriciteit - Klasse E1: <40 MWh

Jaar-Maand	Energie	Bijdrage hernieuwbare energie en warmtekrachtkoppeling	Transmissie	Distributie	Heffingen	All-in	Andere
2010-01	73.12 €	2.22 €	8.70 €	74.17 €	15.80 €	174.01 €	- 0.01 €
2010-02	73.17 €	2.24 €	8.75 €	72.82 €	15.82 €	172.80 €	- 0.00 €
2010-03	71.50 €	2.25 €	8.76 €	74.62 €	14.36 €	171.49 €	- 0.00 €
2010-04	68.52 €	2.25 €	8.77 €	80.48 €	12.55 €	172.57 €	- 0.00 €
2010-05	68.04 €	2.25 €	8.76 €	82.75 €	16.73 €	178.54 €	- 0.00 €
2010-06	71.84 €	2.26 €	8.76 €	81.78 €	16.31 €	180.94 €	- 0.01 €
2010-07	73.35 €	2.25 €	8.81 €	80.33 €	17.10 €	181.85 €	0.00 €
2010-08	73.69 €	2.24 €	8.80 €	82.87 €	20.92 €	188.53 €	0.00 €
2010-09	75.29 €	2.26 €	8.74 €	82.37 €	17.15 €	185.82 €	0.01 €
2010-10	77.10 €	2.28 €	8.71 €	80.91 €	16.82 €	185.83 €	- 0.00 €
2010-11	75.95 €	2.25 €	8.71 €	78.33 €	15.78 €	181.03 €	0.00 €
2010-12	76.59 €	2.34 €	9.04 €	73.70 €	14.15 €	175.81 €	0.00 €
2011-01	77.51 €	2.43 €	8.68 €	77.17 €	15.89 €	181.67 €	- 0.01 €
2011-02	78.35 €	2.46 €	8.67 €	80.15 €	16.73 €	186.36 €	0.01 €
2011-03	76.18 €	2.46 €	8.67 €	80.63 €	16.06 €	184.01 €	0.00 €
2011-04	76.72 €	2.45 €	8.69 €	81.22 €	19.83 €	188.90 €	- 0.01 €
2011-05	77.36 €	2.48 €	8.68 €	84.70 €	19.47 €	192.69 €	0.00 €
2011-06	74.42 €	2.38 €	8.72 €	79.81 €	18.50 €	183.83 €	0.00 €
2011-07	74.16 €	2.74 €	8.56 €	66.96 €	19.30 €	171.74 €	0.00 €
2011-08	73.67 €	2.81 €	8.65 €	66.34 €	18.02 €	169.50 €	0.00 €
2011-09	74.24 €	2.81 €	8.66 €	60.10 €	16.22 €	162.03 €	- 0.00 €
2011-10	82.18 €	2.58 €	8.68 €	77.67 €	16.90 €	188.01 €	- 0.00 €
2011-11	83.53 €	2.50 €	8.69 €	78.96 €	18.01 €	191.70 €	- 0.00 €
2011-12	78.01 €	2.41 €	8.80 €	75.99 €	14.18 €	179.39 €	0.00 €
2012-01	74.76 €	2.54 €	8.90 €	81.00 €	13.02 €	180.22 €	0.00 €
2012-02	74.34 €	2.56 €	8.92 €	81.54 €	13.14 €	180.50 €	- 0.00 €
2012-03	73.00 €	2.56 €	9.89 €	83.91 €	13.23 €	182.59 €	0.00 €
2012-04	69.76 €	2.56 €	11.05 €	86.86 €	13.78 €	184.00 €	- 0.00 €
2012-05	69.21 €	2.57 €	11.05 €	88.41 €	13.32 €	184.56 €	- 0.00 €
2012-06	68.36 €	2.58 €	11.69 €	91.09 €	12.00 €	185.73 €	0.01 €
2012-07	67.94 €	2.56 €	12.50 €	93.53 €	14.04 €	190.56 €	- 0.00 €
2012-08	67.66 €	2.58 €	11.18 €	91.96 €	14.45 €	187.83 €	0.00 €
2012-09	69.82 €	2.54 €	10.98 €	90.35 €	13.93 €	187.62 €	- 0.00 €
2012-10	73.95 €	2.55 €	11.39 €	88.01 €	13.12 €	189.01 €	- 0.00 €
2012-11	73.68 €	2.49 €	11.32 €	85.99 €	12.23 €	185.71 €	0.00 €
2012-12	74.60 €	2.52 €	11.11 €	83.93 €	11.86 €	184.02 €	0.00 €
2013-01	71.27 €	2.88 €	11.96 €	78.75 €	11.22 €	176.09 €	- 0.01 €
2013-02	72.29 €	2.78 €	11.31 €	85.87 €	13.12 €	185.36 €	- 0.01 €
2013-03	70.11 €	2.80 €	11.64 €	83.75 €	13.52 €	181.82 €	0.00 €
2013-04	64.82 €	2.60 €	11.58 €	87.25 €	13.80 €	180.05 €	0.00 €
2013-05	64.07 €	2.76 €	11.50 €	90.22 €	14.26 €	182.80 €	- 0.00 €
2013-06	61.44 €	2.78 €	12.51 €	92.07 €	13.82 €	182.63 €	0.01 €
2013-07	57.88 €	2.86 €	12.12 €	88.52 €	14.71 €	176.10 €	0.00 €
2013-08	57.75 €	2.81 €	11.50 €	95.96 €	15.21 €	183.22 €	0.00 €
2013-09	58.55 €	2.84 €	11.78 €	91.79 €	13.11 €	178.07 €	- 0.00 €
2013-10	62.15 €	2.84 €	11.69 €	84.85 €	12.15 €	173.69 €	0.00 €
2013-11	61.55 €	2.95 €	11.54 €	78.38 €	12.23 €	166.64 €	- 0.01 €
2013-12	62.69 €	2.90 €	12.58 €	83.93 €	13.11 €	175.20 €	- 0.01 €
2014-01	59.73 €	3.14 €	13.25 €	73.58 €	10.58 €	160.27 €	0.00 €
2014-02	59.47 €	3.09 €	12.98 €	82.42 €	11.52 €	169.47 €	- 0.00 €
2014-03	58.45 €	3.10 €	13.12 €	83.14 €	12.23 €	170.03 €	0.00 €
2014-04	56.28 €	3.11 €	13.02 €	84.07 €	11.74 €	168.21 €	- 0.00 €
2014-05	56.33 €	3.10 €	13.17 €	83.93 €	12.35 €	168.89 €	0.00 €
2014-06	56.38 €	3.10 €	13.24 €	86.27 €	13.26 €	172.25 €	0.00 €
2014-07	57.74 €	3.05 €	14.69 €	83.45 €	14.03 €	172.96 €	0.00 €
2014-08	57.42 €	3.04 €	14.30 €	85.24 €	14.21 €	174.20 €	- 0.01 €
2014-09	59.15 €	2.97 €	14.87 €	84.96 €	13.70 €	175.64 €	- 0.00 €
2014-10	62.10 €	3.00 €	14.16 €	82.67 €	13.06 €	174.99 €	- €
2014-11	61.40 €	3.03 €	14.15 €	81.13 €	11.24 €	170.95 €	0.00 €
2014-12	60.90 €	3.07 €	13.83 €	74.92 €	9.32 €	162.04 €	- 0.00 €

ANALYSE VAN DE EVOLUTIE VAN DE ELEKTRICITEITS- EN AARDGASPRIJZEN
IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST VOOR DE PROFESSIONELE KLANTEN

Bijlage 1

Brussel - Elektriciteit - Klasse E2: 40 - 100 MWh

Jaar-Maand	Energie	Bijdrage hernieuwbare energie en warmtekraftkoppeling	Transmissie	Distributie	Heffingen	All-in	Andere
2010-01	70.11 €	2.28 €	8.69 €	44.07 €	9.98 €	135.13 €	0.00 €
2010-02	69.81 €	2.28 €	8.70 €	43.98 €	10.40 €	135.16 €	- 0.01 €
2010-03	67.81 €	2.28 €	8.70 €	44.35 €	10.45 €	133.60 €	0.00 €
2010-04	63.35 €	2.27 €	8.70 €	47.51 €	11.29 €	133.13 €	0.00 €
2010-05	63.60 €	2.29 €	8.72 €	48.24 €	11.27 €	134.12 €	- 0.00 €
2010-06	67.33 €	2.30 €	8.69 €	48.49 €	11.21 €	138.03 €	- €
2010-07	70.35 €	2.33 €	8.71 €	49.88 €	11.16 €	142.43 €	0.00 €
2010-08	70.75 €	2.32 €	8.72 €	51.38 €	12.45 €	145.62 €	- 0.00 €
2010-09	72.62 €	2.32 €	8.71 €	49.16 €	11.49 €	144.30 €	- 0.00 €
2010-10	74.07 €	2.32 €	8.68 €	47.77 €	11.14 €	143.99 €	0.01 €
2010-11	71.99 €	2.31 €	8.69 €	46.75 €	10.75 €	140.51 €	0.00 €
2010-12	71.89 €	2.35 €	8.72 €	45.25 €	10.15 €	138.37 €	- 0.01 €
2011-01	71.91 €	2.53 €	8.60 €	46.63 €	10.43 €	140.10 €	- 0.00 €
2011-02	72.76 €	2.54 €	8.71 €	48.77 €	11.04 €	143.82 €	- 0.00 €
2011-03	71.16 €	2.54 €	8.66 €	49.79 €	10.58 €	142.73 €	0.00 €
2011-04	70.26 €	2.55 €	8.66 €	52.97 €	12.28 €	146.72 €	0.00 €
2011-05	71.85 €	2.55 €	8.67 €	53.14 €	11.87 €	148.08 €	- 0.00 €
2011-06	71.17 €	2.55 €	8.68 €	54.17 €	12.10 €	148.67 €	- 0.00 €
2011-07	73.61 €	2.56 €	8.66 €	56.78 €	12.70 €	154.30 €	- 0.00 €
2011-08	72.42 €	2.57 €	8.69 €	56.10 €	12.42 €	152.19 €	- 0.00 €
2011-09	74.87 €	2.57 €	8.67 €	54.98 €	12.06 €	153.14 €	0.00 €
2011-10	77.41 €	2.56 €	8.65 €	53.28 €	11.08 €	152.99 €	0.00 €
2011-11	77.04 €	2.57 €	8.68 €	51.91 €	10.93 €	151.13 €	0.00 €
2011-12	75.65 €	2.58 €	8.73 €	51.19 €	10.69 €	148.84 €	0.00 €
2012-01	72.92 €	2.70 €	8.64 €	51.60 €	10.33 €	146.20 €	- 0.00 €
2012-02	72.37 €	2.71 €	8.73 €	51.03 €	10.35 €	145.19 €	- 0.00 €
2012-03	71.67 €	2.70 €	9.60 €	53.15 €	11.37 €	148.50 €	0.01 €
2012-04	68.60 €	2.71 €	11.19 €	54.88 €	11.34 €	148.73 €	0.00 €
2012-05	66.81 €	2.67 €	11.22 €	54.54 €	9.78 €	145.02 €	- 0.01 €
2012-06	66.73 €	2.67 €	11.66 €	56.32 €	9.52 €	146.90 €	- 0.00 €
2012-07	64.88 €	2.63 €	12.31 €	57.84 €	10.45 €	148.10 €	- 0.00 €
2012-08	64.79 €	2.65 €	11.05 €	56.82 €	10.40 €	145.72 €	0.00 €
2012-09	67.67 €	2.69 €	11.25 €	56.30 €	11.07 €	148.97 €	- 0.00 €
2012-10	72.08 €	2.69 €	11.25 €	54.78 €	10.29 €	151.09 €	0.00 €
2012-11	72.00 €	2.68 €	11.21 €	51.53 €	10.34 €	147.76 €	0.01 €
2012-12	69.59 €	2.61 €	10.79 €	50.75 €	8.83 €	142.58 €	0.00 €
2013-01	70.29 €	2.88 €	11.43 €	51.11 €	8.99 €	144.68 €	- 0.02 €
2013-02	69.31 €	2.88 €	11.57 €	53.99 €	9.74 €	147.44 €	- 0.05 €
2013-03	67.31 €	2.87 €	11.38 €	54.53 €	9.88 €	145.97 €	0.00 €
2013-04	63.43 €	2.88 €	11.47 €	57.18 €	10.45 €	145.42 €	0.00 €
2013-05	62.83 €	2.89 €	11.47 €	57.46 €	10.79 €	145.43 €	- 0.02 €
2013-06	61.77 €	2.89 €	12.00 €	58.21 €	11.18 €	146.06 €	0.01 €
2013-07	57.00 €	2.99 €	12.02 €	56.46 €	9.87 €	138.36 €	0.03 €
2013-08	58.29 €	2.99 €	11.04 €	60.59 €	11.36 €	144.28 €	0.00 €
2013-09	59.62 €	2.91 €	11.37 €	59.29 €	10.61 €	143.77 €	- 0.03 €
2013-10	62.52 €	2.94 €	11.46 €	58.06 €	10.37 €	145.30 €	- 0.06 €
2013-11	61.81 €	2.93 €	11.29 €	56.68 €	10.32 €	142.96 €	- 0.07 €
2013-12	61.04 €	2.99 €	11.61 €	54.42 €	9.74 €	139.78 €	- 0.01 €
2014-01	60.73 €	3.14 €	12.82 €	50.44 €	8.84 €	135.97 €	- 0.00 €
2014-02	59.88 €	3.11 €	13.27 €	52.65 €	8.79 €	137.72 €	0.00 €
2014-03	58.37 €	3.13 €	13.15 €	53.20 €	8.93 €	136.78 €	0.00 €
2014-04	56.44 €	3.17 €	12.87 €	55.75 €	9.62 €	137.85 €	0.00 €
2014-05	56.19 €	3.16 €	12.91 €	55.43 €	9.72 €	137.40 €	- 0.00 €
2014-06	56.47 €	3.16 €	12.92 €	57.39 €	10.38 €	140.32 €	0.00 €
2014-07	56.50 €	3.15 €	13.50 €	61.31 €	10.38 €	144.78 €	- 0.05 €
2014-08	56.85 €	3.20 €	13.14 €	64.15 €	11.34 €	148.59 €	- 0.09 €
2014-09	57.60 €	3.15 €	13.20 €	58.79 €	9.45 €	142.18 €	- 0.00 €
2014-10	59.82 €	3.13 €	13.16 €	56.53 €	8.85 €	141.37 €	- 0.12 €
2014-11	59.30 €	3.13 €	13.20 €	55.92 €	8.75 €	140.31 €	- 0.00 €
2014-12	58.86 €	3.20 €	13.38 €	54.08 €	7.76 €	137.28 €	- 0.00 €

ANALYSE VAN DE EVOLUTIE VAN DE ELEKTRICITEITS- EN AARDGASPRIJZEN
IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST VOOR DE PROFESSIONELE KLANTEN

Bijlage 1

Brussel - Elektriciteit - Klasse E3: 100 - 700 MWh

Jaar-Maand	Energie	Bijdrage hernieuwbare energie en warmtekrachtkoppeling	Transmissie	Distributie	Heffingen	All-in	Andere
2010-01	66.97 €	2.23 €	8.70 €	28.34 €	7.62 €	113.86 €	- 0.00 €
2010-02	67.37 €	2.22 €	8.71 €	28.96 €	8.37 €	115.63 €	0.00 €
2010-03	66.20 €	2.19 €	8.73 €	28.42 €	7.79 €	113.33 €	0.00 €
2010-04	63.70 €	2.19 €	8.74 €	29.92 €	8.41 €	112.96 €	0.00 €
2010-05	62.01 €	2.21 €	8.73 €	29.90 €	8.30 €	111.15 €	0.00 €
2010-06	66.48 €	2.22 €	8.72 €	29.56 €	8.06 €	115.04 €	0.00 €
2010-07	65.81 €	2.22 €	8.72 €	29.63 €	7.93 €	114.30 €	- 0.01 €
2010-08	65.63 €	2.21 €	8.72 €	30.76 €	8.76 €	116.07 €	0.00 €
2010-09	67.64 €	2.20 €	8.72 €	29.85 €	8.72 €	117.13 €	- €
2010-10	68.28 €	2.22 €	8.72 €	29.16 €	8.14 €	116.52 €	- 0.00 €
2010-11	67.85 €	2.20 €	8.71 €	28.96 €	8.19 €	115.92 €	- 0.00 €
2010-12	67.69 €	2.22 €	8.75 €	28.04 €	7.77 €	114.47 €	0.01 €
2011-01	68.01 €	2.44 €	8.63 €	29.45 €	8.09 €	116.62 €	0.00 €
2011-02	69.13 €	2.45 €	8.71 €	30.80 €	8.56 €	119.66 €	0.00 €
2011-03	68.03 €	2.44 €	8.67 €	30.21 €	8.39 €	117.73 €	- 0.00 €
2011-04	66.19 €	2.45 €	8.68 €	31.47 €	8.77 €	117.56 €	0.00 €
2011-05	67.90 €	2.46 €	8.69 €	30.85 €	8.71 €	118.60 €	- 0.01 €
2011-06	67.17 €	2.47 €	8.68 €	31.38 €	8.92 €	118.62 €	0.00 €
2011-07	68.29 €	2.46 €	8.69 €	32.19 €	9.20 €	120.83 €	- 0.00 €
2011-08	67.87 €	2.47 €	8.69 €	31.66 €	8.87 €	119.55 €	0.00 €
2011-09	69.89 €	2.47 €	8.68 €	31.18 €	8.72 €	120.94 €	- 0.00 €
2011-10	65.85 €	2.37 €	8.69 €	28.22 €	7.18 €	112.31 €	- 0.00 €
2011-11	65.64 €	2.34 €	8.66 €	28.26 €	7.30 €	112.20 €	0.00 €
2011-12	66.36 €	2.29 €	8.76 €	28.48 €	6.98 €	112.89 €	0.00 €
2012-01	69.49 €	2.56 €	8.66 €	30.56 €	8.08 €	119.37 €	0.00 €
2012-02	69.28 €	2.57 €	8.75 €	30.64 €	8.29 €	119.53 €	- 0.01 €
2012-03	68.77 €	2.58 €	9.64 €	31.32 €	8.13 €	120.44 €	- 0.00 €
2012-04	65.68 €	2.60 €	11.28 €	32.56 €	8.49 €	120.61 €	- 0.00 €
2012-05	64.88 €	2.61 €	11.27 €	31.86 €	7.74 €	118.35 €	- 0.00 €
2012-06	65.57 €	2.61 €	11.31 €	32.34 €	7.77 €	119.60 €	0.00 €
2012-07	64.42 €	2.62 €	12.39 €	33.45 €	8.14 €	121.01 €	0.01 €
2012-08	62.83 €	2.63 €	11.27 €	32.50 €	7.63 €	116.85 €	- 0.01 €
2012-09	64.29 €	2.61 €	11.25 €	32.83 €	7.79 €	118.77 €	- 0.00 €
2012-10	68.58 €	2.60 €	11.25 €	31.92 €	7.39 €	121.74 €	- 0.00 €
2012-11	68.21 €	2.59 €	11.32 €	31.78 €	7.46 €	121.37 €	0.01 €
2012-12	67.37 €	2.60 €	11.16 €	31.63 €	7.23 €	119.98 €	- 0.01 €
2013-01	67.26 €	2.84 €	11.27 €	30.56 €	6.78 €	118.70 €	- 0.00 €
2013-02	66.90 €	2.86 €	11.48 €	32.18 €	7.55 €	120.96 €	- 0.01 €
2013-03	64.93 €	2.85 €	11.34 €	31.73 €	7.36 €	118.22 €	0.00 €
2013-04	61.99 €	2.87 €	11.65 €	33.45 €	7.79 €	117.75 €	0.01 €
2013-05	61.03 €	2.88 €	11.44 €	32.83 €	7.80 €	116.00 €	0.00 €
2013-06	60.47 €	2.90 €	12.15 €	33.16 €	7.98 €	116.66 €	- 0.00 €
2013-07	57.67 €	2.91 €	12.03 €	33.32 €	7.73 €	113.65 €	- 0.00 €
2013-08	57.33 €	2.92 €	11.26 €	33.79 €	7.94 €	113.23 €	0.00 €
2013-09	58.15 €	2.90 €	11.57 €	33.51 €	7.85 €	113.98 €	0.00 €
2013-10	60.90 €	2.87 €	11.59 €	32.84 €	7.64 €	115.84 €	- 0.01 €
2013-11	59.82 €	2.87 €	11.59 €	33.05 €	7.77 €	115.09 €	- 0.00 €
2013-12	59.71 €	2.87 €	11.71 €	32.92 €	7.59 €	114.79 €	- 0.01 €
2014-01	58.64 €	3.03 €	13.27 €	31.44 €	7.39 €	113.74 €	- 0.01 €
2014-02	58.36 €	3.04 €	13.70 €	32.65 €	7.43 €	115.18 €	- 0.01 €
2014-03	57.29 €	3.06 €	13.54 €	32.27 €	7.21 €	113.35 €	- 0.02 €
2014-04	55.60 €	3.06 €	13.43 €	32.57 €	7.38 €	112.06 €	0.01 €
2014-05	54.88 €	3.09 €	13.35 €	31.93 €	7.28 €	110.53 €	- 0.01 €
2014-06	54.88 €	3.11 €	13.29 €	32.19 €	7.41 €	110.87 €	- 0.01 €
2014-07	55.20 €	3.07 €	13.46 €	34.11 €	6.70 €	112.54 €	0.00 €
2014-08	54.65 €	3.05 €	13.42 €	34.40 €	6.97 €	112.48 €	- 0.01 €
2014-09	56.17 €	3.06 €	13.44 €	34.55 €	6.63 €	113.84 €	- 0.00 €
2014-10	59.14 €	3.02 €	13.97 €	32.66 €	7.47 €	116.24 €	- 0.01 €
2014-11	57.92 €	3.01 €	13.98 €	33.27 €	7.75 €	115.92 €	0.00 €
2014-12	58.36 €	3.05 €	13.98 €	32.13 €	7.29 €	114.78 €	- 0.03 €

ANALYSE VAN DE EVOLUTIE VAN DE ELEKTRICITEITS- EN AARDGASPRIJZEN
IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST VOOR DE PROFESSIONELE KLANTEN

Bijlage 1

Brussel - Elektriciteit - Klasse E4: 700 – 1 600 MWh

Jaar-Maand	Energie	Bijdrage hernieuwbare energie en warmtekrachtkoppeling	Transmissie	Distributie	Heffingen	All-in	Andere
2010-01	65.83 €	2.12 €	8.82 €	18.41 €	5.42 €	100.61 €	0.00 €
2010-02	67.36 €	2.12 €	8.84 €	19.13 €	5.77 €	103.20 €	- 0.00 €
2010-03	66.77 €	2.11 €	8.77 €	18.36 €	5.20 €	101.21 €	- 0.00 €
2010-04	65.66 €	2.12 €	8.82 €	19.21 €	4.82 €	100.62 €	- 0.01 €
2010-05	63.65 €	2.13 €	8.83 €	18.99 €	5.44 €	99.04 €	0.00 €
2010-06	67.51 €	2.12 €	8.79 €	18.54 €	5.14 €	102.09 €	0.00 €
2010-07	66.75 €	2.11 €	8.82 €	18.61 €	4.99 €	101.28 €	- 0.00 €
2010-08	66.55 €	2.11 €	8.78 €	19.29 €	5.47 €	102.20 €	- 0.01 €
2010-09	68.10 €	2.12 €	8.78 €	19.04 €	5.77 €	103.80 €	- 0.00 €
2010-10	67.41 €	2.14 €	8.83 €	18.73 €	5.35 €	102.46 €	- 0.00 €
2010-11	67.06 €	2.14 €	8.82 €	19.05 €	5.46 €	102.53 €	- 0.00 €
2010-12	67.37 €	2.14 €	8.82 €	18.25 €	5.23 €	101.81 €	0.00 €
2011-01	66.52 €	2.37 €	8.82 €	19.22 €	5.76 €	102.70 €	0.00 €
2011-02	67.56 €	2.37 €	8.87 €	20.00 €	6.02 €	104.82 €	- 0.00 €
2011-03	67.31 €	2.37 €	8.85 €	19.29 €	5.77 €	103.59 €	0.00 €
2011-04	64.26 €	2.37 €	8.89 €	20.02 €	6.03 €	101.57 €	- 0.00 €
2011-05	65.27 €	2.37 €	8.93 €	19.57 €	5.81 €	101.94 €	0.00 €
2011-06	65.10 €	2.36 €	8.75 €	19.87 €	6.02 €	102.10 €	- 0.01 €
2011-07	65.26 €	2.37 €	8.76 €	19.68 €	6.35 €	102.43 €	0.00 €
2011-08	65.66 €	2.39 €	8.78 €	19.52 €	6.10 €	102.45 €	- 0.00 €
2011-09	67.51 €	2.39 €	8.95 €	19.27 €	5.93 €	104.06 €	- 0.00 €
2011-10	68.81 €	2.39 €	8.95 €	19.30 €	5.99 €	105.45 €	- 0.00 €
2011-11	68.39 €	2.39 €	8.96 €	19.60 €	6.35 €	105.69 €	0.00 €
2011-12	68.85 €	2.37 €	8.89 €	18.91 €	6.22 €	105.23 €	- 0.00 €
2012-01	66.17 €	2.43 €	9.03 €	20.12 €	6.09 €	103.85 €	- 0.00 €
2012-02	66.81 €	2.48 €	9.07 €	20.39 €	6.50 €	105.26 €	0.00 €
2012-03	66.61 €	2.42 €	9.52 €	20.17 €	6.16 €	104.88 €	0.01 €
2012-04	63.46 €	2.48 €	11.45 €	20.93 €	6.31 €	104.63 €	0.00 €
2012-05	63.20 €	2.45 €	11.27 €	20.28 €	5.85 €	103.05 €	0.00 €
2012-06	64.34 €	2.45 €	11.28 €	20.41 €	5.89 €	104.37 €	- 0.00 €
2012-07	63.52 €	2.49 €	12.60 €	20.20 €	5.70 €	104.51 €	0.00 €
2012-08	62.35 €	2.55 €	11.58 €	20.02 €	5.67 €	102.17 €	0.00 €
2012-09	62.88 €	2.54 €	11.56 €	20.42 €	5.92 €	103.33 €	0.00 €
2012-10	67.46 €	2.52 €	11.56 €	20.14 €	5.80 €	107.48 €	0.00 €
2012-11	66.76 €	2.51 €	11.56 €	20.52 €	6.00 €	107.34 €	- 0.00 €
2012-12	65.48 €	2.51 €	11.46 €	20.49 €	5.96 €	105.90 €	- 0.00 €
2013-01	64.41 €	2.78 €	11.49 €	21.02 €	5.85 €	105.53 €	- 0.02 €
2013-02	64.29 €	2.78 €	11.52 €	21.90 €	6.45 €	106.93 €	- 0.01 €
2013-03	63.13 €	2.77 €	11.53 €	21.19 €	6.22 €	104.80 €	- 0.05 €
2013-04	60.13 €	2.77 €	11.54 €	21.49 €	6.44 €	102.37 €	0.00 €
2013-05	59.15 €	2.76 €	11.32 €	21.22 €	6.39 €	100.84 €	- 0.00 €
2013-06	59.05 €	2.80 €	12.28 €	20.67 €	6.36 €	101.16 €	0.00 €
2013-07	57.00 €	2.89 €	11.91 €	20.13 €	5.87 €	97.82 €	0.02 €
2013-08	56.47 €	2.86 €	11.55 €	20.22 €	6.21 €	97.32 €	0.00 €
2013-09	56.89 €	2.82 €	11.78 €	20.46 €	6.37 €	98.29 €	- 0.03 €
2013-10	59.97 €	2.78 €	11.79 €	20.08 €	6.27 €	100.90 €	- 0.01 €
2013-11	58.88 €	2.78 €	11.81 €	20.66 €	6.61 €	100.78 €	0.03 €
2013-12	58.84 €	2.79 €	11.84 €	20.52 €	6.47 €	100.45 €	- 0.00 €
2014-01	56.12 €	3.12 €	13.63 €	20.25 €	5.79 €	98.90 €	- 0.02 €
2014-02	56.21 €	3.14 €	13.86 €	21.41 €	6.39 €	100.96 €	- 0.05 €
2014-03	55.90 €	3.13 €	13.83 €	20.51 €	6.02 €	99.39 €	- 0.01 €
2014-04	55.21 €	3.17 €	13.77 €	20.63 €	6.24 €	99.02 €	- 0.00 €
2014-05	53.74 €	3.17 €	13.02 €	20.03 €	6.04 €	96.01 €	0.00 €
2014-06	54.04 €	3.19 €	12.94 €	19.90 €	6.09 €	96.16 €	0.00 €
2014-07	54.58 €	3.18 €	13.84 €	19.94 €	6.18 €	97.77 €	0.06 €
2014-08	53.93 €	3.17 €	13.87 €	20.51 €	6.45 €	97.90 €	- 0.03 €
2014-09	55.72 €	3.12 €	13.81 €	19.87 €	6.16 €	98.68 €	0.00 €
2014-10	57.13 €	3.10 €	13.84 €	19.70 €	5.91 €	99.67 €	- 0.00 €
2014-11	55.05 €	3.11 €	13.16 €	20.79 €	5.31 €	97.41 €	- 0.02 €
2014-12	55.77 €	3.12 €	13.20 €	20.11 €	5.11 €	97.32 €	0.00 €

ANALYSE VAN DE EVOLUTIE VAN DE ELEKTRICITEITS- EN AARDGASPRIJZEN
IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST VOOR DE PROFESSIONELE KLANTEN

Bijlage 1

Brussel - Elektriciteit - Klasse E5: 1.6 - 6 GWh

Jaar-Maand	Energie	Bijdrage hernieuwbare energie en warmtekrachtkoppeling	Transmissie	Distributie	Heffingen	All-in	Andere
2010-01	63.44 €	1.95 €	8.80 €	14.67 €	4.55 €	93.40 €	- 0.01 €
2010-02	64.86 €	1.91 €	8.80 €	15.20 €	4.81 €	95.58 €	- 0.00 €
2010-03	64.77 €	1.92 €	8.79 €	14.58 €	4.38 €	94.44 €	- 0.00 €
2010-04	64.08 €	1.93 €	8.88 €	14.90 €	4.10 €	93.89 €	- 0.00 €
2010-05	62.07 €	1.95 €	8.87 €	14.77 €	4.60 €	92.25 €	0.00 €
2010-06	65.21 €	1.91 €	8.76 €	14.42 €	4.32 €	94.62 €	- 0.00 €
2010-07	64.51 €	1.94 €	8.87 €	13.99 €	4.12 €	93.43 €	- 0.00 €
2010-08	64.72 €	1.94 €	8.77 €	14.49 €	4.59 €	94.50 €	- 0.00 €
2010-09	65.72 €	1.93 €	8.80 €	14.75 €	4.89 €	96.08 €	- 0.01 €
2010-10	64.94 €	1.94 €	8.75 €	14.37 €	4.54 €	94.54 €	- 0.00 €
2010-11	64.57 €	1.92 €	8.77 €	14.93 €	4.71 €	94.90 €	- 0.00 €
2010-12	64.99 €	1.95 €	8.79 €	14.52 €	4.53 €	94.76 €	- 0.00 €
2011-01	63.80 €	2.44 €	8.84 €	14.75 €	5.49 €	95.33 €	0.00 €
2011-02	65.55 €	2.42 €	9.03 €	15.28 €	5.94 €	98.22 €	0.00 €
2011-03	64.99 €	2.44 €	8.84 €	14.58 €	5.42 €	96.28 €	0.00 €
2011-04	62.50 €	2.24 €	8.82 €	14.79 €	5.31 €	93.64 €	0.00 €
2011-05	63.51 €	2.24 €	8.83 €	14.45 €	5.10 €	94.13 €	- 0.00 €
2011-06	63.18 €	2.23 €	8.83 €	14.53 €	5.26 €	94.04 €	- 0.00 €
2011-07	63.12 €	2.23 €	8.84 €	14.47 €	5.44 €	94.09 €	- 0.00 €
2011-08	63.59 €	2.24 €	8.83 €	14.35 €	5.22 €	94.23 €	- 0.01 €
2011-09	65.55 €	2.25 €	8.83 €	14.37 €	5.18 €	96.17 €	- 0.00 €
2011-10	66.48 €	2.25 €	8.82 €	14.52 €	5.29 €	97.36 €	- 0.00 €
2011-11	66.11 €	2.22 €	8.83 €	14.90 €	5.60 €	97.68 €	0.00 €
2011-12	67.20 €	2.12 €	8.81 €	15.08 €	5.40 €	98.62 €	0.00 €
2012-01	67.17 €	2.08 €	8.86 €	15.32 €	5.35 €	98.78 €	0.01 €
2012-02	67.45 €	2.06 €	8.87 €	15.42 €	5.55 €	99.35 €	- 0.00 €
2012-03	67.34 €	2.05 €	9.71 €	15.27 €	5.33 €	99.70 €	- 0.00 €
2012-04	63.43 €	2.09 €	11.34 €	15.71 €	5.46 €	98.03 €	- 0.00 €
2012-05	63.05 €	2.05 €	11.22 €	15.14 €	4.91 €	96.37 €	0.00 €
2012-06	64.13 €	2.04 €	11.22 €	15.14 €	4.90 €	97.43 €	0.00 €
2012-07	62.17 €	1.91 €	12.07 €	15.02 €	4.89 €	96.06 €	- 0.00 €
2012-08	63.16 €	2.16 €	11.37 €	14.90 €	5.23 €	96.81 €	- 0.01 €
2012-09	63.10 €	2.15 €	11.37 €	15.39 €	5.46 €	97.47 €	- 0.00 €
2012-10	66.82 €	2.13 €	11.36 €	15.20 €	5.29 €	100.81 €	0.00 €
2012-11	66.14 €	2.14 €	11.36 €	15.61 €	5.43 €	100.67 €	- 0.00 €
2012-12	64.84 €	2.09 €	11.37 €	15.75 €	5.39 €	99.44 €	- 0.00 €
2013-01	62.88 €	2.44 €	11.54 €	18.69 €	5.38 €	100.91 €	- 0.01 €
2013-02	62.51 €	2.48 €	11.53 €	18.64 €	5.81 €	100.96 €	- 0.01 €
2013-03	61.70 €	2.46 €	11.45 €	17.86 €	5.55 €	99.01 €	- 0.01 €
2013-04	59.66 €	2.73 €	11.48 €	15.40 €	5.76 €	95.12 €	0.10 €
2013-05	58.90 €	2.75 €	10.86 €	14.55 €	5.79 €	92.76 €	- 0.08 €
2013-06	59.23 €	2.75 €	11.86 €	14.97 €	5.75 €	94.66 €	0.08 €
2013-07	56.28 €	2.49 €	11.56 €	14.85 €	5.42 €	90.59 €	- 0.02 €
2013-08	55.53 €	2.49 €	11.52 €	15.21 €	5.63 €	90.35 €	- 0.02 €
2013-09	55.94 €	2.48 €	11.50 €	15.51 €	5.68 €	91.10 €	- 0.01 €
2013-10	59.40 €	2.47 €	11.51 €	15.42 €	5.54 €	94.36 €	0.03 €
2013-11	57.90 €	2.46 €	11.49 €	15.89 €	6.02 €	93.73 €	- 0.03 €
2013-12	58.03 €	2.45 €	11.49 €	15.63 €	5.82 €	93.39 €	- 0.01 €
2014-01	56.40 €	3.07 €	13.55 €	15.90 €	5.30 €	94.21 €	0.01 €
2014-02	56.83 €	3.09 €	13.65 €	16.48 €	5.67 €	95.71 €	- 0.00 €
2014-03	56.01 €	3.07 €	13.74 €	15.44 €	5.32 €	93.60 €	0.00 €
2014-04	53.81 €	3.05 €	13.91 €	15.56 €	5.26 €	91.59 €	0.00 €
2014-05	53.65 €	3.04 €	13.48 €	15.44 €	5.33 €	90.91 €	- 0.03 €
2014-06	53.87 €	3.04 €	13.45 €	15.40 €	5.32 €	91.10 €	0.01 €
2014-07	54.21 €	3.09 €	13.27 €	15.47 €	4.86 €	90.90 €	0.01 €
2014-08	53.50 €	3.08 €	13.26 €	15.38 €	5.03 €	90.26 €	0.00 €
2014-09	54.09 €	3.12 €	13.40 €	16.53 €	4.87 €	92.02 €	0.00 €
2014-10	56.27 €	3.06 €	13.42 €	14.28 €	4.83 €	91.87 €	0.00 €
2014-11	55.65 €	3.10 €	13.40 €	16.04 €	5.26 €	93.44 €	- 0.01 €
2014-12	56.19 €	3.13 €	13.35 €	15.71 €	5.28 €	93.65 €	0.00 €

ANALYSE VAN DE EVOLUTIE VAN DE ELEKTRICITEITS- EN AARDGASPRIJZEN
IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST VOOR DE PROFESSIONELE KLANTEN

Bijlage 1

Brussel - Elektriciteit - Klasse E6: 6 - 20 GWh

Jaar-Maand	Energie	Bijdrage hernieuwbare energie en warmtekrachtkoppeling	Transmissie	Distributie	Heffingen	All-in	Andere
2010-01	63.42 €	2.13 €	8.82 €	10.36 €	4.22 €	88.95 €	- 0.00 €
2010-02	65.30 €	2.15 €	8.81 €	10.80 €	4.47 €	91.53 €	- 0.00 €
2010-03	65.59 €	2.15 €	8.81 €	10.50 €	4.01 €	91.06 €	0.01 €
2010-04	65.43 €	2.12 €	8.82 €	10.71 €	3.49 €	90.57 €	- 0.00 €
2010-05	63.14 €	2.17 €	8.82 €	10.78 €	4.24 €	89.13 €	- 0.00 €
2010-06	65.59 €	2.18 €	8.81 €	10.65 €	4.05 €	91.28 €	0.00 €
2010-07	63.85 €	2.18 €	8.80 €	10.48 €	3.86 €	89.18 €	0.01 €
2010-08	64.70 €	2.18 €	8.81 €	10.67 €	4.12 €	90.47 €	- 0.00 €
2010-09	65.30 €	2.18 €	8.76 €	10.72 €	4.50 €	91.47 €	- 0.00 €
2010-10	64.24 €	2.02 €	8.80 €	11.04 €	3.74 €	89.83 €	0.01 €
2010-11	64.03 €	2.02 €	8.79 €	11.12 €	3.79 €	89.74 €	- 0.00 €
2010-12	65.06 €	2.01 €	8.76 €	11.15 €	3.68 €	90.66 €	- €
2011-01	61.76 €	2.41 €	8.96 €	10.58 €	3.96 €	87.67 €	- €
2011-02	62.62 €	2.42 €	9.00 €	10.88 €	4.27 €	89.19 €	0.01 €
2011-03	62.89 €	2.42 €	8.99 €	10.60 €	3.75 €	88.65 €	0.00 €
2011-04	61.30 €	2.43 €	8.99 €	10.80 €	4.10 €	87.61 €	- 0.00 €
2011-05	62.23 €	2.43 €	8.99 €	10.67 €	4.07 €	88.39 €	0.00 €
2011-06	62.04 €	2.42 €	9.00 €	10.81 €	4.24 €	88.50 €	- 0.00 €
2011-07	61.34 €	2.41 €	9.00 €	10.61 €	4.37 €	87.72 €	0.00 €
2011-08	62.48 €	2.42 €	8.98 €	10.46 €	4.18 €	88.52 €	- €
2011-09	63.28 €	2.43 €	8.98 €	10.49 €	4.18 €	89.35 €	- 0.01 €
2011-10	62.09 €	2.42 €	8.99 €	10.51 €	4.12 €	88.11 €	- 0.00 €
2011-11	62.11 €	2.58 €	9.12 €	9.79 €	4.35 €	87.96 €	0.00 €
2011-12	63.27 €	2.31 €	8.84 €	10.74 €	4.33 €	89.48 €	- 0.00 €
2012-01	64.18 €	2.65 €	9.27 €	10.96 €	4.37 €	91.43 €	0.00 €
2012-02	62.59 €	2.64 €	9.26 €	11.29 €	4.63 €	90.41 €	- 0.00 €
2012-03	63.60 €	2.53 €	9.68 €	11.40 €	4.46 €	91.67 €	0.00 €
2012-04	61.50 €	2.66 €	11.44 €	11.42 €	4.63 €	91.65 €	0.00 €
2012-05	61.14 €	2.62 €	11.27 €	11.21 €	4.27 €	90.52 €	- €
2012-06	62.24 €	2.62 €	11.27 €	11.23 €	4.28 €	91.64 €	- €
2012-07	63.00 €	2.39 €	12.86 €	11.52 €	4.36 €	94.13 €	0.01 €
2012-08	61.63 €	2.39 €	11.73 €	11.50 €	4.21 €	91.45 €	0.00 €
2012-09	61.52 €	2.40 €	11.72 €	11.75 €	4.42 €	91.82 €	- 0.00 €
2012-10	63.46 €	2.69 €	11.84 €	11.55 €	4.43 €	93.96 €	- 0.00 €
2012-11	62.89 €	2.45 €	11.76 €	11.94 €	4.48 €	93.53 €	0.01 €
2012-12	61.62 €	2.43 €	11.62 €	12.13 €	4.47 €	92.27 €	- 0.00 €
2013-01	60.93 €	2.73 €	10.72 €	13.34 €	4.68 €	92.44 €	0.04 €
2013-02	60.84 €	2.81 €	10.77 €	13.46 €	4.79 €	92.68 €	0.00 €
2013-03	59.47 €	2.74 €	11.21 €	12.90 €	4.54 €	90.82 €	- 0.04 €
2013-04	57.65 €	2.72 €	11.81 €	12.14 €	4.83 €	89.15 €	0.00 €
2013-05	57.07 €	2.72 €	11.42 €	12.06 €	4.89 €	88.17 €	0.01 €
2013-06	57.18 €	2.69 €	12.47 €	11.67 €	4.69 €	88.68 €	- 0.01 €
2013-07	56.68 €	2.69 €	11.79 €	11.49 €	4.36 €	87.00 €	0.00 €
2013-08	55.72 €	2.70 €	11.85 €	11.64 €	4.54 €	86.47 €	0.01 €
2013-09	56.54 €	2.74 €	11.88 €	11.79 €	4.65 €	87.64 €	0.04 €
2013-10	58.57 €	2.73 €	11.90 €	11.78 €	4.70 €	89.70 €	0.02 €
2013-11	57.21 €	2.84 €	11.91 €	12.09 €	5.01 €	89.09 €	0.02 €
2013-12	57.73 €	2.82 €	11.98 €	12.13 €	4.97 €	89.63 €	- 0.01 €
2014-01	54.75 €	2.82 €	13.66 €	11.65 €	4.48 €	87.35 €	- 0.01 €
2014-02	54.85 €	2.82 €	14.02 €	12.15 €	4.60 €	88.41 €	- 0.02 €
2014-03	53.95 €	2.79 €	14.12 €	12.15 €	4.49 €	87.49 €	- 0.01 €
2014-04	52.59 €	2.89 €	13.93 €	12.00 €	4.53 €	85.94 €	- 0.01 €
2014-05	51.62 €	2.82 €	13.57 €	11.75 €	4.49 €	84.25 €	- 0.01 €
2014-06	52.16 €	2.81 €	13.69 €	11.78 €	4.49 €	84.91 €	- 0.02 €
2014-07	52.35 €	2.73 €	14.19 €	11.62 €	4.22 €	85.09 €	- 0.02 €
2014-08	51.64 €	2.72 €	14.17 €	11.81 €	4.46 €	84.80 €	- 0.01 €
2014-09	53.54 €	2.76 €	14.07 €	11.61 €	4.37 €	86.34 €	- 0.00 €
2014-10	56.27 €	2.74 €	14.00 €	11.59 €	4.37 €	88.99 €	0.01 €
2014-11	54.73 €	2.80 €	13.99 €	11.90 €	4.66 €	88.07 €	- 0.02 €
2014-12	55.27 €	2.79 €	13.98 €	12.08 €	4.62 €	88.72 €	- 0.03 €

Bijlage 2. Detail van de aardgasprijs [€/MWh] - 5 laatste jaren

Brussel - Gas - Klasse G1: <120 MWh

Jaar-Maand	Energie (inclusief transmissie)	Distributie	Heffingen	All-in	Andere
2010-01	28.54 €	13.36 €	1.52 €	43.43 €	0.01 €
2010-02	28.99 €	13.63 €	1.29 €	43.91 €	- 0.00 €
2010-03	28.95 €	14.66 €	1.29 €	44.90 €	0.00 €
2010-04	30.09 €	17.36 €	1.28 €	48.72 €	- 0.00 €
2010-05	30.69 €	19.33 €	1.27 €	51.28 €	- 0.00 €
2010-06	31.40 €	17.62 €	1.33 €	50.34 €	- 0.01 €
2010-07	33.51 €	18.55 €	1.32 €	53.36 €	- 0.01 €
2010-08	33.72 €	17.83 €	1.31 €	52.86 €	- 0.00 €
2010-09	33.84 €	18.05 €	1.33 €	53.21 €	- 0.01 €
2010-10	34.86 €	18.65 €	1.26 €	54.78 €	- 0.00 €
2010-11	34.67 €	15.21 €	1.27 €	51.16 €	0.00 €
2010-12	34.77 €	13.47 €	1.31 €	49.54 €	- 0.00 €
2011-01	34.94 €	12.11 €	1.47 €	48.51 €	- 0.00 €
2011-02	34.97 €	12.76 €	1.47 €	49.20 €	0.00 €
2011-03	35.78 €	14.57 €	1.46 €	51.81 €	0.00 €
2011-04	38.31 €	19.17 €	1.45 €	58.92 €	- 0.00 €
2011-05	39.72 €	22.73 €	1.44 €	63.89 €	0.00 €
2011-06	39.34 €	22.45 €	1.44 €	63.23 €	0.00 €
2011-07	42.85 €	27.63 €	1.44 €	71.93 €	0.00 €
2011-08	42.54 €	26.21 €	1.41 €	70.17 €	0.00 €
2011-09	43.28 €	24.18 €	1.46 €	68.93 €	- 0.00 €
2011-10	42.90 €	18.14 €	1.46 €	62.50 €	- 0.00 €
2011-11	42.61 €	14.79 €	1.46 €	58.86 €	- 0.00 €
2011-12	42.47 €	13.79 €	1.53 €	57.79 €	- 0.00 €
2012-01	39.55 €	12.51 €	2.42 €	54.48 €	0.00 €
2012-02	41.21 €	13.27 €	2.32 €	56.80 €	- 0.00 €
2012-03	40.42 €	14.21 €	2.77 €	57.40 €	0.00 €
2012-04	43.82 €	17.37 €	3.17 €	64.35 €	- 0.00 €
2012-05	43.44 €	19.11 €	3.46 €	66.04 €	0.02 €
2012-06	43.64 €	24.73 €	4.25 €	72.64 €	0.02 €
2012-07	43.33 €	27.81 €	4.91 €	76.05 €	- 0.00 €
2012-08	42.62 €	28.74 €	5.47 €	76.83 €	- 0.00 €
2012-09	43.48 €	24.29 €	4.77 €	72.53 €	- 0.01 €
2012-10	44.00 €	18.96 €	3.41 €	66.37 €	0.00 €
2012-11	43.86 €	15.95 €	2.77 €	62.58 €	0.00 €
2012-12	44.35 €	15.18 €	2.27 €	61.80 €	0.00 €
2013-01	44.98 €	14.61 €	2.53 €	62.12 €	0.00 €
2013-02	41.11 €	12.07 €	2.14 €	55.31 €	- 0.01 €
2013-03	41.54 €	13.58 €	2.32 €	57.45 €	- 0.00 €
2013-04	40.53 €	16.81 €	2.97 €	60.31 €	- 0.00 €
2013-05	40.69 €	18.27 €	3.39 €	62.35 €	- 0.00 €
2013-06	39.28 €	25.78 €	4.99 €	70.05 €	0.00 €
2013-07	38.96 €	27.71 €	5.46 €	72.12 €	- 0.00 €
2013-08	38.42 €	28.26 €	5.63 €	72.31 €	- €
2013-09	39.87 €	24.40 €	5.10 €	69.37 €	0.00 €
2013-10	38.49 €	19.31 €	3.52 €	61.31 €	- 0.00 €
2013-11	35.70 €	12.57 €	2.35 €	50.62 €	0.00 €
2013-12	35.92 €	11.62 €	2.08 €	49.63 €	0.00 €
2014-01	34.97 €	10.75 €	2.05 €	47.77 €	0.00 €
2014-02	34.36 €	13.20 €	2.32 €	49.89 €	- 0.00 €
2014-03	34.51 €	14.72 €	2.67 €	51.90 €	- 0.00 €
2014-04	33.03 €	18.05 €	3.27 €	54.34 €	- 0.00 €
2014-05	32.15 €	19.84 €	3.63 €	55.62 €	0.00 €
2014-06	31.50 €	23.57 €	4.19 €	59.26 €	- 0.00 €
2014-07	35.84 €	24.55 €	4.84 €	65.23 €	- 0.00 €
2014-08	35.11 €	21.51 €	4.65 €	61.25 €	- 0.01 €
2014-09	32.87 €	12.80 €	3.01 €	48.69 €	0.01 €
2014-10	30.75 €	7.60 €	2.50 €	40.85 €	0.00 €
2014-11	30.09 €	6.04 €	2.16 €	38.29 €	- 0.00 €
2014-12	32.10 €	5.23 €	1.93 €	39.26 €	0.01 €

ANALYSE VAN DE EVOLUTIE VAN DE ELEKTRICITEITS- EN AARDGASPRIJZEN
IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST VOOR DE PROFESSIONELE KLANTEN

Bijlage 2

Brussel - Gas - Klasse G2: 120 - 500 MWh

Jaar-Maand	Energie (inclusief transmissie)	Distributie	Heffingen	All-in	Andere
2010-01	28.63 €	7.76 €	1.26 €	37.65 €	0.00 €
2010-02	28.80 €	7.95 €	1.26 €	38.00 €	- 0.00 €
2010-03	28.80 €	8.58 €	1.26 €	38.64 €	- 0.00 €
2010-04	29.73 €	10.18 €	1.25 €	41.16 €	0.00 €
2010-05	30.16 €	11.58 €	1.25 €	42.99 €	0.00 €
2010-06	31.03 €	16.09 €	1.25 €	48.36 €	- 0.00 €
2010-07	33.30 €	19.66 €	1.24 €	54.20 €	- 0.01 €
2010-08	33.83 €	19.79 €	1.24 €	54.86 €	- 0.00 €
2010-09	33.72 €	14.42 €	1.25 €	49.39 €	- 0.00 €
2010-10	34.38 €	10.58 €	1.25 €	46.21 €	0.00 €
2010-11	34.40 €	8.83 €	1.25 €	44.49 €	0.00 €
2010-12	34.46 €	8.15 €	1.28 €	43.89 €	- 0.00 €
2011-01	34.71 €	8.10 €	1.43 €	44.24 €	0.01 €
2011-02	34.78 €	8.52 €	1.43 €	44.73 €	- 0.00 €
2011-03	35.30 €	9.30 €	1.42 €	46.02 €	- 0.00 €
2011-04	37.98 €	12.91 €	1.43 €	52.32 €	0.00 €
2011-05	38.40 €	15.73 €	1.43 €	55.55 €	- 0.01 €
2011-06	38.86 €	17.14 €	1.42 €	57.42 €	0.00 €
2011-07	40.45 €	18.52 €	1.42 €	60.39 €	- 0.00 €
2011-08	40.35 €	17.93 €	1.41 €	59.71 €	0.00 €
2011-09	40.58 €	14.41 €	1.42 €	56.41 €	- 0.00 €
2011-10	40.41 €	11.13 €	1.43 €	52.97 €	- 0.00 €
2011-11	40.32 €	9.13 €	1.42 €	50.86 €	- 0.01 €
2011-12	40.12 €	8.58 €	1.49 €	50.19 €	- 0.00 €
2012-01	39.34 €	8.42 €	2.04 €	49.80 €	0.00 €
2012-02	40.23 €	8.65 €	1.97 €	50.84 €	0.00 €
2012-03	40.38 €	9.70 €	2.22 €	52.30 €	0.00 €
2012-04	42.22 €	10.66 €	2.30 €	55.18 €	0.01 €
2012-05	42.53 €	12.60 €	2.61 €	57.74 €	- 0.00 €
2012-06	42.92 €	17.32 €	3.15 €	63.39 €	- 0.00 €
2012-07	42.93 €	19.30 €	3.75 €	65.98 €	- 0.00 €
2012-08	42.09 €	20.19 €	4.05 €	66.33 €	- 0.00 €
2012-09	40.82 €	14.56 €	3.06 €	58.44 €	- 0.00 €
2012-10	41.26 €	10.56 €	2.30 €	54.12 €	- 0.00 €
2012-11	41.48 €	9.17 €	2.06 €	52.71 €	0.00 €
2012-12	41.77 €	8.79 €	1.82 €	52.37 €	0.00 €
2013-01	41.74 €	8.40 €	1.80 €	51.93 €	- 0.00 €
2013-02	41.05 €	8.56 €	1.79 €	51.39 €	- 0.00 €
2013-03	40.80 €	9.01 €	1.83 €	51.64 €	0.00 €
2013-04	38.64 €	10.33 €	2.04 €	51.01 €	- 0.00 €
2013-05	38.78 €	12.44 €	2.38 €	53.61 €	0.01 €
2013-06	38.69 €	17.34 €	3.14 €	59.17 €	- 0.00 €
2013-07	38.38 €	20.34 €	3.74 €	62.47 €	- 0.00 €
2013-08	36.64 €	19.07 €	3.54 €	59.25 €	- 0.00 €
2013-09	39.81 €	14.63 €	3.26 €	57.71 €	- 0.00 €
2013-10	35.90 €	10.31 €	2.33 €	48.54 €	- €
2013-11	35.26 €	8.83 €	1.99 €	46.08 €	- 0.00 €
2013-12	35.69 €	8.64 €	1.86 €	46.18 €	- 0.00 €
2014-01	35.68 €	7.87 €	1.76 €	45.31 €	0.00 €
2014-02	35.05 €	8.38 €	1.77 €	45.21 €	0.00 €
2014-03	34.61 €	9.41 €	2.02 €	46.04 €	- 0.00 €
2014-04	33.06 €	11.14 €	2.41 €	46.62 €	0.00 €
2014-05	33.50 €	12.68 €	2.69 €	48.87 €	- 0.00 €
2014-06	32.23 €	16.99 €	3.24 €	52.47 €	0.00 €
2014-07	31.21 €	17.52 €	3.39 €	52.12 €	0.00 €
2014-08	32.26 €	16.94 €	3.47 €	52.67 €	- 0.00 €
2014-09	32.07 €	14.47 €	3.09 €	49.63 €	- 0.00 €
2014-10	32.56 €	10.56 €	2.45 €	45.58 €	0.00 €
2014-11	32.59 €	8.59 €	2.07 €	43.25 €	0.00 €
2014-12	32.03 €	7.88 €	1.82 €	41.73 €	- 0.00 €

ANALYSE VAN DE EVOLUTIE VAN DE ELEKTRICITEITS- EN AARDGASPRIJZEN
IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST VOOR DE PROFESSIONELE KLANTEN

Bijlage 2

Brussel - Gas - Klasse G3: 500 – 5 000 MWh

Jaar-Maand	Energie (inclusief transmissie)	Distributie	Heffingen	All-in	Andere
2010-01	29.20 €	4.25 €	1.33 €	34.78 €	- 0.00 €
2010-02	28.95 €	4.33 €	1.13 €	34.41 €	0.00 €
2010-03	28.96 €	4.60 €	1.14 €	34.69 €	- 0.00 €
2010-04	29.66 €	5.24 €	1.14 €	36.04 €	- 0.00 €
2010-05	30.16 €	5.82 €	1.14 €	37.12 €	0.00 €
2010-06	33.30 €	8.77 €	1.32 €	43.39 €	- 0.00 €
2010-07	32.89 €	10.11 €	1.11 €	44.11 €	0.00 €
2010-08	33.23 €	9.64 €	1.13 €	44.00 €	- 0.01 €
2010-09	33.01 €	7.05 €	1.14 €	41.19 €	- 0.01 €
2010-10	33.48 €	5.48 €	1.14 €	40.10 €	- 0.00 €
2010-11	33.47 €	4.77 €	1.14 €	39.39 €	0.00 €
2010-12	33.54 €	4.49 €	1.17 €	39.21 €	0.01 €
2011-01	33.47 €	4.68 €	1.32 €	39.48 €	0.00 €
2011-02	33.84 €	4.86 €	1.32 €	40.02 €	- 0.00 €
2011-03	34.15 €	5.21 €	1.32 €	40.68 €	0.00 €
2011-04	36.11 €	6.56 €	1.33 €	43.99 €	- 0.00 €
2011-05	35.97 €	7.54 €	1.33 €	44.83 €	- 0.01 €
2011-06	32.07 €	8.91 €	1.49 €	42.47 €	0.00 €
2011-07	36.68 €	8.94 €	1.34 €	46.95 €	- 0.01 €
2011-08	36.70 €	8.49 €	1.34 €	46.52 €	0.00 €
2011-09	37.11 €	6.64 €	1.32 €	45.07 €	- 0.00 €
2011-10	37.19 €	5.78 €	1.34 €	44.31 €	0.00 €
2011-11	37.17 €	5.03 €	1.33 €	43.54 €	0.00 €
2011-12	36.87 €	4.84 €	1.40 €	43.10 €	- 0.01 €
2012-01	36.08 €	4.81 €	1.68 €	42.56 €	0.00 €
2012-02	36.58 €	4.88 €	1.61 €	43.07 €	- 0.00 €
2012-03	36.83 €	5.28 €	1.73 €	43.85 €	0.01 €
2012-04	37.94 €	5.58 €	1.73 €	45.26 €	0.00 €
2012-05	37.89 €	6.15 €	1.81 €	45.85 €	0.00 €
2012-06	37.78 €	8.17 €	1.96 €	47.90 €	- 0.00 €
2012-07	37.69 €	8.91 €	2.40 €	49.00 €	0.00 €
2012-08	37.32 €	8.97 €	2.54 €	48.84 €	- 0.00 €
2012-09	36.93 €	6.89 €	2.06 €	45.89 €	0.00 €
2012-10	37.55 €	5.60 €	1.76 €	44.91 €	- 0.00 €
2012-11	37.83 €	5.12 €	1.65 €	44.59 €	- 0.00 €
2012-12	37.63 €	4.95 €	1.49 €	44.07 €	- 0.00 €
2013-01	36.83 €	5.08 €	1.49 €	43.40 €	0.00 €
2013-02	36.21 €	5.12 €	1.47 €	42.80 €	0.00 €
2013-03	36.17 €	5.28 €	1.48 €	42.93 €	- 0.00 €
2013-04	35.22 €	5.84 €	1.61 €	42.68 €	0.00 €
2013-05	35.18 €	6.55 €	1.78 €	43.51 €	0.00 €
2013-06	35.10 €	8.40 €	2.13 €	45.63 €	0.00 €
2013-07	35.07 €	9.92 €	2.49 €	47.48 €	0.00 €
2013-08	34.91 €	9.85 €	2.61 €	47.37 €	0.00 €
2013-09	34.71 €	7.53 €	2.07 €	44.31 €	0.00 €
2013-10	33.96 €	6.14 €	1.76 €	41.86 €	- 0.00 €
2013-11	33.92 €	5.42 €	1.59 €	40.93 €	0.00 €
2013-12	33.90 €	5.30 €	1.50 €	40.70 €	- 0.00 €
2014-01	33.82 €	4.98 €	1.44 €	40.23 €	- 0.00 €
2014-02	33.27 €	5.07 €	1.42 €	39.76 €	- 0.00 €
2014-03	32.65 €	5.54 €	1.52 €	39.71 €	0.00 €
2014-04	31.56 €	6.24 €	1.70 €	39.51 €	0.00 €
2014-05	31.43 €	6.63 €	1.78 €	39.84 €	- 0.00 €
2014-06	30.81 €	8.72 €	2.06 €	41.59 €	0.00 €
2014-07	30.02 €	9.34 €	2.16 €	41.52 €	0.00 €
2014-08	29.69 €	8.69 €	2.13 €	40.51 €	- 0.00 €
2014-09	29.99 €	7.88 €	2.13 €	40.00 €	- 0.00 €
2014-10	30.76 €	6.27 €	1.86 €	38.89 €	0.00 €
2014-11	30.97 €	5.46 €	1.70 €	38.13 €	0.00 €
2014-12	30.69 €	5.13 €	1.55 €	37.37 €	- 0.00 €

ANALYSE VAN DE EVOLUTIE VAN DE ELEKTRICITEITS- EN AARDGASPRIJZEN
IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST VOOR DE PROFESSIONELE KLANTEN

Bijlage 2

Brussel - Gas - Klasse G4: 5 - 50 GWh

Jaar-Maand	Energie (inclusief transmissie)	Distributie	Heffingen	All-in	Andere
2010-01	27.35 €	2.46 €	1.55 €	31.36 €	0.01 €
2010-02	27.16 €	2.54 €	1.10 €	30.79 €	- 0.00 €
2010-03	26.38 €	2.48 €	1.15 €	30.01 €	0.01 €
2010-04	26.84 €	2.82 €	1.16 €	30.82 €	0.00 €
2010-05	27.13 €	3.00 €	1.16 €	31.30 €	0.00 €
2010-06	27.38 €	3.55 €	1.31 €	32.23 €	- 0.00 €
2010-07	30.49 €	4.63 €	1.13 €	36.24 €	- 0.01 €
2010-08	30.63 €	4.37 €	1.13 €	36.12 €	- 0.01 €
2010-09	29.12 €	3.76 €	1.15 €	34.03 €	- €
2010-10	29.63 €	2.85 €	1.16 €	33.64 €	0.00 €
2010-11	29.55 €	2.55 €	1.16 €	33.26 €	- 0.01 €
2010-12	29.75 €	2.39 €	1.16 €	33.30 €	- 0.00 €
2011-01	30.48 €	2.66 €	1.33 €	34.47 €	- 0.01 €
2011-02	30.45 €	2.79 €	1.33 €	34.57 €	0.00 €
2011-03	30.34 €	2.88 €	1.33 €	34.56 €	- €
2011-04	31.31 €	3.44 €	1.37 €	36.12 €	- 0.00 €
2011-05	30.99 €	3.82 €	1.36 €	36.17 €	- 0.00 €
2011-06	27.57 €	3.59 €	1.49 €	32.65 €	- €
2011-07	30.76 €	4.15 €	1.33 €	36.24 €	- €
2011-08	31.70 €	4.42 €	1.32 €	37.43 €	- 0.00 €
2011-09	32.05 €	4.14 €	1.32 €	37.51 €	0.00 €
2011-10	32.32 €	3.27 €	1.34 €	36.93 €	- 0.00 €
2011-11	32.19 €	2.90 €	1.33 €	36.43 €	0.01 €
2011-12	31.77 €	2.67 €	1.35 €	35.80 €	0.00 €
2012-01	33.20 €	2.53 €	1.37 €	37.11 €	- 0.00 €
2012-02	33.30 €	2.49 €	1.34 €	37.14 €	- 0.00 €
2012-03	33.54 €	2.85 €	1.39 €	37.78 €	0.00 €
2012-04	33.94 €	2.90 €	1.36 €	38.19 €	- 0.00 €
2012-05	34.03 €	3.43 €	1.32 €	38.77 €	0.00 €
2012-06	33.20 €	3.93 €	1.24 €	38.37 €	- 0.00 €
2012-07	33.20 €	4.17 €	1.40 €	38.76 €	- 0.00 €
2012-08	33.41 €	4.51 €	1.44 €	39.36 €	- 0.01 €
2012-09	33.52 €	3.83 €	1.42 €	38.78 €	0.00 €
2012-10	34.63 €	2.97 €	1.40 €	39.01 €	- 0.00 €
2012-11	35.05 €	2.65 €	1.39 €	39.08 €	- 0.00 €
2012-12	35.10 €	2.52 €	1.34 €	38.96 €	- 0.00 €
2013-01	32.70 €	2.92 €	1.32 €	36.95 €	0.00 €
2013-02	32.44 €	3.03 €	1.23 €	36.70 €	0.00 €
2013-03	32.41 €	3.04 €	1.32 €	36.77 €	- €
2013-04	31.58 €	3.39 €	1.35 €	36.31 €	- 0.00 €
2013-05	31.54 €	3.74 €	1.37 €	36.66 €	0.00 €
2013-06	31.30 €	4.65 €	1.37 €	37.32 €	- €
2013-07	31.07 €	4.93 €	1.46 €	37.46 €	- €
2013-08	31.37 €	5.27 €	1.50 €	38.13 €	- 0.00 €
2013-09	30.97 €	4.09 €	1.43 €	36.50 €	0.00 €
2013-10	30.80 €	3.53 €	1.39 €	35.72 €	- 0.00 €
2013-11	31.01 €	3.05 €	1.36 €	35.42 €	0.01 €
2013-12	31.23 €	2.97 €	1.33 €	35.54 €	0.01 €
2014-01	31.12 €	3.30 €	1.26 €	35.68 €	- 0.00 €
2014-02	30.41 €	3.32 €	1.25 €	34.98 €	- 0.01 €
2014-03	29.67 €	3.70 €	1.26 €	34.63 €	- 0.00 €
2014-04	28.43 €	4.00 €	1.29 €	33.72 €	0.00 €
2014-05	28.11 €	4.20 €	1.36 €	33.67 €	0.00 €
2014-06	28.18 €	5.18 €	1.41 €	34.78 €	- 0.00 €
2014-07	27.21 €	5.55 €	1.38 €	34.15 €	0.00 €
2014-08	27.07 €	5.35 €	1.41 €	33.83 €	- 0.00 €
2014-09	27.22 €	5.07 €	1.57 €	33.87 €	0.01 €
2014-10	28.03 €	4.03 €	1.51 €	33.56 €	- 0.01 €
2014-11	28.43 €	3.65 €	1.47 €	33.54 €	- 0.00 €
2014-12	28.71 €	3.39 €	1.45 €	33.55 €	0.00 €

Opgesteld door

